

ANKARA

HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**YEMENİA KADIN GİRİŞİMİ ÜRETİM VE İŞLETME
KOOPERATİFİ'NDE ELDE ÜRETİLEN AYAKKABI-
DERİ ÜRÜNLERİN İNCELENMESİ VE YENİ
TASARIMLAR**

İlayda ÇOLAKOĞLU

Tez Danışmanı

Dr. Öğretim Üyesi Emel ERKAPLAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EL SANATLARI ANASANAT DALI

TEMMUZ 2023

**YEMENİA KADIN GİRİŞİMİ ÜRETİM VE İŞLETME
KOOPERATİFİ'NDE ELDE ÜRETİLEN AYAKKABI-DERİ ÜRÜNLERİN
İNCELENMESİ VE YENİ TASARIMLAR**

İlayda ÇOLAKOĞLU

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
EL SANATLARI ANASANAT DALI**

**ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

TEMMUZ 2023

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

İlayda ÇOLAKOĞLU

21/07/2023

TEZ ONAY SAYFASI

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

El Sanatları Anasanat Dalı

El Sanatları Anasanat Dalı Programı öğrencisi İlayda ÇOLAKOĞLU tarafından hazırlanan “Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi’nde Elde Üretilen Ayakkabı-Deri Ürünlerin İncelenmesi ve Yeni Tasarımlar” Başlıklı tez çalışması 21/07/2023 tarih ve 14:00 saatinde yapılan tez savunma sınavında aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak KABUL edilmiştir.

	Kabul	Ret
Başkan (Unvan/Ad-Soyad/Kurum): Doç. Dr. Feryal SÖYLEMEZOĞLU Ankara Üniversitesi	X	
Üye (Unvan/Ad-Soyad/Kurum): Prof. Dr. Melda ÖZDEMİR Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	X	
Üye (Unvan/Ad-Soyad/Kurum): Dr. Öğr. Ü. Emel ERKAPLAN Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	X	

YEMENİA KADIN GİRİŞİMİ ÜRETİM VE İŞLETME KOOPERATİFİ'NDE ELDE
ÜRETİLEN AYAKKABI-DERİ ÜRÜNLERİN İNCELENMESİ VE YENİ TASARIMLAR
(Yüksek Lisans Tezi)

İlayda ÇOLAKOĞLU

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Temmuz 2023

ÖZET

Tarihin ilk dönemlerinde insanların kültür birikimlerini yansıtan, temel ihtiyaçları karşılayan deri, günümüzde estetiğin değer yargılarının sentezinden geçerek güncellenen tasarım anlayışı içinde yerini almıştır. Çalışmanın evrenini Ankara ili sınırları içerisinde bulunan Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi'nde elde üretilen ayakkabı-deri ürünler, örneklemini ise 18 adet deri ürün ve 65 adet ayakkabı toplamda ise 83 adet ürün oluşturmaktadır. Ayakkabı ve deri ürünlerin fotoğrafları çekilerek, hazırlanan bilgi formları ile ayakkabı-deri ürünlerin, biçim, boyut, malzeme, teknik, renk, süsleme ve kompozisyon özellikleri incelenmiş ve katalog oluşturulmuştur. Model olarak, betimsel bir araştırma olan çalışmada, düzenlenen bilgi formları, incelenen her bir ürün için kullanılmıştır. Elde edilen veriler incelendiğinde kooperatif 'deki atölyede bütün ayakkabı çeşitlerinden üretmekte olup zanaatkarların tasarımlarını kendi bünyelerinde hazırladıkları tespit edilmiştir. Üretilen ayakkabı-deri ürünlerin, elde geleneksel yöntemlerle üretilmesine ve geleneksel özelliklere bağlı kalınmasına önem verilmiştir. Ayakkabı modellerinin çoğunluğu üreticilerin ve müşterilerinin isteği doğrultusunda şekillenmekte olup hem geleneksel yapıda hem de gelenekselden esinlenerek günümüz uyarlanması şeklinde üretimler yapılmaktadır. Ayakkabıların süslemesinde kullanılan motiflerin büyük bir kısmı üreticilerin kendileri tarafından hazırlanmaktadır. Ayakkabılar elde çeşitli el sanatı ürünlerinde kullanılmış olan teknikler ile süslenmiş olup ve birleştirme işleminde çoğunlukta elde dikerek birleştirme ve yapıştırma yapılmıştır. Ayrıca geleneksel Anadolu deri zanaatı ürünü olan çarık ve yemeni biçimlerinden esinlenilerek, çeyiz kültüründe yer alan el sanatı ürünlerinin süsleme unsuru olarak kullanıldığı 10 adet yeni ayakkabı tasarımı hazırlanmıştır.

Bilim Kodu	: 40614
Anahtar Kelimeler	: Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi, Deri, Deri ayakkabı, Deri Ürün.
Sayfa Adedi	: 267
Tez Danışmanı	: Dr. Öğretim Üyesi Emel ERKAPLAN

EXAMINATION OF HAND-MADE FOOTWEAR-LEATHER PRODUCTS AND NEW
DESIGNS AT YEMENIA WOMEN'S ENTERPRISE PRODUCTION
AND OPERATION COOPERATIVE

(M.Sc. Thesis)

İlayda ÇOLAKOĞLU

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

July 2023

ABSTRACT

Leather, which reflects the cultural accumulations of people in the early periods of history and meets basic needs, has taken its place in the design understanding that has been updated by passing through the synthesis of the value judgments of aesthetics today. The universe of the study consists of shoes-leather products produced by hand in the Yemenia Women's Initiative Production and Management Cooperative within the borders of Ankara province, and the sample consists of 18 leather products and 65 shoes and a total of 83 products. Photographs of shoes and leather products were taken, and the form, size, material, technique, color, ornament and composition characteristics of shoe-leather products were examined and a catalog was created. As a model, in the study, which is a descriptive research, the information forms arranged were used for each product examined. When the data obtained were examined, it was determined that the workshop in the cooperative produced all kinds of shoes and that the craftsmen prepared their designs within their own structure. Importance has been attached to the fact that the produced shoe-leather products are produced by hand with traditional methods and adherence to traditional features. The majority of shoe models are shaped in line with the wishes of manufacturers and customers and are produced both in traditional structure and in today's adaptation inspired by traditional. A large part of the motifs used in the decoration of shoes is prepared by the manufacturers themselves. The shoes are hand-embellished with techniques used in various handicraft products, and the joining process is mostly hand-stitched joining and gluing. In addition, inspired by the traditional Anatolian leather craft product of the tsarik and yemeni forms, 10 new shoe designs were prepared in which handicraft products in dowry culture were used as ornamental elements.

Science Code : 40614
Key Words : Yemenia Women's Initiative Production and Business Cooperative,
Leather, Leather shoes
Page Number : 267
Supervisor : Dr. Öğr. Üyesi Emel ERKAPLAN

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın planlanıp yürütülmesinde, yönlendirmeleriyle bana yol gösteren, çalışma süresince bilgi birikimi ve tecrübesiyle katkıda bulunan, olumlu ve yapıcı enerjisi ile ışığını üzerimden eksik etmeyen değerli danışman hocam Dr. Öğretim Üyesi Emel ERKAPLAN'A sonsuz teşekkürlerimi borç bilirim.

Her zaman öncelikleri eğitimlerimiz olan ve bizlere fazlasıyla güvenen, inanan, destek olan annem Hanife KÜTÜKÇÜ, babam Ziya KÜTÜKÇÜ, ablam Nurten KARABÜK' e ve çalışmalarım sırasında gösterdiği maddi ve manevi destek için eşim Yunus Emre ÇOLAKOĞLU' na en içten teşekkürlerimi sunarım.

Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifinin kurulmasına öncülük eden proje danışmanı İlknur ÜNAL' a desteklerinden ötürü, kooperatif içinde yapılan ayakkabı-deri ürün yapım aşamaları ve üretimleri ile ilgili bilgilerini paylaşan, yardımlarını esirgemeyen kooperatif zanaatkar üyelerinden Zeynep ALTINTAŞ' a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	x
RESİMLERİN LİSTESİ	xi
1. GİRİŞ	1
2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. Kooperatif Tanımı ve Tarihsel Gelişimi	5
2.2. Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi Hakkında Genel Bilgi	8
2.3. Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifinde Üretilen Ürünler.....	11
2.3.1. Dericilik Hakkında Genel Bilgi.....	12
2.3.2. Derinin Yapısı.....	15
2.3.3. Derinin İşlenmesi-Üretimi	17
2.3.4. Deri Çeşitleri ve Özellikleri.....	22
2.3.4. Deri Ürün Yapımında Kullanılan Araçlar ve Gereçler.....	26
2.3.4.1. Dericilikte kullanılan araçlar	26
2.3.4.1.1. Kesim ve tıraşlama araçları.....	26
2.3.4.1.2. Oyma ve delme araçları	28
2.3.4.1.3. Birleştirme araçları.....	29
2.3.4.1.4. Diğer araçlar.....	31
2.3.4.2. Dericilikte kullanılan gereçler	34
2.3.4.2.1. Temel gereçler.....	34

2.3.5. Deri Ürün Yapımında Kullanılan Yüzey Süsleme Teknikleri.....	37
2.4. Ayakkabılar	44
2.4.1. Ayakkabının Tanımı ve Tarihçesi	44
2.4.2. Ayakkabının Bölümleri	46
2.4.3. Ayakkabı Çeşitleri	48
2.4.3.1. Erkek (Merdane) ayakkabıları	48
2.4.3.2. Kadın (Zenne) ayakkabıları	52
2.4.3.3. Çocuk ayakkabıları	56
2.4.3.3.1 .Erkek çocuk ayakkabıları.....	56
2.4.3.3.2. Kız Çocuk Ayakkabıları.....	57
2.4.4. Ayakkabı Yapımında Kullanılan Araç ve Gereçler.....	57
2.4.5. Ayakkabı Yapım Aşamaları	65
2.4.6. Ayakkabıda Tasarımın Yeri ve Önemi.....	69
2.5. İlgili Araştırmalar	71
3. YÖNTEM.....	73
3.1. Araştırma Modeli	73
3.2. Evren ve Örneklem.....	73
3.3. Verilen Toplama Tekniği	73
3.4. Verilerin Analizi.....	73
4. BULGULAR VE YORUM.....	75
4.1. Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi'nde Elde Üretilen Ayakkabılar ve Özellikleri	75
4.1.1. Ayakkabı Yapımında Kullanılan Araç ve Gereçler.....	76
4.1.2. Deri Ayakkabı Bilgi Formları.....	76
4.2. Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifinde Elde Üretilen Deri Ürünler ve Özellikleri.....	207
4.2.1. Deri Ürün Yapımında Kullanılan Araç ve Gereçler	207

4.2.2. Deri Ürün Bilgi Formları	207
4.3. Yeni Tasarımlar	244
5. SONUÇ VE TARTIŞMA	255
5.1. Sonuç	255
5.2. Tartışma.....	257
KAYNAKLAR v	259
EKLER.....	263
EK-1. Ayakkabı Bilgi Formu	263
EK-2. Deri Ürün Bilgi Formu	264
EK-3. Tasarım Formu.....	265
ÖZGEÇMİŞ	267

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Derinin yapısı.....	16
Şekil 2.2. Boyama Tekniği.....	38
Şekil 2.3. Sıcak Baskı	39
Şekil 2.4. Aplikasyon Tekniği.....	40
Şekil 2.5. Yakma (Dağlama) Tekniği	41
Şekil 2.6. Kabartma Tekniği	42
Şekil 2.7. İşleme Tekniği	43

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 2.1. Yemenia Kadın Girişim Üretim ve İşletme Kooperatif Binası.....	8
Resim 2.2. Yemenia Kadın Girişim Üretim ve İşletme Kooperatif Binası.....	9
Resim 2.3. Yemenia Kadın Girişim Üretim ve İşletme Kooperatif Binası.....	9
Resim 2.4. Yurtdışı fuar katılımları-International Apparel & Textile Far November, 2022.....	10
Resim 2.5. Deri Kesim Bıçağı	26
Resim 2.6. Makas.....	27
Resim 2.7. Falçata	27
Resim 2.8. Maket Bıçağı.....	27
Resim 2.9. Deri Tıraş Makinası	28
Resim 2.10. Biz.....	28
Resim 2.11. Linol Bıçağı	28
Resim 2.12. Çarklı Zımba	29
Resim 2.13. Çelik Kalem	29
Resim 2.14. Delecek	29
Resim 2.15. Zımba ve Çıtçıt Basma El Araçları.....	30
Resim 2.16. Deri Dikiş Makinası.....	31
Resim 2.17. Bileme Taşı (Masat).....	31
Resim 2.18. Çelik Cetvel	31
Resim 2.19. Tokmak	32
Resim 2.20. Fırça	32
Resim 2.21. Ağırlıklar.....	32
Resim 2.22. Pergel	33
Resim 2.23. Keski	33

Resim	Sayfa
Resim 2.24. Pense	33
Resim 2.25. Karga Burnu.....	34
Resim 2.26. Freze Makinası.....	34
Resim 2.27. Açık ve Kapalı Zımbalar.....	35
Resim 2.28. Boyalar	35
Resim 2.29. Parlatıcı	35
Resim 2.30. Yapıştırıcı.....	36
Resim 2.31. Çeşitli Boncuklar	36
Resim 2.32. Sırım.....	37
Resim 2.33. Sünger	37
Resim 2.34. Taban	47
Resim 2.35. Saya.....	47
Resim 2.36. Topuk.....	48
Resim 2.37. Çarık.....	49
Resim 2.38. Çapula	50
Resim 2.39. Harik	50
Resim 2.40. Yemeni.....	52
Resim 2.41. Nalın.....	53
Resim 2.42. Nalın.....	53
Resim 2.43. Çizme	54
Resim 2.44. Terlik.....	55
Resim 2.45. En Eski Mısır Sandaleti	56
Resim 2.46. Çocuk Ayakkabısı.....	57
Resim 2.47. Çocuk Ayakkabısı.....	57
Resim 2.48. Endaze-Stampa	58
Resim 2.49. Muşta	58

Resim	Sayfa
Resim 2.50. Biz	59
Resim 2.51. Kütük Tezgâh.....	59
Resim 2.52. Plastik Ayakkabı Kalıbı	60
Resim 2.53. Köşker İğnesi	60
Resim 2.54. Pamuk İp	60
Resim 2.55. Balmumu.....	61
Resim 2.56. Örs.....	61
Resim 2.57. Çekecek.....	61
Resim 2.58. Şimşir	62
Resim 2.59. Kalfa Bıçağı	62
Resim 2.60. Masat.....	62
Resim 2.61. Çivi.....	63
Resim 2.62. Çekiç	63
Resim 2.63. Dişli.....	63
Resim 2.64. Kerpeten.....	64
Resim 2.65. Zımpara	64
Resim 2.66. Keski	64
Resim 2.67. Keçe	65
Resim 2.68. Keçi derisi	65
Resim 2.69. Taban Kesme	66
Resim 2.70. İç Astar Kesimi	66
Resim 2.71. İp Sırçalanması (Mumlama)	66
Resim 2.72. İç Astar Yapıştırma	67
Resim 2.73. İç Astarın Dövülmesi	67
Resim 2.74. Sayanın Kıyılık ile Çevrilmesi.....	67
Resim 2.75. Saya Kalıba Çekilmesi.....	68

Resim	Sayfa
Resim 2.76. Sayanın Kalıba Çekilmesi.....	68
Resim 2.77. Taban ile Saya Dikimi	68
Resim 2.78. Taban ve Saya Dövülür.....	69
Resim 2.79. Mostra Yerleştirilmesi	69

1. GİRİŞ

İnsanlık tarihi boyunca bir toplumun toplumsal kimliğini oluşturan ve onu diğer toplumlardan farklı kılan en temel unsur, yüzyıllar içerisinde ürettiği, geliştirdiği, aktardığı ve anlam yüklediği yaşam biçimi olan örf-adet, gelenek-görenek, töre-din kavramlarıyla harmanlayarak, belirli değer yargılarının süzgecinde geçirerek, geçmişten geleceğe aktarmış ve aktarmakta olduğu kültürün estetik açıdan yansıması sanattır. Sanat, sonu gelmeyen toplumsal olayları, yaşadığı dünya ve evrenin gizemlerine dair yegâne varlığını sorguladığı ve çözüm üretmeye yönelik elinde var olan malzemeyi kullanarak, toplumsal hayatı betimlemede etkili bir araç olmuştur.

Sanatın içerisinde yer alan el sanatları ise; insanın dış dünya ile ilişkilerinden etkilenecek belirlenen ihtiyaçlardan doğan ve toplumların içyapılarına gelenek ve kültürlerine bağlantılı bir sanat koludur. Bir milletin kültür ve kişiliğinin en canlı belgeleri sayılan el sanatları; asırlar boyu toplumların yaşam biçimi olmuş, çeşitli el becerileriyle gönül güzelliklerini yaşamış ve yaşatmışlardır (Aytaç, 1981: 11).

El sanatları hayatın tarihsel akışında ki her alanda insan aklının, zekasının ve estetik kaygısının bir izi, işareti olarak var olmuştur. Toplumların sosyolojik ekonomik kültürel ve etimolojik yapılarına, coğrafi zenginlik, kullandıkları teknik ve yönetmelere göre farklılık gösterse de el sanatları çağlar boyunca çeşitlenerek gelişmiş, toplumların yaşam biçim ve algısını yansıtan renk şekil desen ve motifler olarak belirmiş, aksesuardan kıyafete, dekorasyondan mimariye ve hatta yaşadığı kentte kadar zengin bir yelpazeye yayılmış en kapsamlı alan olmuştur.

Anadolu coğrafyasının günümüze ulaşabilen deri örnekleriyle tarihi süreci incelendiğinde, çok sayıda yazılı ve görsel bilgi elde edilmektedir. Elde edilen bilgilere, mağara duvarlarına kazınmış kazılara göre deri sanatı ilk dönemlerde insanların giyinme, örtünme gibi temel ihtiyaçlarına cevap verirken, zamanla estetik kaygıların ön plana çıkmasıyla insanların süslenme, yaşadıkları mekânları süsleme, kişisel zevk ve isteklerini karşılayan çeşitli ürünler olarak üretilmiş ve üretilmektedir.

Deri; ayakkabı, eldiven, çanta, hazır giyim, seyahat eşyası, mobilya kaplaması, dekoratif ürünler, vazo, kalemlik, kitap, koşum takımları ve futbol topuna kadar çok çeşitli eşyaların üretiminde kullanılmaktadır. Üretilen ham derinin işlenmesi ve eşya haline dönüştürülmesi geniş bir istihdam sahası ve katma değer yaratmaktadır.

Deri sanatı içeriğinde kullanılan teknik ve süsleme özelliklerine göre çeşitli kollara ayrılmıştır. Deri sanatı var olan malzemeye özgü olan özelliklerin keşfedilmesine bağlı olarak insanoğlunun yaşamını renklendiren ve enerjisini yükselten önemli bir unsur olmuştur. Deri sanatı alternatif malzeme ile çağdaş tasarımların harmanlanmasıyla ortaya çıkan ürünlerin hem değeri hem niteliği artmıştır.

20. yüzyıl da kültürel ve sanatsal değeri bulunan el sanatlarının birçoğu, çeşitli nedenlerle kaybolmaktadır. Kaybolmakta olan bu sanatlardan birisi de Deri-Ayakkabı sanatıdır. Önemli el sanatları arasında yer almakta olan el sanatı, değişen ekonomik, teknolojik ve kültürel koşullara ayak uyduramamış veya yeterince uyum sağlayamamıştır. Başka bir ifadeyle, aslında ait oldukları toplumların ortak tarih anlayışı doğrultusunda, kültürel ve sanatsal birikimini, estetik bilincini, yaşam biçimlerini, zevklerini, inanç ve duygularını günümüz koşullarına, talep ve isteklerine göre yansıtamadığı için Türk kültür mirasını yeni nesillere aktarabilecek yeni ustaların yetişmemesiyle de unutulmaya mahkûm olmuştur.

Deriden yapılan ayakkabılar statü belirlemede, işlenen desen-motif, renk, teknik ve oluşturulan kompozisyonların sanatsal kullanımına olan önemini yansıtmaktadır. Ayakkabıcılık elde el aletleri ile boya kullanarak, Türk motifini çağdaş sanatıyla birleştirerek üretmek, dünya çapında duyulmak, sanatını devam ettirmek ve usta yetiştirmek isteyen kadınlara olanak sağlayan kadın kooperatifleridir. Kadın kooperatifleri sanat için sanat anlayışını benimsemiş olan, yöresine özgü el sanatını devam ettirmek, nesilden nesle aktarmak isteyen kadınlar öncülük etmektedir. Bu kadın kooperatifleri arasında yerini alan Yemenia Kadın Girişimi, Üretim ve İşletme Kooperatifi'dir. Kooperatif içerisinde kurucu ve kurucu üye kadınlar Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan deri ürün ve ayakkabı konusunda oldukça zengin bir bilgi birikimiyle çağdaş düşünce anlayışı ve gelenekseli harmanlayarak unutmaya yüz tutmakta olan el sanatını sürdürülebilir hale getirmeye ve yeni nesil ustalar yetiştirmeye çalışmaktadır.

Konunun Tanımı/ Problem Durumu

Bu araştırmanın konusunu, Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi'nde Elde Üretilen Ayakkabılar-Deri Ürünler oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı unutulmaya yüz tutmuş el sanatı kolu olan deri sanatı ile Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi'nde elde üretilen ayakkabı ve deri ürünlerin incelenerek yeni ayakkabı tasarımlarının hazırlanması amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi'nde elde üretilen ayakkabı çeşitleri nelerdir?
2. Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi'nde elde üretilen deri ürün çeşitleri nelerdir?
3. Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi'nde elde üretilen deri ürünlerin yapımında kullanılan malzeme, araç, teknik, motif, kompozisyon, desen, tasarım ve model özellikleri nelerdir?
4. Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi'nde elde üretilen ayakkabıların yapımında kullanılan malzeme, araç, teknik, motif, kompozisyon, desen, tasarım ve model özellikleri nelerdir?
5. Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi'nde ayakkabı üretiminde kullanılan teknikler nelerdir?
6. Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi'nde deri ürünlerin üretiminde kullanılan teknikler nelerdir?

Araştırmanın Önemi

El sanatları içerisinde önemli bir yere sahip olan deri sanatı ve geleneksel ayakkabıcılık geleneği kuşaktan kuşağa çeşitli yollarla aktararak günümüze kadar ulaşmıştır. Değişen zaman, gelişen teknolojik gelişmelerin etkisiyle el sanatlarına olan önemin kaybedilmesi hatta geleneksel tekniklerin rafa kaldırılmasına yol açmaktadır.

Bu araştırma doğrultusunda; Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi gibi bir oluşumun yok olmaya yüz tutmuş olan deri sanatının ve ayakkabıların üretiminin devamlılığını sağlamaya yönelik çabası ve bu noktada kadın eliyle üretimin desteklenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma ile Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi'nde ayakkabı-deri ürünler incelenerek yeni

tasarımların oluşturulması yoluyla elde üretilen ayakkabıların geleneksel tekniklerin unutulmaması ve günümüz deri sanatına katkı sağlanması açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

Varsayımlar

Bu araştırmada şu temel varsayımlardan hareket edilecektir;

1. Araştırmada kullanılan yeterli sayıda ilgili yazılı kaynağa ulaşılacağı varsayılmaktadır.
2. Araştırma kapsamında yüz yüze görüşme yapılarak elde edilen veriler teknik ve özellikleri belirlemede yeterliliği saptanacaktır.
3. Araştırma bulguları ve yapılan tasarım örnekleri bütün çağdaş tasarım niteliklerini taşımaktadır.
4. Araştırmanın evrenini temsil niteliğine sahip olduğu düşünülmektedir.

Kapsam ve Sınırlılıkları

1. Bu araştırma; Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifinde Elde Üretilen ayakkabı-deri ürün örnekleri,
2. Yeni ayakkabı-deri ürün tasarımı ile sınırlıdır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kooperatif Tanımı ve Tarihsel Gelişimi

Kooperatif, ortak amaçlarını gerçekleştirmek, için bir araya gelen kişiler, tarafından kurulan ve yönetilen hem ekonomik hem sosyal amaçları olan örgütlenme modelidir. Uluslararası Kooperatifler Birliği'ne göre, kooperatif 'ortak ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaçları ve istekleri, müşterek sahip olunan ve demokratik olarak kontrol edilen bir işletme yoluyla karşılamak üzere gönüllü olarak bir araya gelen insanların oluşturduğu özerk bir yapıdır' (Ticaret Bakanlığı, 2019,) (*İnternet 1*).

Türkiye'de kooperatifçilik uygulamaların temeli eskilere dayanmaktadır. Kooperatifçilik karşılıklı dayanışma, fedakârlık gibi ilkeleri benimsemiş, geçmişten günümüze kadar uzanan kültürümüzü yaşatmak için ortaya çıkmış topluluklardır. Kooperatifçiliğin varoluşu 13. Yüzyılda Anadolu Selçukluları döneminde ortaya çıkan Ahi Birlikleridir. Bu Birlikler, esnaf ve sanatkarların meydana gerdirdikleri meslek kuruluşlarıdır. Ahilik sisteminin, aşırı gelir ve servet farklılıklarını önlemesi, işsizlere iş sağlaması hem üreticiyi hem tüketiciyi koruması, mesleki eğitimler gibi özellikleri kooperatifçilik ilkesi ile benzerlik göstermektedir.

Kooperatifçilik teşvik etmek ve kooperatiflerin kurulmasını kolaylaştırmak için 1923 yılında cumhuriyet ilan edilmeden önce, 'İstihsal Alım Satım Ortaklık Kooperatifleri nizamnamesi' çıkarılmıştır. Kooperatifi, Babadağ'da Dokumacılık Kooperatifi bu süreçte kurulan kooperatiflere örnektir (Hazar, 1990: 458).

Cumhuriyetin ilanından sonra da kooperatifçiliğin gelişmesi için gereken yasal düzenlemeler yapılmaya devam etmiştir. 5 Ocak 1924 tarihinde kabul edilen 396 sayılı kanunla, o zaman yürürlükte olan 1850 tarihli Kara Ticareti Kanunu'nda kolektif, komandit, anonim olarak sayılan Ticaret şirketlerine, kooperatif yani ortaklık şirketleri de eklenmiştir. Böylece kooperatifler ilk kez bir kanunda yer almıştır (Erçin, 2006: 77).

Kooperatiflerin yapısında gönüllülük esası hâkimdir. Gönüllü ve herkese açık katılım ilkesine göre herkes kendi rıza ve isteği doğrultusunda kooperatif üyesi olabilir yahut üyelikten çıkabilir. Kooperatifler, kooperatifin hizmetlerinden faydalanacak ve ortaklık bilincini benimseyen her bireyi; cinsiyet, inanç, politik ve kültürel bir ayrıma tabi tutmayan, herkese açık örgütlenmelerdir (Serinikli, 2017: 682).

Gönüllülük ve açık üyelik ilkesince kadınlar da kooperatif içerisinde erkeklerin faydalandığı her türlü haktan faydalanmalı ve sorumluluğa ortak olabilmelidir (Ryder, 2021: 2). Bu doğrultuda 1844 yılında Rochdale Öncüleri tarafından kurulan ilk tüketim kooperatifine 1846 yılında dahil olan ilk kadın üye Eliza Brierley'dir (SocialEconomy Europe, 2021).

Üyeliğin yalnızca kadınlara açık olduğu ya da üyelerinin büyük çoğunluğu kadınlardan oluşan bu kooperatiflerin kadınların karşılaştığı eşitsizlik ve sosyal yapıdan ötürü meydana gelen dezavantajlara çözüm üretme faaliyetlerini gerçekleştirdiği müddetçe gönüllülük ilkesini ihlal etmediği belirtilebilir (Duguid ve Weber, 2016: 19).

Kooperatif bünyesindeki tüm üyeler, ortaklar ve yöneticiler gerek kendi kişisel deneyim ve gelişimleri gerekse kooperatifin büyümesi adına eğitim ve öğretime tabi tutulurlar. Kadın kooperatifi ortaklarının tamamına yakınının kadınlardan oluşması ve kadının toplumdaki konumundan ötürü kadın kooperatifi ekseninde verilen eğitimlerin büyük bir kısmı yönetim faaliyetlerini kapsarken aile, ebeveynlik ve sağlık gibi konular da eğitim ve öğretimin odak noktası haline gelmiştir (Dalkıran, 2017: 6). Kadınlar kooperatifler arası iş birliği ilkesine dayanarak üst örgütlenme yoluyla iş birliği faaliyetlerini yürüttüğü sürece ülke genelinde başarı elde ederler. Hatta uluslararası düzlemde diğer kooperatiflerle iş birliği süreci kadın kooperatiflerinin psikolojik, sosyal, ekonomik yönden daha sağlam bir konuma yerleştirecektir (Özdemir, 2011: 336-337).

Kadın kooperatifleri kadının güçlenmesi bağlamında büyük bir toplumsal sorumluluk üstlenerek dayanışma eksenli örgütlenme modelidir. Bu doğrultuda kadın kooperatifleri kadın ekonomik, sosyal ve kültürel sorunlarıyla yakından ilgilenir ve kadın sorunlarını çözmeyi hedefler. Artan nüfus, köyden kente göç, değişen ve gelişen teknoloji kadın istihdamı için Türkiye'de birçok kadın kooperatifi kadın sorunlarının temellendirilmesi çerçevesinde ele almaktadır.

Ankara' da Bulunan Bazı Katılımcı Kadın Kooperatifleri

1-Ankara Zeytindalı Kadın Çevre ve Kültür İşletme Kooperatifi

2-Nallıhan Turizm, El Sanatları, Kültür, Doğa, Bilim, Eğitim, Araştırma, Uygulama, Üretim, Pazarlama, İstihdam ve Kalkınma İşletme Kooperatifi-Naltik

- 3-Afşar Balam Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi
- 4-Akeka Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi
- 5-Ankael-Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi
- 6-Güdül Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi
- 7-Günebakanlar Kültür ve Eğitim Kooperatifi
- 8-Han İpek-Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi
- 9-Hayme Analar-Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi
- 10-Sincan-Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi
- 11-Haymana-Sınırlı Sorumlu Yeşilyurtlu Kadınlar Tarımsal Kalkınma Kooperatifi
- 12-Ayaş- Sınırlı Sorumlu Akkaya Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi
- 13-Polatlı- Sınırlı Sorumlu Anadolu Bacıları Üretim Kooperatifi
- 14-Sınırlı Sorumlu Yeryüzü Toplumsal Araştırma Proje Danışmanlığı Sosyal İşletme ve Kalkınma Kooperatifi
- 15-Nallıhan Merkez ve Civar Köyleri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi
- 16-Yaşayan Müze Türk Hamamı Müzesi Anadolu Açık Hava Müzesi-Yaşayan Köy
- 17-Beypa-Beypazarı İşletme Kooperatifi
- 18-Yenimahalle Kent Konseyi (Kooperatif Kurulma Aşamasında)
- 19-Kalecik Hanımeli Kooperatifi
- 20-Kahramankazan Ziraat Odası
- 21-Birleşmiş Kadınlar Kooperatifi
- 22-S.S. Yeşilyurtlu Kadınlar Tarımsal Kalkınma Kooperatifi
- 23-Soroptimist İş ve Meslek Kadınları Derneği
- 24-Çankaya Belediyesi Kent Konseyi Kadın Kolları
- 25-Atabirlik Kooperatifi
- 26-Yeryüzü Kadın Kooperatifi

(İnternet 2)

2.2. Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi Hakkında Genel Bilgi

Proje Danışmanı İlknur Ünal, 2018 yılında Gaziantep, Kilis, Kahramanmaraş illerinde yaptığı araştırmalar doğrultusunda kültürel bir değer olan Anadolu el sanatları içerisinde önemli bir yere sahip olan yemeniciliği sürdürecekt ustaların yetişmediği konusunda tespitlerde bulunmuştur. 2019 yılında İstanbul Anadolu Yakası Gaziantepililer Derneği ile irtibata geçerek yok olmaya yüz tutmuş Geleneksel Türk El Sanatlarından yemenicilik sanatı ile ilgili iş olanağı için nasıl rol model olunur düşüncesiyle, modanın merkezi İstanbul’da bir yıl içerisinde 10 adet yeni usta yetiştirmeyi hedeflemiş ve İçişleri Bakanlığı’nca desteklenen “Gaziantep Yemenisi Ayakkabı Ustaları El Veriyor Projesi”ni başlatarak yürütmüştür.

Türkiye Ayakkabı Sektörü Araştırma Geliştirme ve Eğitim Vakfı (TASEV) ile iş birliğinde yürütülen birinci Proje’nin ardından oluşturulan “Gaziantep Yemenisi Dünyaya Açılıyor” adlı ikinci bir projeyi de hazırlayarak yürütmüştür. İlk projedeki öncelik, deri sanatını ve yemenicilik sanatını öğretebilecekleri eğiticileri yetiştirmek, yemenicilik sanatını nesilden nesille aktarabilmek, yaşatabilmek için eğitimler verebilmek ve dünya çapında bir marka haline getirebilmek için çalışmalarına da devam etmektedirler. TASEV ve Ankara Kalkınma Ajansı olarak mekân, usta öğretici-eğitici ve malzeme hususunda destek vermektedir. Meslek iş gücünü sahiplenip üreterek yurtiçinde ve yurtdışında tanıtımını yaparak, satış imkânı başlatarak ilerleyen süreç içerisinde meslek dalına destek sağlanacak hem gelenekseli devam ettirerek hem de günümüz ihtiyaçlarını karşılayacak yenilikler ile üretimler yapılmaya devam edilecektir.

Resim 2.1. Yemenia Kadın Girişim Üretim ve İşletme Kooperatif Binası

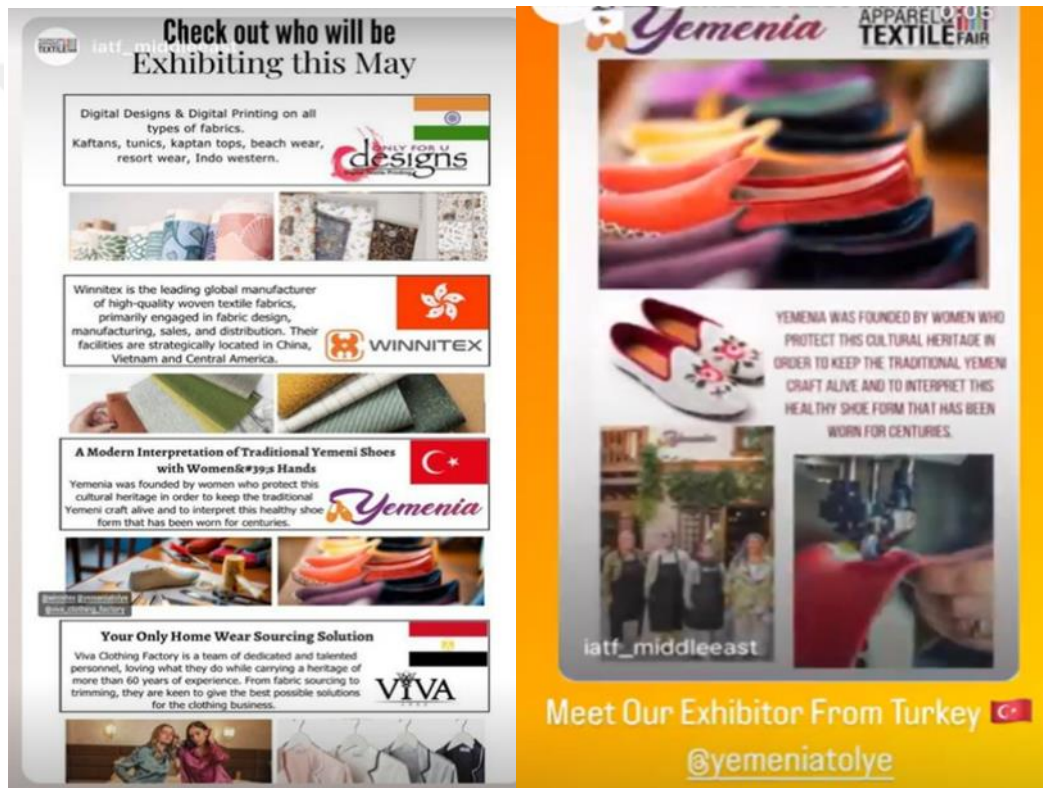
Resim 2.2. Yemenia Kadın Girişim Üretim ve İşletme Kooperatif Binası

11 Kasım 2020'de İlknur Ünal öncülüğünde, Ankara'da 7 kadın, Anadolu'nun el dikimi ayakkabısı olan yemeniyi modern tasarımla birleştirerek doğallığını bozmadan üretmek, yurt içinde ve yurt dışında tanıtımını yapmak ve kadın istihdamına katkı sunmak amacıyla "Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi" kurulmuştur. İlknur Ünal, kooperatif üyesi deri işleme zanaatkarı kadınların, Ankara Kalkınma Ajansı'ndan alınan hibe ile işe başladığını ve 60 yıllık geleneksel yemeni üretimi yapan alaylı bir ustadan yemeni eğitimi aldıkları bilgisini vermiştir. Buradaki üretimlerden elde ettikleri gelirlerle aile bütçelerine ve yemeni sanatının yaşatılmasına katkı sunan girişimci kadınlar, kooperatif bünyesindeki üretimde yer almak isteyen kadınlara eğitim desteği de vererek üretim zincirine katılma imkân da sağlamaktadırlar.

Resim 2.3. Yemenia Kadın Girişim Üretim ve İşletme Kooperatif Binası

Altındağ ilçesindeki tarihi Hamam önu olarak bilinen mevkinin hemen arkasında, kooperatif bünyesinde kurulan atölyede, tamamen deri ve doğal malzemeler kullanılarak, el işçiliğiyle geleneksel tekniklerle modernize edilerek üretilmiş ayakkabıların yanı sıra çanta, cüzdan, kemer, takı vb. ürünler de üretilmektedir. Atölyedeki tasarım ve üretim sürecinde, alanda çalışmış, el sanatları bölümü mezunu veya deri sanatına gönül vermiş geneli en az lise mezunu kadınlar çalışmaktadır. Atölyede çalışan sayısı 10 kişiye kadar değişkenlik göstermektedir. Yurtdışı satış olanakları sağlamak amacıyla Avrupa ve Amerika’da çeşitli fuarlara katılımlar sağlanmaktadır.

Resim 2.4. Yurtdışı fuar katılımları-International Apparel & Textile Fair November, 2022

Kooperatif yurtiçi ve yurt dışı ürün satışlarını ise kendi özel web sayfası ve sosyal medya ağları üzerinden gerçekleştirmektedir.

<https://www.yemenia.com.tr/>

Yemenia Kadın Kooperatifi (@yemeniatolye)

<https://www.pttavm.com/magaza/yemeniakadin>

Ayrıca bazı satış siteleri üzerinden de ürünlere ulaşılabilmekte olup özel bir ayakkabı firması da mağazalarında satış desteği sunmaktadır. Kooperatife Amerika Birleşik Devletleri ve Brezilya gibi ülkelerden gelen talepler doğrultusunda ürün gönderimi yapılmaktadır.

2.3. Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifinde Üretilen Ürünler

El sanatları; hat, ebru, işleme, çini, minyatür, tezhip, seramik, dokuma, ahşap oyma, keçe, deri gibi birçok alanı sahip tarihsel zenginlik ile her dönem yeni estetik ve işlevsel değerler kazanarak geçmişten bugünün moda kavramı içinde geleneksel teknik ve yöntemleri bünyesinde barındırmaktadır.

Yemenia Kadın Girişimi Üretimi ve İşletme Kooperatifi geleneksel el sanatlarımızın yok olmaya yüz tuttuğu bu süreçte oluşumuyla geleneksel teknikleri kullanarak ayakkabı-deri ürünler üretip pazarlama ve yurt dışına açılma girişimleriyle kadın istihdamı yanı sıra Türk Kültürü'ne de hizmet etmektedir. Üretimler deri ve kösele malzeme kullanılarak yapılmaktadır. Kooperatif binasında yer alan atölyelerde kadınlar tarafından üretilen ürünler deri ayakkabı ve ürünler olarak kendi içerisinde çeşitlilik göstermektedir. Deri ayakkabılar kendi içerisinde farklı tasarım yapılarına sahip olup ayrıca terlik ve çizme biçimli üretimlerde yapılmaktadır. Kooperatifte ileriye dönük olarak, yemeni ve ayakkabıların yanı sıra Türk kültürüne ait "Bodrum Sandaletleri" ve "Körüklü Çizme" gibi ayakkabıların da üretimini yapabilmek için çalışmalar da yapılmaktadır. Deri ürünler çanta, cüzdan, kemer ve kolye gibi ürünler olarak talep doğrultusunda çeşitlilik göstermektedir. Üretilen ürünlerin sergilenmesi için kooperatif içerisinde özel bir alan bulunmayıp, ürünler binada uygun alanlara yerleştirilen raflar, cam önleri, çalışma ortamında kullanılan masa ve sehpa üzerlerinde teşhire sunulmaktadır. Çantaların büyük bir çoğunluğu Ankara işletme kooperatifinin üst katında ayrılmış bir depoda muhafaza edilmektedir.

Deri ayakkabı ve ürünlerin süslemesinde kullanılan motiflerin büyük bir kısmı üreticilerin kendileri tarafından belirlenmektedir. Bu sebeple bu ürünlerin tasarımlarını almış oldukları eğitimler doğrultusunda, kendi atölyelerinde, kitle iletişim araçlarından, dergi ve gazetelerden yararlanarak ortaya çıkarttıkları bilgisine ulaşılmıştır. Yurt dışı pazarda da yerini alan ürünler ABD'de ve Brezilya gibi ülkelere gönderilmektedir (İlknur ÜNAL görüşme 2022-2023).

2.3.1. Dericilik Hakkında Genel Bilgi

Deri; bütün canlı yaratıklarda vücudu her tarafından örten ve üzerinde bulunduğu canlının (ırk, cins, yaş, mevsim, gıda, bakım) şartlarına göre birbirinden farklı karakterlere sahip bulunan koruyucu bir tabakadır (Görür, 2007: 17).

Halk dilindeki deri anlamı ile, dericilik sanatındaki deri anlamı bir değildir. Halk dilinde, canlı bir hayvanın derialtı uzuvlarını, dış tesirlere karşı koruyan dokuya deri denir. Hayvan canlı kaldıkça, yaşamaya devam eden, derinin her türlü tesirlere karşı büyük mukavemeti vardır (Alpout, 1957: 26).

Deri; hayvan vücudunu tüy, kıl ve pulla kaplayan örtüdür. Hayvanın vücudunu dış etkilere karşı koruyan deri; ırk, cins, yaş, mevsim, beslenme ve bakım şartlarına göre yapısında değişiklikler gösteren bir özelliğe sahiptir. Hayvanlardan yüzülen ve tabakhanelerde işlenmeye hazır olan baş, kuyruk ve bacaklarla birlikte bir bütün oluşturan deriye ‘ham deri’, belli bir amaç için işlenerek, kullanılır duruma getirilen ham deriye ise “mamul deri” denmektedir (Gökçesu, 2002: 15).

Mamul deri üretiminde kullanılan ham deri; yapısı, dokusu, kimyasal bileşimi ve diğer özellikleri kendine has olan tabii bir üründür. Deri canlı hayvan vücudunda çok çeşitli fonksiyonları yerine getirir. Deri canlıyı soğuğa, sıcağa, dış mekanik etkilere, ultraviyole ışınlara ve mikroorganizmalara karşı korur. Deri, çevre koşullarına göre ter ve yağ bezleri yardımı ile vücut ısınısını dengeler. Bu çok yönlü görevleri nedeniyle derinin karmaşık bir histolojik, kimyasal ve diğer özellikleri vardır (Toptaş, 1993: 1).

Dericilik sanatında deri ise, ham derinin sepilenmiş özderi kısmıdır; yani bir ham deriye deri denilmesi için, onun harici tesirlere karşı olan mukavemetinin artırılması amacıyla, sepilenmiş olması gerekir (Alpout, 1957: 26).

Deri ve deri ürünler, köklü geçmişe sahip olan Türk el sanatları içerisinde önemli kültür değerlerimizdendir. Erken dönemlerde hayvanı evcilleştiren milletlerden biri olan Türklerin, buna paralel olarak da dericilik sanatını geliştirdikleri ve Orta Asya’dan Anadolu’ya kadar tarihi süreç içerisinde kendine özgü nitelikleri koruyarak nesilden nesille yaydıkları bilinmektedir.

Derinin ne zaman kullanılmaya başlandığı ile ilgili, derinin doğa koşullarına dayanamaması nedeniyle günümüzde net olarak bilinmemektedir. İlk deri örneklerine Mısır’da rastlandığı ve Altay Dağlarında Pazırık bölgesinde bulunan

kurganların ortaya çıkmasıyla deriden yapılmış giysiler, çizmeler ve applike süslemeli nesnelerin ortaya çıktığı bilgisine ulaşılmaktadır.

İlk çağlarda göçebe olarak yaşayan ve avcılık yaparak hayatlarını sürdüren insanlar, avladıkları hayvanların kemiklerinden aletler yapmış, soğuktan korunmak için postlarını kullanmışlardır. Deriyi kullanmaya başladıkları andan itibaren çabuk bozulma özelliğini önleyici tedbirler için araştırmalar yapan insanlar, bu araştırmalar sonucunda, ham deriyi bitki ve yağlarla işleme tabi tutarak, istedikleri özellikte deri elde etmeyi başarmışlardır. Derileri tabaklama yöntemlerinden biri olan “yağla sepileme” metodunun uygulanmasını M.Ö. 8000’li yıllara kadar götürmek mümkündür (Gökçesu, 2002: 13-14).

Deri işlemeyle ilgili ilk bulgular Neolitik yerleşim olan Çatalhöyük’ te ortaya çıkmıştır. Türkler ‘in Orta Asya’dan Anadolu’ya göçüyle birlikte deri işleme sanatı gelişimini sürdürmüştür. 1077 – 1307 yılları arasında Anadolu Selçuklu dönemi, Türkler’ in ana yurtlarından taşıdıkları kültürle Anadolu’nun yerel kültür birikimlerinin harmanlanmasından ortaya çıkmıştır.

İlk uygarlıklara gelindiğinde örneğin Mezopotamya şehir devletlerinin tarihi araştırıldığında dericilik ile karşılaşılmaktadır. Asur, Elam, Sümer, Babil gibi Mezopotamya devletleri, derilerini işleyerek, değişik alanlarda kullandıkları çeşitli nesneler üretmişlerdir. M.Ö. 3000 dönemlerde kırmızı boyalı tabaklanmış keçi derisinin ‘Babilonya Derisi’ adı altında geniş bir pazarı olduğu diğer yandan kurutulmuş ve sepilenmiş ceylan, keçi, kuzu, sığır derilerinden çeşitli eşyanın Mezopotamya Kentinde üretildiği, hatta tanrıya sunulan adaklar arasında deri eşyanın, örneğin sandaletlerin yer aldığı çivi yazılı belgelerin duvar kabartmaların tanıklığı ile saptanmıştır (Özdemir, 2007: 24).

Çin, orta Asya, Mezopotamya, Anadolu, Mısır ve Avrupa dericilik ve deri sanatı tarihinin en eski kültür bölgeleri olarak saptanmaktadır. 1931 yılında Çin’de Kou-Tien’de gerçekleştirilen arkeolojik araştırmalarda, tarih öncesi devirlere ait odun kömür, kireçleşmiş kemik ve deri kalıntıları bulunmuştur. Fransa’da Chapelle-aux-Saints kasabası civarında, orta Paleolitik zamanı işaret eden, mağara ve tabanındaki arkeolojik katmandan, ren geyiği, dağ keçisi, mağara sırtlanı vb. gibi hayvanların kemikleriyle yontulmuş çakmak taşları, kazıyıcılar ve muhtelif uçlar

çıkması insanlığın o döneminde oldukça ileri bir hayvan kültürüne sahip olduğunu göstermektedir (Özdemir, 2007: 23).

Hun dönemine ait olduğu kabul edilen buluntular, onların deri işlemeyi, renklendirmeyi bildiklerini göstermektedir. Bu döneme ait deri giysiler, çizme ve kürklerin yanında koşum takımları da gelişkin bir deri işleme sanatının ürünleridir (Büyük Larousse,6/3064). Pazırık, Noyin-Ula ve Talas Kurganlarından bulunan kırbaçlar, at gemleri, çarık ve pantolonlar bunu açıkça göstermektedir (Ögel, 1984: 93-94).

Göktürkler zamanında da önemli deri ürünleriyle karşılaşmaktayız. Bu dönemde ağaç ve toprak kapların yanında deri kaplar (kırba) da kullanılıyordu. Katanda ‘da bulunan elbise ise önemli bir üründür. Elbiselerin alt kısmı pantolon şeklindedir (Ögel, 1984: 155).

Türklerin Anadolu’ya yerleşmesiyle beraber dericilik alanında ileri düzeyde gelişmeler yaşanmıştır. “Ahilik Teşkilatı” Ahi Evran öncülüğünde Anadolu Selçuklular döneminde kurulmuştur. Ahilik kurumunun gelişmesiyle dericilik sanatı en parlak dönemini yaşamıştır. Osmanlı döneminde deri sanatı gelişerek pek çok eşya ve ürün sergilemiştir. Osmanlı döneminde Türkler deriyi günlük yaşantılarında rahatlıkla kullanmışlardır. Topkapı Sarayı’nda günümüzde de sergilenen 16-19. yüzyıla ait pek çok ayakkabı, çizme, terlik, gümüş kabartmalarla işlenmiş deri kaşıkliklar, sırma işlemeli sahan kapakları, matara, kupa, şamdan altlıkları işçilik, teknik ve süsleme açısından kendisine hayran bırakan ürünlerdendir (Çiçek, 2010: 19).

Osmanlılar döneminde altın çağını yaşamış olan deri sanatı, özellikle saray atölyelerinde, saray için üretilen deri örneklerinde üstün başarı göstermiştir. İnce işçilik ve güzel süslemeleri ile dikkati çeken bu örnekler, kitap kapları, hurçlar, değişik sandıklar, kâse, giyim eşyası, kalkanlar, eyer ve at koşum takımları, kesici alet kılıfları, kapı perdeleri, karagöz figürleri, kemerler, çantalar vb. gibi eserlerdir. Osmanlı döneminden günümüze ulaşan ve her biri ayrı bir sanat haline gelen ciltler, kültür ve sanat değeri açısından kalıcı ve anlamlı belgelerdir. Bugün bu eserler yurt içi ve yurt dışı müzelerinde sergilenmektedir. (Özdemir, 2007: 14).

Türk dericiliği 19. yüzyılın başlarına kadar üstünlük göstermiştir. Çadırlara yapılan aplike işlemler, at koşum malzemeleri dikkat çekmektedir. Koleksiyonlarda üzeri

metallerle kaplanmış kıyafetler göz doldurmak da deri fermanlar, haritaların dönemde önemi büyüktür (Barışta, 1988: 136).

Cumhuriyet döneminde Türk dericiliği babadan oğula geçen lonca bir karakter görünümündedir. İzmir iktisat kongresinde deri sektörü, tekstil gibi önemli bir sanayi kolu olarak kabul edilmiştir. 1980'li yıllarda Avrupa'nın çeşitli nedenlerle deri sektörünü az gelişmiş ülkelere kaydırması Türkiye'de deri sanayinin gelişmesinde önemli rol oynar (Zirek ve Özcömert, 2002: 2)

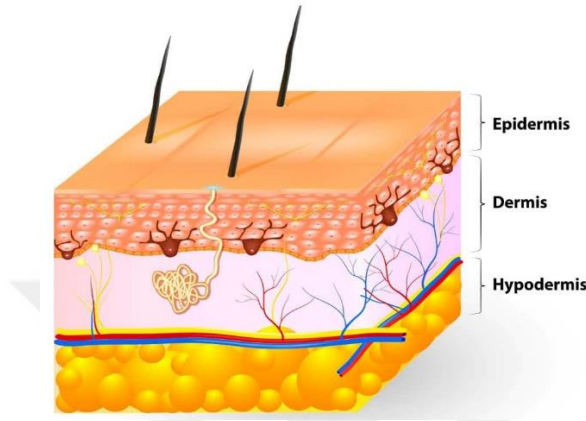
Bugün deriden üretilen tüm materyallerin köklerini oluşturan bu eski dönem dericilik, o yıllarda daha fazla sanat ağırlıklı bir işlevselliğe sahipken, günümüzde, serbest piyasa ekonomisi, sanayinin gelişimi, ülkeler arası ticaretin geldiği aşama ve ihtiyaçların artmasıyla bir tüketim aracına dönüşmüştür. Günümüzde ise deri sanatı çağdaş olma, tasarım ortaya koyma düşüncesiyle büyük önem taşımaktadır.

Deri ürünler kullanım amacına yönelik çeşitlendirilebilir ve işlenebilirliği dönemin coğrafi, sosyal, siyasi ve ekonomik özellikleri hakkında bilgi vermekle birlikte toplumun kendine özgü yaşam biçimi, gelenek ve göreneklerini aktaran ve sürekliliği sağlayan dericilik sanatını işlevsel bir konuma getirmiştir. Hammadde olarak kullanılmasından tutun da bir ürün olarak kullanılmasına kadar pek çok aşama, emek, uğraş, zaman ve sabır gerektiren bir üretim sürecini kapsamaktadır. Zaman içerisinde ise bu işlevsellik insanlığın ötesinde estetik kaygıların ön plana çıktığı bir zemine oturmuştur. Sonuç olarak deri, asırlarca süren bir gelişimin tarihine sahiptir. Geçmişte insan hayatının vazgeçilmez gereçlerinden biri olan deri; günümüzde de öneminden ve değerinden hiçbir şey kaybetmeyerek, günlük hayatımızdaki yerini korumuştur.

2.3.2. Derinin Yapısı

Deri; yaklaşık olarak %70 su, %30 protein, %1,8 yağ, %0,02 oranla da minerallerden oluşan kimyasal bir yapıya sahiptir. Deri üretiminde başarılı ve olumlu sonuç elde edilme, derinin kimyasal ve dokusal yapılarının iyi tanınmasına bağlıdır. Bu suretle üretim sürecinde uygulanacak çeşitli kimyasallar ile değişik işlemler, deri proteinlerin sağlam yapılı kullanılabilir deri yapısına dönüşmesini sağlamaktadır (Harmancıoğlu, 1989: 3).

Derinin yapısı incelendiğinde ise genel olarak üç bölümden oluştuğu görülmektedir. Bunlardan en üst kısımda olana üst deri (epidermis) denilmekte ve genel olarak toplam deri kalınlığının %1'ni, üst derinin altındaki yer olan öz deri (corium) tabakası da genel deri kalınlığının %85'ini oluşturmaktadır. Derinin en alt tabakasına ise alt deri (subcutis) denmekte ve derinin %15'ini oluşturmaktadır (Yakalı, 1981: 8).

Şekil 2.1. Derinin yapısı

(İnternet 3)

Epidermik Tabakası

Üst tabaka olan epiderm dış tesirlere karşı sert ve dayanıklı olup derinin işlenmesi sırasında atılmaktadır. Boynuz katı olarak adlandırılan bu katı derinin ‘ölü katı’ denilmektedir (Alpaut, 1957: 13). Bünyesinde keratin ihtiva eder. Bu tabaka sepileme esnasında kaldırılır. Epidermis tabakasının ve kılların düşürülmesi için kireçleme işlemi yapılır.

Corium (Dermis) Tabakası

Orta tabaka olan öz deri, deri imalatında yararlanılan ve ‘corium’ adı verilen bir bağ dokusu olup vücudun değişik bölgelerinde, hayvanların yaş ve cinsiyetlerine göre değişik kalınlıklar göstermektedir. Gelişimi ve kimyasal yapısı epidermis gibidir. Dış yüzeyi çıkıntılı bir yapıya sahiptir (Toptaş, 1993: 7).

Subcutis (Alt katılğan bağlayıcı doku)

Kan dokusu ve hayvan derisini ete bağlayan bölümdür. Kolajenden meydana gelen bağ dokusu kan damarları, yağ dokularından ve proteinlerden oluşmaktadır. Sepileme işleminden önce bu doku “kavalata” veya “etleri kazıma” denilen işlemle kazınmalıdır. Aksi takdirde sepileme maddesi deriye nüfuz etmez (Öncü, 1968: 33).

2.3.3. Derinin İşlenmesi-Üretimi

Derinin Tabaklanmaya Hazırlanması

Deri organik bir madde olduğu için kesimden hemen sonra gerekli önlemler alınmaz ise bozulmaya başlar. Deri hayvan sırtından yüzüldüğü andan itibaren ısı ve mikroorganizmaların etkisiyle kokması ve bozulmasını engellemek amacıyla tuzlanmaktadır. Deri üretiminin her aşamasında bol miktarda suya ihtiyaç vardır. En çok kullanılan ilk proses aşaması olan yani deriyi tabaklanmaya hazırlama işlemlerinin hepsinde çok miktarda su kullanıldığından bu aşamaya “yaş işlemler” denilmektedir.

Yumuşatma

Bu işlem deri üretiminin ilk işlemidir ve bunun en önemli fonksiyonu deriyi bol su ile temizlemek tuzunu arıtmaktır. Deriyi yumuşatmak sepileme maddesinin deriye geçebilmesini sağlamaktır. Derinin özelliklerini koruya bilmek için su sık sık değiştirilmeli ve yumuşatma olayı uzun sürmemelidir. Isının kışın çok aşağıda yazın ise çok yukarıda olmaması gerekir (Öncü, 1968: 80).

Konservasyon aşamasında kalınlığı azalan derinin tekrar eski haline dönüştürülmesi ve deri üzerindeki konservasyondan kaynaklanan artık maddelerin, kan lekelerinin, dışkı atıklarının temizlenmesi gereklidir. Yumuşatma işlemi kuyularda, yumuşatma pervanelerinde, çalkalama dolaplarında ve kafesli dolaplarda yapılır. Konservasyon yapılan işlem türüne göre yumuşatma işleminde farklı teknikler kullanılır.

Kireçlik

Kireçlik; “Deri malzemesinin tabaklanmaya hazırlama işlemine” denilmektedir. Yumuşatma işleminden sonra, deride epidermiste bulunan kıllar ve alt deri dokusu (subcutis) halen mevcuttur. Ayrıca deride globüller, proteinler ve yağlar bulunmaktadır. Deri bu haliyle tabaklandığı zaman sert ve kırılgan bir deri elde edilir. Bu nedenle yumuşatmaya başlamadan önce deriden bu maddelerin kireçleme işlemi ile atılması gereklidir (Cinköse, 1993: 135-187).

Kireçlikte kireç kaymağı, sodyum sülfür, sodyum sülfidril, kalsiyum sülfat kullanılır. Kireçlikte sodyum sülfürün büyük önemi vardır. Farklı kalitede deriye verildiği zaman değişik konsantrasyonlar da alkali demektir. Deri alkalilerin etkisiyle

şışmaktadır. Kireçliğin deri kalitesindeki yeri bilinmekle birlikte şişmede bunda önemli rol oynar (Öncüler, 1987: 17).

Sırça Temizleme

Bu işlemde kimyasal ve mekaniksel işlemlerin birleşimi olarak işlenmemiş deri üzerindeki yünün, kılın ve kirecin deriden uzaklaştırılması, deri sırçasının özel bıçak veya makinalarla sıyırılması sağlanmaktadır. Kireç banyosunda bırakılan etli kısımlara sodyum sülfür ve kireç sürülen kızdırma odalarında bekletilen derilerin lif dokusunda meydana gelen şişme ve gevşeme yün ve kılların kolayca temizlenmesini sağlar.

Yarma

Yarma makinalarında sepilenmiş derinin istenilen kalınlıkta, birden fazla halinde kesilmesi, ikiye ayrılması işlemini ifade etmektedir.

Kireçten Kurtarma

Kireçleme işlemi sırasında, işlemleri zorlaştıran hatta engelleyen pH 12–13 gibi kuvvetli alkalinin giderilmesi sonraki işlemler için gereklidir. Ayrıca kireçlenme sırasında şişen liflerin arasındaki boşluklar azalır ve tabaklamadaki büyük moleküller lifler arasına girmez. Bu nedenle boşlukların arasının genişletilmesi için kireç giderme işlemi yapılır. Sama işlemi ile de bu işlem ile beraber yürütülür, enzim kullanılarak deri yapısında istenmeyen proteinler uzaklaştırılır.

Etleme

Alt deri bağ dokusunun ve buna yapışmış et ve yağdokularının giderilmesi amacı ile kireçlik işleminden sonra uygulanan işlemdir.

Deri Tabaklama

Bakteri faaliyetlerine son derece açık olan deri proteinine, mineral, bitkisel veya sentetik kimyasallar yardımı ile kokuşmadan ve bozulmadan kullanılabilecek esnek bir yapı kazandırılması işlemine tabaklama denir (Akçakale, 2017: 45).

Temizlenen ve tola haline getirilen deriler daha işlenmemiş olduklarından çiğ deri sayılmaktadır. Bu deri sıcak bir yerde bırakıldığı zaman sert bir tabaka teşkil eder, kuruma yavaş olursa da bozulma meydana gelir. Derinin bu şekilde kullanışsız

olmasını engellemek için tola haline getirilen bazı maddelerle çeşitli işlemlere tabi tutulur. Bu işleme “Tabaklama İşlemi” denilmektedir (Cinköse, 1993: 65-255).

Bitkisel Tabaklama

İlk önceleri duman ile veya çiğneyerek işlenmeye çalışılan ham deri daha sonra ağaç yapraklarının tabaklayınca etkisinin fark edilmesi ile bitkisel maddeler ile daha kullanışlı deri haline getirilmiştir (Akçakale, 2017: 45).

Bitkisel tabaklamada gerekli olan bitkisel maddeler tabiatta bol miktarda bulunmaktadır. Bunlar, bitkinin kabuğunda, odunda, kökünde, yaprağında veya meyvesinde bulunabilir. En çok kullanılan bitkiler; meşe, çam, mimoza, palamut, mangrove, okaliptüs, kızılçam, kayın ağacı, kızılgağaç, kestane, karayemiş ve mazıdır (Alpout, 1957: 47).

Bitkisel tabaklama, tabaklanmaya hazır olan tolanın artan konsantrasyonlardaki bitkisel tabaklama şerbetleri ile muamele edilmesidir. Tabaklama maddeleri ve tabaklayıcı olmayan maddeler deri tarafından emilirler ve bağlanırlar (Cinköse, 1993: 267).

Deri lifleri arasında bağlanmamış halde bulunan bu maddeleri deriye sabit hale getirmek için fiksasyon işlemi yapılır.

Mineral Tabaklama

19.yüzyılın sonlarından itibaren kimya sanayindeki gelişmelerle Mineral Tabaklama yöntemleri geliştirilmiş ve de deri üretimi çok değişmiştir (Akçakale, 2017: 46).

Madensel tuzlarda, bazı bitkisel maddeler gibi çiğ deriyi, işlenmiş deri haline çevirme özellikleri vardır (Öncü, 1968: 161).

Demir, krom ve alüminyum tuzları özellikle tabaklanmada kullanılırlar. En yaygın olanı krom tabaklanmadır. Krom tabaklanmaya başlamadan önce pikle denilen tolların asitli tuz çözeltileri ile ön işleme tabi tutulması gereklidir. Sıkı yapılı deriler için gevşek efekt isteniyorsa tabii bazlı sülfite yağlar, normal deriler için çok yumuşaklık isteniyorsa tabi ve sentetik yağların sülfite karışımları kullanılır. Süngerimsi deriler için sülfite yağlar kullanılır. Kayışlık derilerde ise daha çok kükürtlü tabaklama yapılır. Beyaz tabaklamada denilen alüminyum tuzları ile tabaklamada potasyum şapı kullanılmaktadır. Bu şekilde tabaklanan deriler

kuruyunca sert olur, bu nedenle tekrar yumuşatma, yağlama ve boyama gibi işlemlere tabi tutulurlar.

Glose tabaklamada, kuzu ve oğlak derileri eldivenlik deri olarak işlenir. Glose bulamacı adı verilen su, şap, tuz, yumurta sarısı ve unla deri işlenmesidir (Aydın, 1996: 50).

Organik (Bitkisel Olmayan) Maddeler ile Tabaklama

Derinin iç yağı, istarn gibi yağ maddeleri ile muamele edilmesidir. Bu yağlarla elde edilen deriye yağlı deri, doymamış gliseridleri kapsayan yağ maddeleri (balık yağı) ile üretilen deriye “güderi” denir (Öncü, 1968: 195). Sapla ezilen derinin, sığır, iç yağı, vazelin, parafin, beygir yağı, palm yağı gibi yağlar bulunan karışım maddeleri ile yağlanmasıyla yağlı deri elde edilir.

Kombine Tabaklama

Deride istenilen farklı özellikleri elde edebilmek için çeşitli tabaklama maddelerinin kombinasyonu sonucu elde edilen tabaklama maddeleridir. Bu yöntem içinde günümüzde en çok kullanılanı mineral tabaklamadır. Bu yöntemde tabaklama maddesi olarak en çok krom tuzları kullanılmaktadır (Akçakale, 2017: 49).

Boyama

Derilerin boyanmasında dericilik kadar eskidir. Doğal boyalarla yapılan boyamalar bugün yerini kimyasal boyalara bırakmışlardır. Deriler çeşitli yöntemlerle boyanmaktadır (Öncü, 1968: 240).

Yağlama

Yağlamada, tabaklama ile suya uzaklaştırılmış olan kalogen lifleri etrafı bir yağ tabakası ile kuşatılır, böylece bir çeşit yağlama maddesi etkisi yapmak suretiyle deriye yeniden yumuşaklık ve belli bir tutum kazandırır. Aynı zamanda derinin uzama, kopma mukavemeti, ıslana bilirliliği, su geçirmezliği, hava ve su buharı geçirgenliği gibi fiziksel özellikleri de etkilenmektedir (Aydın, 1996: 51).

Tabaklanmış Derinin Mamul Deriye Dönüştürülmesi

Tabaklanması bitmiş deri, kullanıma henüz hazır değildir. Sadece hayvan derilerinin bozulma özellikleri ortadan kaldırılmıştır. Bu deriden, belirli bir deri türü elde etmek için çeşitli yollara başvurulur. Cinköse (1993)’ de bu yolları şöyle açıklamaktadır.

Mekanik İşlemler

Deriden belli bir mamul elde etmek için derinin kalınlık ayarlaması ile derinin pazar koşullarına veya üretim amaçlarına göre bölümlere ayrılmasıdır. Gerek ayakkabı, yüzlük, gerekse tabanlıklar için deri sırt çizgisinden ikiye bölünmekte veya kesilmektedir (Cinköse, 1993: 307).

Kimyasal İşlemler

Tabaklanmış derilerde her bir deri türü için tipik özellikler kazandırması gereklidir. Bu işlemler şunlardır;

- ❖ Deriye bağlanmamış maddelerin uzaklaştırılması
- ❖ Çözünür boyarmaddelerle boyanması
- ❖ Yağlama işlemi ile esneklik, yumuşaklık ve su geçirmezliğin artırılması
- ❖ Retenaj ile bir deri türünün temel özelliklerinin belirgin hale getirilmesi
- ❖ İlave edilen maddelerin fikse edilmesi ve ağartılması

Deri, mamul işlenirken kuru olmalıdır. Dört işlemle yapılır.

- ❖ Surun akıtılması
- ❖ Mekanik olarak surun arındırılması
- ❖ Düzleştirilmesi
- ❖ Buharlaştırma yoluyla kurutulması

Kurutmadan Sonra Yumuşatma

Kurutmadan sonra deri içinde oluşan gerilmeler ayakkabı yüzlük derileri için uygun olduğu halde, yumuşak deriler için uygun değildir. Bu nedenle nemin artırılması gereklidir (Cinköse, 1993: 307).

Yüzeyin İşlenmesi

Yüzeyin hem sırça yüzünden hem de et yüzünden işlem görmesidir. Sırça yüzünün eşit olarak biçimlendirilmesi, ancak et yüzünün bağ dokudan ve gevşek liflerden arındırılmasıyla mümkün olduğundan yüzeyin zımparalanması gerekir. Süet ve yarma süet et yüzeyinde tanecik büyüklüğünde giderek küçülen işlem basamakları ile

oluşturulur. Nubuk ise sırça yüzü çok ince kadife gibi zımparalanarak üretilmektedir (Cinköse, 1993: 307).

Bitirme (Finisaj) İşlemleri

Kurutulan deriler homojen bir nem dağılımına getirilir, iskefe makinesinde açılır yumuşatılır. Gerekli ise sırçası zımparalanır sonra kaplama boyaları tatbik edilir. Boyama Deri, üst yüzeyinin terbiyesi ile birçok çalışma aşamasını kapsar.

Deri yüzeyinin kimyasal ve mekanik etkilere karşı korunmasını, tüm yüzeyde rengin ve parlaklığın aynı olması, yüzeye özel optik ve tutum özelliklerinin kazandırılması ve derinin kullanım değerinin arttırılması finisaj işlemi ile olur (Cinköse, 1993: 307).

Finisaj işlemleri için ütü gibi makinaların yanında boyama ve cilalama içinde gerçekleştirilmiş makinalar kullanılmaktadır. Bu safhada deriler bitmiştir. Bundan sonra kalitelerine göre ayrılır, ölçülür ve sevkiyata hazırlanır (Anonim, 1984: 18).

2.3.4. Deri Çeşitleri ve Özellikleri

“Deri, kalitesine ve kullanılacağı yere göre; bir dizi işlemten geçtikten sonra finisaj aşamasında nubuk, vidala, güderi veya süet adını almaktadır. Deri çeşitleri, yapılacak ürünün özelliğine göre seçilmeli; kemer sert, çantada daha yumuşak, ayakkabıda modeline göre değişen incelik ve sertlikte kullanılmalıdır” (Özdemir ve Kayabaşı, 2007: 79).

1. Büyükbaş hayvan derileri: manda, sığır, boğa, deve, öküz, dana, inek, at vb. büyükbaş hayvanların derisinden elde edilen; taban astarı, kromlu kösele, kayışlık, vaketa, kösele, rugan, antilop, güderi gibi ürünlerin hammaddesini oluşturmaktadır.
2. Küçükbaş hayvan derileri: koyun, ceylan, kuzu, keçi, tiftik, oğlan vb. küçükbaş hayvan derisinden elde edilen sahtiyan, meşin, maroken, vidala, napa, güderi, süet gibi önemli derilerin hammaddesini oluşturmaktadır.
3. Kürklük hayvan derileri: tilki, sansar, samur, sincap, tavşan, porsuk, karagül, mink, vizon, çinçilya gibi değerli ürünlerin hammaddesini oluşturmaktadır.
4. Sürüngen hayvan derileri: yılan, timsah ve kertenkele derileri oluşturmaktadır.
5. Diğer hayvan derileri: kurt, ayı, fok balığı, kedi, köpek ancak sektörün en önemli kaynağını büyükbaş ve küçükbaş hayvan derileri oluşturmaktadır.

Ak Deri

Koyun, ceylan ve keçi derilerinden yapılan bir nevi ince ve beyaz parşömendir. Üzerine yazı yazılabilecek şekilde ponza taşı ile perdahlanmaktadır. Genellikle resim yapmak ve yazı yazmak için kullanılmaktadır (Özdemir, 2004: 88).

Astarlık

Genellikle ayakkabı üretiminde kullanılan astarlık deriler yumuşak emici, dayanıklı ve hava alma özelliğine sahip derilerdir (Cingöz, 2007: 60).

Astarlık Glase

Ham keçi derilerinin krom tuzuyla sepilenip sırça tarafı perdahlı, boyanmış ince veya tabi renkte, elastik, yumuşak astarlık deridir (Özdemir ve Kayabaşı, 2007: 79).

Parşömen derisi

Sert ve kalitesiz derilerdir. Kıllarından ve yağlarından temizlenerek arındırılan domuz, dana ve eşek derileri, tebeşir tozu ve sünger taşı ile ovulur ve gerilerek havada kurutulur. Şeffaf ve sert bir hale gelen deriler dekoratif ve müzik aletlerinde kullanılır (Özdemir ve Kayabaşı, 2007: 79).

Fantezi Deriler

Antilop (ceylan), yılan, timsah, kertenkele derilerinin yağla sepilenmesi ile elde edilen derilerdir. Çanta, kemer, ayakkabı, giyim eşyaları ve çeşitli aksesuarlarda kullanılır. Bu derilerden yapılan eşyalar pahalı fakat son derece dayanıklıdır (Gökçe su, 2002: 20).

Güderi

Geyik, ceylan, karaca bazen de keçi ve koyun derilerinin yağla sepilenmeden elde edilir. Çok yumuşak ve ince derilerdir. Temizlik işlerinde ayrıca giysi ve eldiven yapımında kullanılır (Gökçesu, 2002: 19).

Glase

Çok ince ve yumuşak bir deri çeşididir. Oğlak (keçi yavrusu) derilerinden yapılır. Kuzu derisinden yapılan glaselerde vardır. Bunlar daha kalın ve dayanıksız bir yapıya sahiptirler. Glaseler, maden tuzları ve yağdan ibaret maddelerle yani karışık sepileme yöntemleri ile sepilenecek elde edilirler (Aker ve Bostancıoğlu, 1970, 404).

Keçi Derisi

Keçi derileri koyun ve kuzu derilerine göre deri üretimine daha elverişlidir. Astarlık ve ayakkabılık deridir (Özdemir ve Kayabaşı, 2007: 79).

Krokodil

Timsah (büyük kertenkele) derilerinden elde edilmektedir. Kadın giyim eşyası, çanta, kemer ve cüzdan yapımında kullanılan pahalı bir deri çeşididir (Özdemir ve Kayabaşı, 2007: 84).

Maroken

Küçükbaş hayvan derilerinin bilhassa keçi derisine krom veya tanen (Sumak) sepililmesiyle elde edilir. Sepilemeden sonra çok açık renk aldığından istenilen renge boyanır. Yüzeyinin taneli görünüşü derisinin en önemli özelliğidir. Girinti çıkıntıları baskı ile yapılır (Aker ve Bostancıoğlu, 1970: 406).

Napa

Büyükbaş ve küçükbaş hayvan derilerinin krom tuzlarıyla sepilmesiyle elde edilir. Çeşitli renklerde, esnek, mukavemetli, ince, yumuşak olan derilerdir (Özdemir ve Kayabaşı, 2007: 80).

Nubuk

Sığır derilerinin kromla sepilmesiyle elde edilen derilerdir. Özelliği hafif zımparalanmış ince ve yumuşaktır (Özdemir ve Kayabaşı, 2007: 80).

Rugan

Söğüt tanesi ile serpelemiş olan deriye katran katılmış beziryağı devamlı suretle azar azar sürülür, orta dereceli sıcaklıkta kurutulur. Yumuşaklığı ve suyu geçirmezliği en önemli özelliğidir. Kemer, çanta ve ayakkabı yapımında kullanılır. En önemli mahsuru zamanla çatlamasıdır. Rugan küçükbaş hayvanlardan yapılır (Cingöz, 2007: 60).

Sabunlu Kösele

Orta ağırlıkta, düzgün Sırçalı ham sığır derilerinin bitkisel tanenler ve organik debbağayıcılarla sepiledikten sonra belirli oranda yağlanmış ve yüz tarafı

perdahlanmış olan tabii renkte, yumuşak tutumlu, elastik bir köseledir (Güler, 1994: 52).

Kayışlı Kösele

Ağır ham sığır derileri bitkisel tanenler ve diğer organik debbağlayıcılar tek başına veya arada kullanılarak sepiledikten sonra özel surette yağlanarak elde duran, krepon haline tabi renkte ve sıkı tutumlu bu köseledir (Güler, 1994: 52).

Kromlu Kösele

Ağır sığır ve manda derilerinin krom tuzları ile sepilenmesinden sonra, yağlı veya yağsız olarak yapılan mavi, yeşilimsi renkte, sert tutumlu, bükülebilir ve elastiki bir köseledir (Güler, 1994: 52).

Suni Kösele

Esas kullanım yeri ayakkabı sanayi olan bu kromlu den parçaları ile krom talaşı ve kösele kırıntıları gibi daha çok doğal maddelerden yapılma bir yardımcı maddedir (Güler, 1994: 52).

Sahtiyan (Meşin)

Keçi derisinden elde edilen, tabaklanıp boyanmış, cilalanmış deridir (Dağtaş, 2007: 187).

Suni (Yapay) Deriler

Dış görünüş bakımından tabi deriye benzer. Suyu karşı dayanıklıdır. Mobilya, çanta, ayakkabı, cilt vb. eşyaların yapımında kullanılır (Gökçesu, 2002: 20).

Dış görünüşü tabii deriye benzemektedir. Bitkisel lifler, pamuklu kumaşlar, deri artan deri taşları ile kauçuk selüloz asetati ve Hint yağı gibi kimyasal maddelerle yoğurulmaktadır. Daha sonra sıkıştırılarak sıcak presle düzleştirilerek deri desenleri verilmektedir. Ayakkabı, çanta ve mobilyacılıkta kullanılmaktadır (Özdemir ve Kayabaşı, 2007: 79).

Süet

Dana, malak, sığır, oğlak, kuzu, keçi ve koyun derilerinin kromlu tuzlarla sepilenmesiyle elde edilir. İstenilen renge boyanabilir ve derilerin tersi özel makinelerle fırçalanarak tüylendirilebilir (Özdemir ve Kayabaşı, 2007: 81).

Şeffaf Deriler

Deriler kurutulduktan sonra içine bir miktar asit borik ilave edilmiş olan gliserine yatırılır. Doymuş hale gelince kurutularak kullanılır. Bu deriler karşı dayanıklı değildirler (Özdemir ve Kayabaşı, 2007: 79).

Vaketa

Büyükbaş hayvan derisinden imal edilir. Çatlamaz ve su geçirmez olduğu için bot ve bavul gibi eşya yapımında tercih edilir (Gökçesu, 2002: 19).

Videla

Bilhassa dana derisinden krom sepisi ile elde edilir. Glaseden daha kalın ve serttir. Spor çanta ve ayakkabı yapımında kullanılır (Özdemir, 1995: 41).

2.3.4. Deri Ürün Yapımında Kullanılan Araçlar ve Gereçler

Deri ürün yapımında kullanılan araçlar, işlevlerine göre kesim ve tıraşlama, oyma ve delme, birleştirme ve diğer kullanım araçları olmak üzere dört başlık altında ele alınmıştır. Deri ürün yapımında kullanılan gereçler ise temel, alt yapı ve süsleme olarak üç başlık altında toplanarak aktarılmıştır.

2.3.4.1. Dericilikte kullanılan araçlar

Dericilikte kullanılan araçlar; kesim ve tıraşlama, oyma ve delme, birleştirme ve diğer araçlar olmak üzere dört grup başlığı altında toplanmış ve incelenmiştir.

2.3.4.1.1. Kesim ve tıraşlama araçları

Deri kesim bıçağı; iki parçadan oluşmaktadır. İskelet kısmı ve ortasında bıçağı bulunmaktadır. Bıçak istenilen kalınlıkta mevcuttur. Bıçak sapının arkası sivridir. Bu kısım köşeleri yuvarlaklaştırma ve nokta koyma işlemlerinde kullanılmaktadır.

Resim 2.5. Deri Kesim Bıçağı

Deri pres makinası; monta edilmiş bıçakları ile keser ve kazır. Deri üzerinden belli orandaki bir katman kazınır ve arzu edilen kesimi üzerine uygulayan araçlardır.

Makas; kâğıt, bez, deri vb. şeyleri kesmeye yarayan birbirine bakan yüzeyleri sertleştirilmiş çelikten yapılmış, birbirine ortadan çapraz olacak şekilde eklenmiş kesici el aletidir. Kullanılacak yerlere göre değişik büyüklükte ve kalınlıkta bıçağa sahiptir.

Resim 2.6. Makas

Falçata; deride özellikle büyük parçaların kesiminde ve deriyi tıraşlama işleminde kullanılmaktadır. İnce, uzun bir bıçak türüdür.

Resim 2.7. Falçata

Maket Bıçağı; metal veya plastik bir koruma sürgüsü içerisinde ileri geri hareket eden ve kilitleme mekanizması ile sabitlenebilen tek tarafı keskin bıçaktır. Eskiden ayakkabı imalathanelerinde görülen keskin metal çubuk. Deri, kösele ve kauçuk kesmek, rötuşlamak için kullanılır.

Resim 2.8. Maket Bıçağı

Deri Tıraş Makinası; deriyi alt yüzeyini tıraşlamaya, istenilen inceliğe ulaştırmak için ayarları yapılarak kullanılan makinalardır.

Resim 2.9. Deri Tıraş Makinası

2.3.4.1.2. Oyma ve delme araçları

Biz; elden kaymasını önlemek için tahta saplı ucu sivri iğneli, deride açılan delikleri genişleterek iğnenin daha rahat geçmesini ve yakma işlemlerinde kullanılan bir araçtır.

Resim 2.10. Biz

Linol bıçağı; ahşap sap ve metal uçtan oluşan desenin kontur kısımlarında oyma ve geniş hatlar meydana getirme işleminde kullanılır. Linol bıçağının uygulanacak desene göre farklı uçları vardır.

Resim 2.11. Linol Bıçağı

Çarklı zımba; delik açmada kullanılan, çeşitli çap büyüklükleri bulunan döner başlıklı el zımbasıdır. Deride özellikle kenar birleştirme ve deri yüzey süslemelerinde kullanılmaktadır.

Resim 2.12. Çarklı Zimba

elik kalem; deri yüzeyini Süsleme kullanılan, uç kısmı kabartma desenlerle kaplı metal kalem şeklinde çubuk araçlar, kösele üzerine çekiçle vurularak çalışılır.

Resim 2.13. elik Kalem

Delecek; tahta, taş, demir, vb. zerinde delik amaya yarayan, çekiçle vurularak kullanılan elik alettir. Çeşitli kalınlıkta ve şekilde uçları mevcuttur.

Resim 2.14. Delecek

2.3.4.1.3. Birleştirme araçları

Zimba ve çıtçıt basma el araçları (tulumba); deri yüzeyine açılan deliklere yerleştirilen zimbaların ya da ıtıtın birbirine geçmesini sağlamak amacıyla, sıkıştırmak suretiyle basan bir tür prestir. Zimba basmak için bu araçların ucuna silindirik biçimli, uzun, ağız kısmı delik ve yuvarlak olan kenarı kapamaya yarayan erkek ve dişi iki parçadan oluşan karşılıklı uçlara sahip bir araçtır.

Resim 2.15. Zimba ve Çıtçıt Basma El Araçları

Deri iğneleri; baş, gövde ve uç olmak üzere üç kısımdan oluşan çeşitli büyüklükte metalden yapılan bir ucu sivri diğer ucu delikli araçlardır. Deride elde birleştirme ve yüzey süsleme tekniklerinde kullanılmaktadır.

Deri dikiş makinası; genellikle kenar birleştirme, astarlama işlemlerinde ve yüzey süslemelerinde kullanılan sanayiye yönelik değişik tip ve boyutlardaki makinalar (deri kıyılık makinası, çizgileme makinası, yarma makinası, şerit kesim makinası, deri sıcak ve soğuk baskı makinası, kıvrırma makinası, kemer bombe makinası ve ütü makinası) dır. Dikiş makinasında olması gereken en temel özellik alt ve üst iplik ayarının düzgün yapılmış olması, alta iplik yığma, boncuklama ve gerginlik yapmaması gerekir.

Saya,model,sezon,süsleme özelliğine göre değişkenlik gösteren makina, makine iğneleri, ipliklikleri kullanılan saya ve modele göre değişkenlik göstermektedir. Saya parçaları dikiminde 60-90 numara arası iğne buna uygun olarak 2 numara veya 2 katlı polyester karışımli iplik kullanılırken, saraç süleme dikişinde 120-150 numara kalınlığında iğne, buna uygun ip kullanılır.

Resim 2.16. Deri Dikiş Makinası

2.3.4.1.4. Diğer araçlar

Bileme taşı (Masat); çelik ve demir gibi ürünlerden oluşan keskin aletlerin köreltiğinde, keskinleştirmek için kullanılmaktadır. Aynı zamanda birçok çeşidi de bulunmaktadır.

Resim 2.17. Bileme Taşı (Masat)

Çelik cetvel; deri yüzeyinde düzgün bir şekilde kesmeye, desen ve parça çıkarılmasında kullanılan çelik malzemeye sahip araçtır.

Resim 2.18. Çelik Cetvel

Tokmak; bir ahşap sap ile dövcek iri başlı ağaçtan kısımdan deri yüzey süsleme kalem uçları, zımbaları dövme, sıkıştırma, ezme vb. işler de kullanılan, saplı, topuz biçiminde ya da türlü biçimlerde olabilen şekil vermek için kullanılan el aracıdır.

Resim 2.19. Tokmak

Fırça; bir araya getirilerek bir sapa tutturulmuş kıllardan ya da kıla benzer başka tellerden oluşturulmuş deri yüzeyini boyamakta, yapıştırıcı veya cila sürmekte kullanılan araçtır.

Resim 2.20. Fırça

Ağırlıklar; madenden malzemedan yapılmış olup, çeşitli boy ve ağırlıktadırlar. Çizim ve kesim yapılan derinin üzerine konularak kayması engellenir.

Resim 2.21. Ağırlıklar

Çizgileme bıçağı (pergel); Çelikten yapılmıştır. Döner başlıklı, deri üzerinde desen çizilmesinde kullanılır (Ertuğrul, 2000: 51).

Resim 2.22. Pergel

Keski; tel ve levha kesiminde kullanılan uçları keskin bir tür kısıkaç görevi gören araçtır.

Resim 2.23. Keski

Pense; telleri tutmak, bükmek, kıvrırmak, kesmek gibi amaçlarla kullanılan, çeşitli form ve büyüklükte, maşa ya da kısıkaç benzeri bir araçtır.

Resim 2.24. Pense

Karga burnu; tel kıvrırma ve bükme işlemlerinde kullanılan penseye benzer, penseye nazaran daha hassas tutma ve sıkma işlevine sahiptir. Aletin ucu karganın gagasına benzediği için bu isim verilmiş bir alettir.

Resim 2.25. Karga Burnu

Freze makinası; derinin kenar kısımlarının düzgün ve net olabilmesi sağlayan, köşeleri yuvarlaklaştırma işleminde kullanılan araçtır.

Resim 2.26. Freze Makinası

2.3.4.2. Dericilikte kullanılan gereçler

Dericilikte kullanılan gereçler; temel gereçler olmak üzere tek başlık altında toplanmış ve incelenmiştir.

2.3.4.2.1. Temel gereçler

Açık ve kapalı zımbalar; parçaları bir arada tutmak amacı ile metalden bir tel ile tutturan araçtır. Birden fazla parçanın zımbanın arasına yerleştirildikten sonra basınç uygulandığında mekanizmada bulunan metalik telin iki sivri ucu parçaları delerek geçmekte ve alt bölümde eğilerek kapanmaktadır.

Resim 2.27. Açık ve Kapalı Zımbalar

Boyalar; katı veya sıvı bir taşıyıcı maddeden oluşan, herhangi bir nesneye renk vermek amacıyla uygulanan kaplamaya denilmektedir. Boya tüm malzemelere uygulanabilmektedir. Dericilikte ise ağırlıkta doğal boyalar, onlara alternatif olarak da kumaş, çiçek ve guaj boya çeşitleri de kullanılmaktadır.

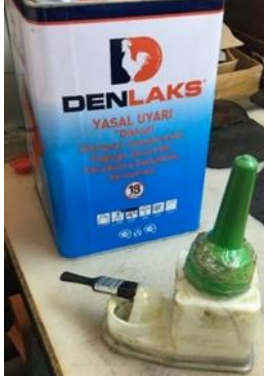
Resim 2.28. Boyalar

Parlatıcı; kullanılacak olan hammaddeler arasında silikon emülsiyonu, nonyonik yüzey aktifler ve esans gibi kozmetik özellik taşıyan bu ürün deriyi temizleme ve deriyi parlatma özelliğine sahiptir.

Resim 2.29. Parlatıcı

Yapıştırıcı; sıvı veya katı halde olan bu madde, özellikle ahşap, kauçuk, plastik, deri, lastik, mantar ve pek çok malzemenin sağlam bir şekilde birbirine yapıştırılması için kullanılmaktadır.

Resim 2.30. Yapıştırıcı

Çeşitli Boncuklar; boncuk, cam, taş, sedef, inci, fildişi, boynuz, kemik, tahta, metal, plastik gibi maddelerden yapılan, genelde ip ya da tel geçmesi için ortası delik, genellikle yuvarlak ve renkli süs tanesidir.

Resim 2.31. Çeşitli Boncuklar

Sırım; farklı işlerde kullanılmak üzere ip yerine değerlendirilen meşinin ince, esnek ve uzun deri parçası olarak bilinmektedir. Uzun ve ince yapısı ile deri ürünlerinde kenar birleştirme, kenar temizleme ve yüzey temizlemelerinde kullanılmaktadır.

Resim 2.32. Sırım

Sünger; yumuşak, gözenekli malzemeden yapılmış bir alet veya yardımcı bir gereçtir. Deriyi ıslatmaya ve boyamaya alternatif olarak kullanılan araçtır. Genellikle geçirimsiz yüzeyleri temizlemek için kullanılan süngerler özellikle su ve su bazlı solüsyonları emmede iyidir. Dericilikte ise boya, parlatici ve yüzey temizlemelerinde kullanılmaktadır.

Resim 2.33. Sünger

2.3.5. Deri Ürün Yapımda Kullanılan Yüzey Süsleme Teknikleri

Herhangi bir maddenin doğal karakterini ve işlevini değiştirmeden onu güzelleştirmek amacıyla yüzeyin üstüne renkli, renksiz, çizme, boyama, kesme, kakma, kabartma, dövme, yakma, işleme tekniklerle form verme sanatına “süsleme” denir (Akar ve Keskiner, 1978: 10).

Derinin doğal malzeme olması kullanışlılığı, istenilen forma getirilebilirliği, farklı materyaller ile olan uyumu, ilk çağlardan günümüze kadar Türklerin yaygın olarak kullandıkları El sanatlarından biridir. Zamanın ilerlemesi, teknolojinin gelişmesi, materyal metotların çeşitlenmesi, estetik kaygıların artması kullanılan geleneksel tekniklerin geliştirilmesi için ışık tutmakta ve deri yüzey süsleme tekniklerinin kullanımını yaygınlaştırmaktadır.

Deri ürünlerin yüzey süslemelerinde çeşitli yüzey süsleme teknikleri vardır. Bu tekniklerin bazıları şunlardır; boyama, baskı, oyma, kakma, aplikasyon, yakma, ıslatarak şekil verme, dikiş ve işleme vb.

Boyama Tekniği; Yüzeyi boyasız veya açık renk deriyi canlandırmak, renklendirmek için boya uygulanan bir süsleme tekniğidir. Tek başına ve farklı süsleme teknikleriyle bir arada kullanılabilir. Yaygın olarak analin, akrilik, kumaş, deri ve çiçek boyaları kullanılmaktadır. Toz halinde olan boyalar kumaş, deri ve çiçek su ya da ispiroto ile açılarak, analin boya etil alkol eritilerek deri yüzeyine uygulanmaktadır. Bunların dışında yüzeyi renklendirmek için kullanım yerine göre guaj boyada kullanılmaktadır.

Şekil 2.2. Boyama Tekniği

(İlayda ÇOLAKOĞLU)

Baskı Tekniği; düz, yüksek, çukur ve şablon baskı olmak üzere dört bölüme ayrılır. Düz baskı; baskı plakası üzerinde yükseklik ve çukur bulunmadan yüzey hassaslaştırıp boya alıcı bölümler oluşturarak yapılan baskıdır. Çinko, bakır, alüminyum ve taşın kullanıldığı bu yöntemde baskı yüzeyinde hiçbir yükseklik farkı yoktur. Bu plakalar üzerinde yağlı kalem veya yağlı mürekkeple desen çizilir. Çalışma kuruduktan sonra üstüne sulu Arap zıncı- nitrik asit karışımı sıvı sürülür ve baskı yapılacak yüzeye pres aracılığı ile geçirilir. Yüksek baskıda ise linolyum ve ağaç üstüne yüksek yerlere boya sürülerek yapılan baskıdır. Baskı dışı kalan yerlerin oyularak alçaltılması tekniğine dayanır. Çukur baskı tekniği, metalin çukurlaştırılmış yerlerine boya doldurmak suretiyle yapılır. Bu teknikte baskıyı yapan metalin çukur yüzeyleridir. Şablon baskı tekniğinde boya geçirgen ve geçirgen olmayan yüzeyler

temel alınarak yapılır karton veya metal parçalar kesilerek şablon parçaları baskının ana yapısını oluşturur. Maskeleme yöntemiyle ya araları boyanır ya da parçalara boya verilerek baskı işlemi yapılır (Anonim, 1989).

Baskı tekniği çalışmaları baskıyı oluşturacak kalıp ve basılacak derinin yüzeyine desenin oyulmasıdır. Dericilik alanındaki baskı tekniklerini klişe baskı, yaldızlı baskı, boyalı baskı, kabartma baskı oluşturmaktadır. En çok uygulanan teknik metal baskı tekniğidir. Baskı genel olarak iki şekilde yapılır;

Soğuk Baskı: Soğuk metal kalıpların nemlendirilmiş deri üzerine basınç, tatbik edilmesi ile farklı şekillerde yüzey oluşması sonucu meydana gelmektedir.

Sıcak Baskı: Isıtılmış metal kalıpların (Klişe) doğrudan deri üzerine basınç yapmasıyla desen oluşturma şeklinde gerçekleşir.

Şekil 2.3. Sıcak Baskı

(İlayda ÇOLAKOĞLU)

Aplikasyon Tekniği; Aplike Fransızca bir kelime olup applique'den gelmektedir. Parça birleştirmenin bir başka tekniği de aplikedir. Üzerine koyma uygulama anlamındadır. Aplike, bir zemin kumaşı üzerine aynı cinsten başka renk ve desende kumaşların belirlenen desene göre çeşitli iğnelerle tutturularak yapılmasıdır (Özaslan, 2001: 101).

Aplike- Kapama: sözlük anlamı düz veya desenli bir kumaştan kesilmiş motifleri veya parçayı başka bir kumaşın üzerine kapama, yapıştırma, tatbik etmedir. Aplikasyon düz veya desenli bir kumaştan kesilmiş motiflerin bir başka kumaş üzerine işlenmiş şeklidir. Yani applike sonucu meydana gelen işlemdir (Eronç, 1984: 72)

Temel amacı yama ve onarım olan applike, deri yüzey süslemelerinde yüzey üzerinde geniş desen ve doku alanları yaratan, farklı materyal ve tekniklerle yorumlanarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde birçok tasarımcı ürünlerine yeni bir boyut kazandırmak için dericilik sanatında aplikasyon tekniğini kullanmaktadır. Araştırılan ve elde edilen bilgilere göre çanta, cüzdan, örtü, pano, saat gibi deri ürünlerde tasarımcılar applike tekniği ile özgün koleksiyonlar yaratmışlardır. Applike tekniği birçok malzeme ile yapılabilmektedir.

Şekil 2.4. Aplikasyon Tekniği

(İlayda ÇOLAKOĞLU)

Oyma (Kati) Tekniği; Ahşap, alçı, heykel ve taş bezemede çok kullanılan bir tekniktir. Dericilik alanında ise deri ciltlerin en karakteristik yüzey seslemesidir. Tıraşlanarak inceltilmiş derilerin dantel gibi oyularak cilt kapağının genellikle iç yüzeyindeki değişik renkli zemine yapıştırılması suretiyle yapılan ince, güzel fakat o oranda zahmetli bir bezeme tekniğidir (Mesara, 1998: 13).

Deri ile yapılan oymalarla, cilt dış ve özellikle iç kapaklarında dantelalar işlenmiştir. Rumiler, hatailer, buketler, güller, karanfiller ve çeşitli motifler, nakkaşlar tarafından stilize edilerek, büyük bir zevkle çizilmiş ve oyulmuş örnekleriyle, kitaplar ve albümlerde karşımıza çıkmaktadır (Ülker, 1998: 42)

Belli bir sistemle kesilen derinin başka bir deri üzerine farklı teknikler uygulanabileceği gibi deri boyanarak da kullanılabilir.

Kakma (Gömme) Tekniği; Düz yüzey üzerinde açılan ve dekorasyonu oluşturan oyuklara taş, maden, cam vb. gibi çeşitli materyalin sıkıştırılarak oluşturulmasına kakma (gömme) tekniği denir (Türkoğlu, 1993: 39).

Derilerin ters yüzüne, ısıtılmış çiçek ütülerıyla veya farklı araçlarla şekil vererek uygulanan süsleme tekniğidir. Kösele gibi kalın derilerde uygulanır. Özellikle

ciltleme sanatında oyma tekniği ile birlikte motif veya desene derinlik kazandırmak amacıyla kullanılmaktadır. Oyma tekniği ile kazandırılan derinlik içerisinde değerli maden, taş, cam boncuk, vb. materyaller gömülebilmektedir.

Yakma (Dağlama) Tekniği; Elektrikli yakma aletleri ile kızgın demir uçların deri yüzeyinde meydana getirdiği şekillerden oluşur. Çeşitli boyda ve biçimde uçlarla yüzeyde istenen etki sağlanmaktadır (Seçkinöz, Komşuoğlu, İmer ve Etike, 1986: 95).

Deri yüzeyine çizilen desenleri belirginleştirmek amacıyla kullanılan, metal bir ucun, biz, bıçak, burun ütüsü gibi sivri ve keskin uçların ısıtılarak desen üzerine uygulanmasıyla oluşan süsleme tekniğidir. Yakma tekniği makine, kızdırılmış sivri uçlarla ve alevde yakarak uygulanır.

Dağlama yöntemi de denilen bu teknik Selçuklu Türkleri ve Osmanlılarda genellikle ağaç oymacılığında kullanılmıştır (Züher, 1977: 29).

Şekil 2.5. Yakma (Dağlama) Tekniği

(İlayda ÇOLAKOĞLU)

Kabartma Tekniği; Bir biçim ya da süslemenin düz yüzey üzerindeki çıkıntısına ‘kabartma’ denmektedir (Hançerlioğlu, 1992: 431).

Kabartma tekniği uygulanacak alana göre farklı biçimlerde yapılmaktadır. Cilt için özel hazırlanmış mukavva istenilen ölçülerde kesilir. Süslenecek yerleri oyulmuş ikinci ince mukavva üzerine yapıştırılarak kaplanır. Oyulmuş kısımlara kalıplar basarak oluşan motifler deri üzerinde kabartma olarak ortaya çıkmış olur (Çığ, 1971: 11).

Şekil 2.6. Kabartma Tekniği

(İlayda ÇOLAKOĞLU)

İşleme Tekniği; “Pamuk ya da ipekten yapılmış, beyaz ya da renkli, kalın ve ince kumaşlar bazen de keçe ve deri üzerine; ipek, yün, keten, pamuk, metal vb. gibi iplikler kullanarak elde veya makinede iğne veya tığ ile, düz ve kabarık değişik iğne teknikleri yardımı ile yapılan süslemelere denilmektedir” (Köklü, 2002: 1).

Derinin kumaş gibi kullanılabilme özelliği, çeşitli işleme tekniklerinin kolaylıkla uygulanabilmesini sağlar. “Birçok önemli kurgandan elde edilen; eğer örtüsü, işlenmiş renkli keçe örtüler, renkli kumaşlar ve mezarın duvarlarına asılan örtülerde geometrik ve bitkisel bezemelerin yanında hayvan figürleri ile düş ürünü sembolik yaratıklar aynı zamanda insan figürlerine rastlanmaktadır” (Köklü, 2002: 2).

İşleme teknikleri yüzey süsleme tekniklerinin yanı sıra birleştirme tekniklerinde de kullanılmaktadır. Teyel, kenar temizleme, baskı gibi dikiş tekniklerinin yanı sıra makine dikiş teknikleri ile yapılan süslemeler de vardır. İşleme tekniği genellikle ince deri üzerine çarklı zımba ile delinen boşluklar arasından iplik, sırim, sicim, gibi malzemelerle farklı tekniklerin uygulanmasıyla oluşmaktadır.

Şekil 2.7. İşleme Tekniği

(Yemenia Kadın Girişim Üretim ve İşletme Kooperatifi, 2022)

Keserek İşleme ve Linol İşleme Tekniği; Keserek işleme tekniğinde deri yüzeyine desen çizilir ve çizilen desen üzerinden kesim bucağı ile desen çizgileri hafifçe oluşturulur. Oluşturulan bu çizgileri girift kısımlarını belirginleştirmek için kesim bucağı ile kanallar üzerinden tekrar geçme işlemidir.

Linol işleminde ise yüzey önce hafif ıslak bir sünger ile nemlendirilir daha sonra kullanılacak desen özelliğine göre linol bucağı ile kazıma işlemidir. Bu işlem genellikle düz hatlar oluşturmak ve kontur için kullanılır.

Isıtarak Şekil Verme Tekniği; Islatılmış köselenin fazla suyunu aldıktan sonra, el aletleri kullanılarak tersinden ve yüzünden kabartma yapılan köselenin yüzeyinde alçak ve yüksek bölümler halinde desenin belirginleştirilmesi işlemidir. Bu işlem mask yapımında yoğun olarak kullanılmaktadır. Islatıldıktan sonra el veya basit aletler yardımıyla şekillendirilen deri daha sonra kurumaya bırakılır (Gökçesu, 2002: 89)

Kullanılan Diğer Teknikler; Gün geçtikçe gelişen teknolojiye paralel olarak piyasada çok çeşitli hazır gereçlerle ve çarklı zımba ile yapılan süslemeler bulmak mümkündür. Bu materyaller çoğunlukla metalden üretilmiş olup çeşitli renk ve ebatları mevcuttur. Kuşgözü (Açık zımba), trok (Kapalı zımba) topuz, vidalı aksesuarlar (Çeşitli biçim ve desenlerde), irili ufaklı fermejüp bunlardan bazılarıdır.

2.4. Ayakkabılar

Bu bölümde ayakkabının tanımı, tarihçesi, ayakkabının bölümleri, çeşitleri, kalıp çıkartılması, yapım aşamaları, yapımında kullanılan araç ve gereçlere, tasarımın yerine, önemine ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.4.1. Ayakkabının Tanımı ve Tarihçesi

Türk kültüründe ayakkabı için kullanılan en eski kelimenin “edik” olduğunu, Farsça kökenli olan “pabuç” kelimesinin de Anadolu’ya göçeden Türklerin, yaygın olarak kullanmaya başladıkları bilinmektedir.

Ayakkabı kelimesinin Ahmet Vefik Paşa’nın Lehçe-i Osmanisinde varlığı görülmezken, Şemsettin-i Sami Kamus-ı Türki’de ayak maddesi altında ele aldığı ayağa giyilecek şey, pabuç, kundura, potin, terlik vesaire gibi açıklama yapmıştır. Bu açıklamadan anlaşılmaktadır ki kelime zamanla birleşik sözcük olma özelliği kazanmış, kelimenin kullanım alanı genişlemiş ve yaygınlaşmıştır (Sağol, 2007: 19).

Ayakkabının ilk insanlarla, eski çağlarda başladığı varsayılmaktadır. İlk insandan günümüze buluşlar ve keşiflerle ihtiyaçlarını karşılayan yüzyıllar içerisinde de bölgelerin coğrafik özellikleri, yüzey koşullarına göre durmadan değişim ve gelişim göstermiştir. Giyim ve kuşam nasıl bedeni dış etmenlerden korumak içinse ayakkabıda ayağın yerle olan temasını kesen, delici kesici yabancı maddelerden, değişen hava koşullarından korumak için ilk dönemlerde ağaç kabuğu, yaparak kısımları ve hayvan derilerinden ilkel yöntemler ile yapılmıştır. Bilinen ilk ayakkabı şeklinin düzleştirilmiş ot ve derilerin ayağa iple bağlanmasından oluşmuştur.

İlk insanların ve erken devir yaşamların hakkındaki bilgilere arkeolojik kazılarda ve duvar resimlerinde rastlamak mümkündür. Araştırmalarda Avrupa ülkelerindeki mağara resimlerinde ayakkabıya ait ilk bilgilere ulaşılmaktadır. M.Ö. 1200 – 1500 yıllarında İspanya’nın doğusundaki Paleolitik mağara resimlerinde erkeklerin deri, kadınların kürk çizme giydikleri görülmektedir (Kastan, 2007: 13)

M. Ö 14. yüzyılda Alacahöyük’te bulunan Asur ve Hitit kabartmalarındaki figürlerde taban köselesi önde, yukarı doğru kıvrık bir burun oluşturan tarzda yapılmış çarıklar görülmektedir (Yıldız, 1993: 4).

Yunan ve Roma imparatorluğuna gelindiğinde ise, ayakkabıyı gelişmiş ve çeşitlenmiş biçimleri ile görmekteyiz. Roma devrinde gerçekleştirilen büyük istilalar,

büyük ordulara ihtiyaç göstermiş ve böylece de ayakkabı dünyasında da ilk büyük 39 değişim Romalı askerlerin giydiği ayakkabılarda kendini göstermiştir. Ayakkabı modası Roma’da başlamış ve günümüze kadar her yüzyılda gelişerek birçok ülkeye yayılmıştır (Yelmen, 1997: 2).

11. yüzyıldan 15. Yüzyıla kadar Orta çağda ayakkabıların burnu sivriydi, ayağı sarması için deri ya da kumaştan yapılan formlara, kızgın kumdan korumak için topuk ilave edildi. Baldırlara kadar çıkan çizmeler yolculuk sırasında giyilirdi.

Bizans ayakkabıları, Pers formlarından ve Orta Asya Türk kavimlerinin ayakkabı formlarından da etkilenmiştir. Mezopotamya uygarlığının son temsilcisi Persler (İranlılar), Hitit çizme ve botlarında kendi kültürlerine uygun değişiklikler yaparak ucu kesik, bilekten üç bağcıkla (siyah ve kırmızı renklerde) bağlanan modeli geliştirmişlerdir. Bu model Antik Yunan, Roma ve Bizans’ta da görülmüştür. 1000’li yılların başlarından itibaren Anadolu’ya giren Türklerin giydiği siyah, kırmızı, sarı bot ve çizmeler de Bizanslılar tarafından kullanılmıştır (Akçakale, 2015: 65).

1077 – 1307 yılları arasında Anadolu Selçuklu dönemi ise Türklerin ana yurtlarından taşıdıkları kültürle Anadolu’nun yerel kültür birikimlerinin sentezinden ortaya çıktığı bu dönemde Doğu-Batı, Kuzey-Güney yollarının buluşma noktasındaki Sivas, Kayseri gibi eski kentler, transit kervan yollarının uğrağı olmanın bir özelliği olarak en çok saraciye ve kavafiye (ayakkabı) işlerine yönelen talebi karşılamıştır.

15. ve 16. yüzyıllarda sivri burunlu ayakkabının yerini geniş burunlu ayakkabılar aldı. 17. yüzyılın başlarında sivri burun yüksek topuklu uzun çizmeler ayakkabıların yerini aldı ve evde giymeye başladı. Bu sıralarda ortaya çıkan kapalı burunu, topuklu, aralıksız terlikler günümüzde de evlerde giyilmektedir.

Rokoko; 18. Yüzyılın ortalarına doğru Barok stilinden sonra sanat akımlarına verilen addır. Bu akım kilise, metal süslemeleri, ayakkabı gibi birçok alanda etkili olmuştur. Rokoko dönemindeki kadın ayakkabılarının ana özelliği hala günümüzde XV. Louis veya Fransız topuk olarak tanımlanan kavisli topuktur. Kadın ayakkabıları saten ya da brokardan yapılıyordu ve toka, kurdele ya da fiyonklarla süsleniyordu. 1790’da ise yüksek topuk tümüyle ortadan kalktı (Akçakale, 2015: 76)

19. yüzyılda erkekler genellikle düğmeli, bağcıklı ya da yanları esnek çizmeler giyiyorlardı. Kadın ayakkabıları ise kolay giyilen ipek ya da kadifeden yapılan ve topuksuz olan bu ayakkabılar hem evde hem dışarıda giyiniliyordu.

19. yüzyılda kadınlar fabrikalarda ve bürolarda çalışmaya, ayrıca yürüyüş yapmak ve bisiklete binmek gibi spor ve açık hava etkinliklerinde bulunmaya başlayınca daha sağlam ayakkabılar yapıldı. Bağcıklı rahat yürüyüş ayakkabısı I. Dünya Savaşı (1914–18) sırasında ortaya çıktı. Günümüzde de ayakkabı yapımı modadaki değişikliklerden etkilenmektedir (Temel Britannica, 1992: 218).

20. yüzyılın başlarında erkek ayakkabısı dana derisinden görülmekteydi. Ayakkabının ucundan itibaren bağcıklı olması, bağcıkları sıkıp gevşeterek ayağa uygun hale getirilmesi şekliyle tarif edilebilir.

Günümüzde ayakkabılarda sağlamlık, dayanıklılık, rahatlık vb. aranan özelliklerdendir. Bununla beraber konfor, moda, hafiflik, yumuşaklık gibi özellikleri ile ayakkabıyı giyen kişinin isteklerini de ön plana çıkarmaktadır. Kişilerin istekleri ve giyim tarzları ayakkabı seçimlerini etkileyen en önemli unsurdur.

2.4.2. Ayakkabının Bölümleri

Ayakkabı, eski çağlardan bu yana, insanların doğal koşullarından korunma ihtiyacını karşılamak için ortaya çıkmış doğal ve doğal olmayan malzemelerden imal edilmiş pek çok parçanın bir araya getirilmesinden oluşmaktadır. “Sokağa çıkarken ayağa giyilen her şey” anlamındadır (Temel Türkçe Sözlük). Ayakkabılar üç ana parçadan meydana gelmektedir. Bunlar taban, saya ve ökçe (topuk) tur. Bazı ayakkabılarda taban ile topuk tek parça olarak üretilmektedir. Ayakkabının üst kısmı olan saya kendi arasında yüz ve astar diye ikiye ayrılmaktadır.

Taban: Ayağın alt yüzü, aya, üstü kapalı bir yerin gezinilen ayakla basılan yüzü, tavan karşıtı, ayakkabının alt bölümü olarak birden fazla anlamı vardır (TDK). Taban, ayakkabının altına gelen ve yerle temas eden kısımdır. Yerle temas eden tabakasına dış taban, ayakla temas eden tabakasına ise iç taban denilmektedir. Ayakkabı tasarımı yaparken modelin tabanla bütünlük kazanması ve birbirini tamamlaması gerekir. Taban modeli kullanım alanına ve ayakkabı modeline göre değişiklik gösterir.

Resim 2.34. Taban

Saya: Ayakkabının üst bölümüdür. Saya deriden veya sık dokumadan yapılır. Saya tabanla birleştirilmeden birbirine eklenen (dikilen) birçok parçadan oluşur. Sayanın arka parçaları (quarter) asimetrik birkaç küçük parçadan oluşur. Sayanın arka parçaları içte alçak dışta yüksektir. Arka saya parçaları arkada birbirlerine dikilir (Akçakale, 2015: 198).

Resim 2.35. Saya

Topuk (Ökçe): Ayakkabının arka kısmını yükselterek esas tabanın yere daha iyi basmasını sağlamak için konulan yükseltiye topuk (ökçe) denilir. Ökçeler; kösele, tahta, lastik, mdf, salpa, kauçuk, neolit, metal vb. malzemedan yapılır (Akçakale, 2015: 199).

Ökçeleri, ökçe ve ökçe kapağı diye iki kısımda incelemek doğru olacaktır. Çünkü ökçenin yer ile temas eden kısmı ökçenin gövdesinden ayrı olarak farklı bir malzemedan yapılmıştır. Ökçe kapakları genellikle sürtünme dayanımı daha fazla olan TPU (termoplastik poliüretan) malzemedan yapılır (Akçakale, 2017: 131).

Resim 2.36. Topuk

2.4.3. Ayakkabı Çeşitleri

Geleneksel ayakkabılar, cinsiyet özelliklerine göre bayan ve erkek ayakkabıları şeklinde ikiye ayırmak mümkündür. Cinsiyet özellikleri dikkate alındığında ise erkek ayakkabıları daha sade ve süsleme özelliklerinden uzak olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte erkek çocuk ayakkabılarında abartılı olmamakla beraber süsleme özellikleri kullanılmaktadır.

2.4.3.1. Erkek (Merdane) ayakkabıları

Çarık

Türkçe sözlükte, işlenmemiş sığır derisinden yapılan ve deliklerine geçirilen şeritle sıkıca bağlanan ayakkabı şeklinde tanımlanır (TDK-353). Çarık kelimesi Uygur Türkçesinden beri dilimizde mevcuttur. Bugün belli başlı Türk lehçelerinde de kullanılmakta olan bu kelime Türkçeden Macarcaya (Saru), Farsça ya (Çaroğ) olarak, Kuzey Kafkasya Türkleri çarık kelimesini çabır haline dönüştürmüşlerdir. Balkan yarımadasına Türklerin aracılığı ile giren çarık, Yunan, Arnavut ve İslav dillerinde az çok bozularak Türkçe’deki adı ile yerleşmiştir (Özen, 1982: 1).

M.Ö. 14. Yüzyıla ait Anadolu’da Asur, Hitit kabartmalarında bulunan figürlerin ayak kısmında burun uç kısmının yukarı doğru kıvrılmış şekilde gösterilen çarıklar bulunmaktadır (Yıldız, 1993: 4)

Genellikle manda veya öküz derilerinden tamamen elde yapılan, kapalı özelliğe sahip, ayak ölçüsünde kesilen deri kenarları biz yardımı ile açılan deliklerden geçirilen sırimla bileğe bağlanarak kullanılan bir ayakkabı türüdür. Bu türün iki çeşidi vardır. Ayağa uygun formda kesilen deriyi kenarlarından kıvrarak, iplerle ayak bileğine bağlanana ve burnu yukarı kalkık yanlarından eşit ölçülerle açılmış delikleri bulunan ve deliklere şeritler geçirerek bağlanan yemeni biçimindeki çarıktır.

Resim 2.37. Çarık

(İnternet 4)

Çapula

Bilhassa Karadeniz halkının giydiği erkeklere mahsus bir çeşit ayakkabıdır. Karadeniz ahalisinin, çizmenin yanında yaz ve kış giydiği tek tip ayakkabıdır. Çapula burnu yukarıya doğru hafifçe kalkık, üst ön kısmı tasma vâri kapalı, arkası yukarı kalkık bir dil çekekli, var ile yok arası ökçeli ve alt demir çivi kabaralı bir ayakkabıdır. Nureddin Rüştü bu ayakkabının ‘‘çabuk ol ha!’’ dan bozma olduğu konusunda bir yakıştırma yaparken bu kayı ‘‘çabukola’’ şeklinde Pakalın da ansiklopedisine almıştır. Çapula yalın ayakla, çorap ve mest ile de giyilmektedir (Polat-Güllüdağ, 2020: 45).

Koçu (1996) Türk Giyim Kuşam ve süslenme sözlüğünde; çapulanın yemeniye benzediğini ve yemeni gibi arkasına basılarak giyilemeyeceğini ve erkeklerin kullandığını, yaz-kış giyilen bir ayakkabı olduğunu, köy ve kasaba halklarınca yüzyıllarca çorap ve mest ile yazında çorapsız olarak sokakta giyildiğini anlatmaktadır.

Çapula, kaba deriden, kıvrık uçlu süsleme bakımında sade basit yapılı çarık ayakkabıdır. Kenar kısmı ince deri şeritlerden çevreli bir tür ayakkabı bağı özelliğindedir.

Resim 2.38. Çapula

(İnternet 5)

Harik

Harik, alt kısmı kendir ipinden örülen ‘alt taban’, üst kısmı ise keçi kılından hazırlanmış iplerle örülen ‘‘üst örgü’ ’nün birbirine dikilmesiyle oluşan bir ayakkabı çeşididir. Doğal olması, ayağı yaz aylarında serin, kış aylarında sıcak tutması, romatizma rahatsızlığının tedavisinde yardımcı olması, taşlı arazide yürümeyi kolaylaştırması gibi çok önemli özellikli bir ayakkabı türüdür. Hakkâri, Şırnak, Van gibi illerde görülür (Güzel-Oskay, 2017: 275).

Harik, Bitlis’e has tamamen elişli olan, yörenin geçmiş yıllarda yaygın olarak kullandığı bir ayakkabı türüdür. Doğal olması, ayakta romatizmal rahatsızlıklara iyi gelmesi, yaz aylarında ayağı serin tutması, taşlı arazide yürümeyi kolaylaştırması gibi nedenlerle geçmiş yıllarda halkın tercih ettiği bu el sanatı, günümüzde daha çok folklor ekiplerince giyilmekte ya da hediyelik olarak kullanılmaktadır. Harik aynı zamanda ev içerisinde ve turistik yerlerde de giyilebilmektedir (Balcı, 2007: 165).

Resim 2.39. Harik

(İnternet 6)

Yemeni

Yemeni, üstü kırmızı ya da siyah deriden, tabanı köseleden dikilen topuksuz ve çok sıhhatli olan ayakkabıdır (Doğan, 1999: 82).

Yemeni, kısa kenarlı, kırmızı veya sair renkte (sarı yahut siyah) sahtiyandan yapılan kaba pabuç, erkek ayakkabısıdır. Yüzyıllar boyunca asker ve halk tarafından giyilmiştir. Ökçeli ve üstü açık bir ayakkabıdır (Özen, 1982: 19).

Yemeninin tabanı manda ya da sığır derisinden, astarı koyun derisinden, çevirmesi oğlak derisinden yapılmaktadır (Kayabaşı, Özdemir, 2004: 44).

Sahtiyandan yapılan avam tabakasına mensup erkeklerin giydiği üstü ayak parmakları ve incik kemiği görünecek kadar açık, ökçeli ve kaba bir ayakkabı (Koçu, 1996: 63).

Yemeni model özelliklerine, renk ve süsleme ayrıntılarına göre yörelerde farklı isimler almaktadır. Geleneksel kültür içerisinde Anadolu’da en çok görülen ayakkabı şeklidir. Adıyaman, Malatya, Gaziantep, Kahramanmaraş yemeni yapımında en çok görüldüğü illerdir. Burnu sivri, kulağı uzun, eğri simli, halebî, merkep Gaziantep yöresinde, çoban lastiği, Sivas civarında, yeniçeri yemenisi, tulumbacı yemenisi, yengerli yemeni, çemberli yemeni, tokalı yemeni, Afyon ve civarında, Osmanlı yemenisi, nakışlı yemeni, geçmişte İstanbul Fatih semtinde üretildiği bilinen Fatih yemenisi Kahramanmaraş da bilinen yemenilerdendir. Yemeni, terlik, pabuç, mest, çizme, çarık gibi ayakkabı çeşitlerini yapan zanaat erbabına köşker ve bu zanaat dalına da köşkerlik denir.

Eskiden yapılmış yemeni ve çarık örnekleri ise bugün Türkiye’de bulunan bazı etnografya müzeleri ile İstanbul ili Topkapı Sarayı Müzesi, Beşiktaş Deniz Müzesi ve özel koleksiyonlarda sergilenmektedir (Kayabaşı ve Özdemir, 2004: 10).

Resim 2.40. Yemeni

(Yemenia Kadın Girişim Üretim ve İşletme Kooperatifi, 2022)

2.4.3.2. Kadın (Zenne) ayakkabıları

Nalın

Türkçe Sözlükte nalın takunya anlamındadır (TS-55). Özel seçilmiş şimşir ve abanoz ağacından yapılan bu ayakkabı süsleme bakımından farklı özelliğe sahiptir. Süslemelerde genellikle sedef kaplumbağa kabuğu ve bağ kullanılmaktadır. Ayak basılacak üstü, kenarları ve nalının kendi ayakları sedef işlemeli, gümüş tel, mercan kakmalı, ayna kırıklarından yapılan üzerine bitkisel ve geometrik süslemeler yapılanına da rastlanmıştır.

16. yüzyılda ‘Chopin’ adı verilen nalınlar Venedik moda olmuştu. Chopinlerin çıkış noktası Osmanlı hamamlarında kadınların kullandıkları tahta nalınlardı. Venedik ayakkabıları olarak bilinen Chopinlerin en önemli özelliği taban yüksekliklerinin elli santimetreyi geçmiş olmasıdır. Venedikli kadınlar yürümekte o kadar zorlanmışlar ki yanlarında iki hizmetçi ile dışarıya çıkmaya başlamışlardır. Kadınlar arasında statü sembolü olan Chopinler 16. Yüzyılda evlenecek kadınların çeyizine mutlaka konulurdu. İki adet ahşap sedef işlemeli Osmanlı nalını Venedik Correr müzesinde sergilenmektedir (İmre, 2011: 57).

Resim 2.41. Nalın

(İnternet 7)

Resim 2.42. Nalın

(Türk İslam Eserleri Müzesi)

Çizme

Çizmeye ilk olarak “edik, etük” denilmektedir, çizmenin başta hükümdar olmak üzere bütün Türkler için adeta milli bir giyim eşyası olduğu söylenilebilir (Abalı, 2009: 167).

“Dilimizde “çizme” anlamına gelen en eski kelime “uguk” tur. Kelime bugün sadece Kazak Türkçesi’nde “çorap” manasında, “uyuk” şeklinde geçmektedir”. “Çizme kelimesi bugün sadece Türkiye ve Kırım Türkçelerinde görülen bir kelimedir. Eski Anadolu metinlerinde çizme şeklinde geçmektedir. Osmanlı Türkçesi sözlüklerinde ve Anadolu ağızlarında tesadüf ettiğimiz “kısa konçlu ayakkabı, çizme” anlamındaki diğer kelime “şomak” dır, yani kalın top çizmelere verilen addır” (Naskali, 2011: 9-11).

Koncu diz kapaklarına kadar çıkan bir ayakkabı türüdür (TDK 55). Balıkesir, Muğla Aydın gibi illerde yapılan süsleme bakımından sade bir yapıya sahiptir. Yüzyıllardır

en alt tabaka kölelerden, en üst tabaka padişahlara kadar her tabakadan halk tarafından kullanılmıştır. Yeniçeriler zamanında atlı veya yaya askeri seferlerde daima çizme giyilmiştir.

“Çizme kelimesinin menşei hakkında birkaç görüş bulunmaktadır. Bir görüşe göre kelimenin menşei, “çizgi çekmek” anlamındaki “çiz” kök fiilidir. Başka bir görüş de kelimenin, yine eski Anadolu Türkçesinde “dönmek, etrafını sarmak” manasındaki “çiz” fiilinin türevi olduğu iddia edilmektedir” (Naskali, 2007: 11).

Resim 2.43. Çizme

(İnternet 8)

Terlik

Türk kültüründe temizlik gereği eve sokakta giyilen ayakkabı ile girmeme, kapının dışında bırakma alışkanlığından doğan bir ayakkabı çeşididir. Çeşitlerine göre ucu kapalı, açık, bez, sim kırma işlemeli vb. örneklerine de rastlanmıştır. Genellikle ev içinde giyilen, deri, naylon vb. şeylerden yapılan, arkası açık, hafif ve türlü biçimlerde ayak giysisidir (TS-55).

Tabanı kösele, üstleri deri, keçe, çuha, kadife, sırma işlemeli, inci işlemeli, arkası ve yanları tamamen açık, ayağın yalnız ön kısmını örter, yanları ve arkası kapalı türü çeşidi de vardır (Koçu, 1996: 228).

İlk terlikler 14-15. yüzyılda Avrupa’da giyilmeye başlanan topuksuz ve yanları açık ayakkabılardı. 1900’lü yıllarda ise Osmanlı saray mensupları da uzun topuklu terlikler giymeye başlamıştır. Her döneme özgü form ve süsleme özelliklerinde farklılıklar görülmektedir. Sim sırma nakışlı olan terlikler daha çok soylu ailelerin,

saray kültürünün ürünü olarak değerlendirilmektedir. Genellikle kadınlar tarafından tercih edilse de erkekler tarafından da kullanılmaktadır. Osmanlıda ev içinde ve dışarıda erkek terlik giymesi iyi görülmediğinden ev terliği örneğine rastlanmamıştır.

Resim 2.44. Terlik

(Türk İslam Eserleri Müzesi)

Sandalet

İlk uygarlıklar çağında sandaletler Mısırlılar tarafından M.Ö 3000 yıllarda görülmüştür. Japonlar “zoris” adını verdikleri, örerek yapılan sandaletler giymişler, Persliler ve Hintliler topuklu sandaletler oymuşlardır. Slavların keçeden, İspanyolların ipten, Afrikalıların değişik renklerde deriden parmak arası sandaletleri vardır (Özdemir, 2009: 488).

Yapılmış araştırmalara bakıldığında Medeniyetler gelişmeye başladığında, sandaletler (modern parmak arası terliklerin öncüleri) giyildi. Orta Çağın ilk yüzyılında Kudüs'te de sandalet tipi ayakkabıların giyildiği ortaya çıkmıştır. Sandaletler birçok uygarlık tarafından papirüs ve palmiye yaprakları gibi çeşitli malzemelerden yapıldığı, bölgelere göre de farklı malzemeler kullanıldığı görülmüştür. Çin ve Japonya'da pirinç samanı kullanıldı. Sisal bitkisinin yaprakları, Güney Amerika'da sandalet için sicim yapmak için kullanılırken, Meksika yerlileri Yucca bitkisini kullandı.

Genellikle farklı bölgelerde sandaletler giyilirken, eski zamanlarda Mısırlılar, Hindular ve Yunanlılar gibi birçok insan ayakkabıya çok az ihtiyaç duyuyordu ve

çoğu zaman yalınayak olmayı tercih ediyorlardı. Eski Yunanlılar, ayakkabıları büyük ölçüde rahatına düşkün, estetik olmayan ve gereksiz olarak görüyorlardı.

Roma sandaletleri ise zengin süslemelerle, abartılı bir şekilde donatılıyordu. Tabanını yukarı doğru sabitlemek için sandaletlerini çivilerle sertleştirirdiler. Bunlar orduya adapte edilir ve yüzlerce yıl tüm kademeler tarafından giyilirdi. Romalılar iki tür ayakkabıya sahipti. Bunlardan bir tanesi sandalet türü olan “solea” lar ve 39 ikinci olarak geleneksel kıyafetleri olan “toga” larla giyilen “calceus” lar. Diğer önemli şahsiyetlerin kullandığı gösterişli altın ve gümüş bezenmiş beyaz veya siyah renkli deriden ayakkabılar ise başka bir ayakkabı kategorisindeydi. Romalıların ayakkabılarında sağ ve sol ayak kavramının ise oldukça oturduğu da bilinmektedir. Romalıların ayakkabılarında sağ ve sol ayak kavramı oldukça oturmuştur (Bossan, 2007: 18).

Resim 2.45. En Eski Mısır Sandaleti

(İnternet 9)

2.4.3.3. Çocuk ayakkabıları

2.4.3.3.1 .Erkek çocuk ayakkabıları

Geleneksel çocuk ayakkabıları, genelde hafif topuk yarım veya tam gövdeli, çocukların rahatlıkla giyip çıkarabileceği özellikte yapılan ayakkabılardır. Geleneksel ayakkabılarda bir başkasının yardımı olmaksızın çocuğun kendi başına giyebileceği, hafif ayakkabılar yapılmıştır. Osmanlı dönemindeki çocuk ayakkabılarında yemeniler tercih edilirken, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurtuluş dönemi ve 1940 sonrası çocuklarında süs unsurunun dikkate alındığı kundura tipi ayakkabılar yapılmıştır.

Resim 2.46. Çocuk Ayakkabısı

(Polat, 2020: 93)

2.4.3.3.2. Kız Çocuk Ayakkabıları

Kız çocuğu ayakkabıları; kullanımı kolay hafif topuklu ve renkli olacak şekilde yapılmıştır. Osmanlı döneminde geleneksel kız çocuğu ayakkabıları yetişkin yemenilerinin küçültülmüş ölçüleri ile kullanılmakla birlikte, 1950 sonrasında batı özelliklerinde yarı sandalet özelliklerinde ayakkabılar yapılmıştır.

Resim 2.47. Çocuk Ayakkabısı

(Polat, 2020: 94)

2.4.4. Ayakkabı Yapımında Kullanılan Araç ve Gereçler

Ayakkabı yapımı geleneksel yöntemlerle üretim tamamen elde, iğne dikişine bağlı yapıldığından kullanılan araç ve gereçlerin sayısı azdır. Ayakkabı yapımında temel olarak kullanılan kalıp, mumlanmış ip, yöredeki adı ile biz iğne delgisi, çekiç, kütük tezgâh, zımpara vb. yardımcı araç ve gereçler kullanılmaktadır.

Köşker Önlüğü

Tarihin en eski çağlarından beri köşker ustalarının tezgahının başında iş yaparken kullandıkları önlüktür. Tabaklanmış deriden yapılmaktadır.

Endaze-Stampa

Yemenilerin numaralarına göre gön, yüzlük, sahtiyan ve meşinler kesilip hazırlanmak üzere ince mukavva veya kayışlardan yapılmış modellerdir (Kayabaşı ve Özdemir, 2005: 77).

Resim 2.48. Endaze-Stampa

Muşta

Metal pirinçten yapılan 15-20 cm uzunluğunda üst kısmı dar, altı kısmı geniş elle presleme yapmak, ayakkabının tabanı ve sayayı dövüp kaba alanları düzeltmek, dikiş yerlerini sıkıştırmak ve kalıba yerleştirmek için kullanılır.

Resim 2.49. Muşta

Biz

Ayakkabı yapımında ipin geçeceği deliğin açılmasında kullanılan alettir. Kullanılan derinin kalınlığına ve inceliğine göre delik açmak için farklı ebatlarda, elmas uç ve

yılan dil olarak tabir edilen şekiller de bizler kullanılır. Standart bir biz değildir.

Resim 2.50. Biz

Kütük Tezgâh

Ayakkabı üzerine konularak dikiminin yapıldığı masa görevi gören ağaç kütüktür.

Resim 2.51. Kütük Tezgâh

Plastik Ayakkabı Kalıbı

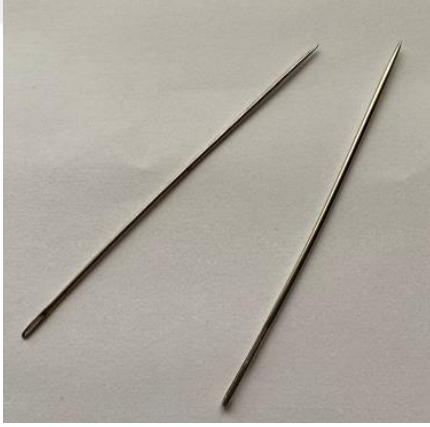
Saya (ayakkabının üstü) ve tabanın üzerine monta edilen, ayakkabının şeklini ve ölçüsünü vermek ya da ayakkabının formunu oluşturmak ve korumak amacıyla kullanılan genellikle plastik veya ahşap malzemelerden üretilmiş ayak biçimindeki gereçtir.

Resim 2.52. Plastik Ayakkabı Kalıbı

Köşker İğnesi (Birleştirme İğnesi)

Biz yardımıyla zemin ve gövdeye açılan deliklerden ip geçirilerek derinin birleştirilmesini sağlayan farklı kalınlıklar da ve büyüklüklere sahip iğnedir.

Resim 2.53. Köşker İğnesi

Pamuk İp

Organik Pamuk iplik taban dikişi bal mumuyla sırçalanarak kullanılmaktadır.

Resim 2.54. Pamuk İp

Balmumu

Balmumu hammaddesi bal olan bir üründür. Ayakkabı yapımında kullanılan ipin bir tür sırlanması ve ipin deri dikiminde dikimin kolay yapılıp kayganlaşmasını sağlamak için kullanılan bir malzemedir.

Resim 2.55. Balmumu

Örs

Ayakkabı sayasına istenilen formu alıncaya kadar demir çekiç ile kalıba çivi çakmaya yarayan sert bir yüzeye sahip el aletidir.

Resim 2.56. Örs

Çekecek

Orta çağ döneminde ortaya çıkmıştır. Çelik malzemelerden üretilmiştir. Dikilen ayakkabıyı kalıba çekme de kullanılmaktadır.

Resim 2.57. Çekecek

Şimşir

Şimşir ağacından elde edilen derinin kenarını perdahlama, zımparalanan taban yanlarına düzgün bir hale getirmek için kullanılan malzemelerdir.

Resim 2.58. Şimşir

Kalfa Bıçağı

Yemeninin deri kalıplarını, sayasını kesmek için kullanılan malzemedir.

Resim 2.59. Kalfa Bıçağı

Masat

Bıçakların yüzünü keskinleştirmek için kullanılan malzemedir.

Resim 2.60. Masat

Çivi

Ökçe kapağı çakmak için kullanılan malzemedir. 8 numaradan 20 numaraya kadar numaraları vardır.

Resim 2.61. Çivi

Çekiç

Ökçe yaparken, çivi çakarken kullanılan malzemedir.

Resim 2.62. Çekiç

Dişli

Ayakkabının burun kısmını kalıba yerleştirmek için kullanılmaktadır.

Resim 2.63. Dişli

Kerpeten

Alt tabanları kalıba yerleştirirken deriyi uçlarından çekmek ve deriyi açıp karışıklığını düzeltmek için kullanılmaktadır.

Resim 2.64. Kerpeten

Zımpara

20-30 cm uzunluğunda, Şirenz kâğıdının bir yüzüne zambak ve zımpara taşı sürülerek elde edilen derinin altını tıraş etmek için kullanılan bir malzemedir.

Resim 2.65. Zımpara

Keski

Deri uçlarını kesmek için kullanılmaktadır. Sap kısmı daire şeklinde uç kısmı ise yassı olan demir bir malzemedir.

Resim 2.66. Keski

Doğal Keçe

Ayakkabının mostra (tabanına) yerleştirilen doğal keçedir.

Resim 2.67. Keçe

Keçi Derisi

İç astar için gözenekli yapısıyla nefes alan ve ayaklarda koku oluşumuna engelleyen sağlığını koruduğu ve ayakların yapısının bozulmasını engellediği için kullanılmaktadır.

Resim 2.68. Keçi derisi

2.4.5. Ayakkabı Yapım Aşamaları

Geleneksel ayakkabı yapımı yöreden yöreye farklılık göstermektedir. Yörede halkın gelenek-göreneklerini yansıtan semboldür. İlk önce tabaklanan deri kullanım alanına göre önceden hazırlanmış kalıplara yerleştirilerek saya kesim bucağı ile kesimi yapılmaktadır. Derinin kolay şekil alması için suda belli bir süre bekletilir. Ayakkabının her bir bölümü için farklı hayvan derisi kullanılmaktadır. En az 3 mm kalınlığında kösele (manda) derisi, çoğunlukla ayakkabının taban kısmında kullanılmaktadır. Ayakkabının sayasına (gövde) daha yumuşak olan dana derisi kullanılmaktadır. İstenilen ayak numarasına göre hazırlanan kalıp üzerine yerleştirilen saya üzerine süsleme yapılmaktadır. Ayakkabının tabanı ve sayasını birleştirmek için üzerine ucu sivri biz yardımı ile delikler açılır. Açılan delikler karşılıklı gelecek şekilde balmumu ile sırçalanan pamuk ip geçirilmiş iğne yardımı ile birleştirilerek ayakkabı hazır hale getirilmektedir.

1.Aşama Taban Kesme

Suda kolay şekil verilebilmesi için bekletilmiş manda derisi endaze-stampa ya göre tabanı kesilir.

Resim 2.69. Taban Kesme

2.Aşama İç Astar Kesimi

İç astarı için keçi derisi endaze-stampa üzerine yerleştirilerek iç astar kesilir.

Resim 2.70. İç Astar Kesimi

3.Aşama İpin Mumla Sırçalanması (Mumlanması)

Pamuk ipliğinin balmumu ile sırçalanması (mumlaması) ipin ayrılmaması ve köşker iğnesi içerisinden rahatlık ile geçirilmesi içindir.

Resim 2.71. İp Sırçalanması (Mumlama)

4.Aşama Sayanın Kesilerek İç Astarının Yapıştırılması

Gövdesi yumuşak olan dana derisinden kesilen sayanın, dış ve iç parçaları (keçi, oğlak) yapıştırıcı yardımı ile birleştirilir.

Resim 2.72. İç Astar Yapıştırma

5.Aşama Sayanın Dövülmesi

Yapıştırıcı ile yapıştırılın iç astar ve saya çekiç ile dövülür.

Resim 2.73. İç Astarın Dövülmesi

6.Aşama Sayanın Kıyılık ile Çevrilmesi

Sayanın kenarlarının kıyılık ile çevrilir.

Resim 2.74. Sayanın Kıyılık ile Çevrilmesi

7.Aşama Sayanın Kalıba Çekilmesi

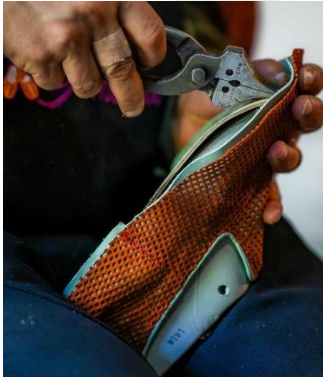
Saya danalya yardımı ile plastik kalıba çivilenerek montalanır.

Resim 2.75. Saya Kalıba Çekilmesi

8.Aşama Taban ile Sayanın Kalıba çekilmesi

Saya ve taban kalıba danalya ile çivilenir.

Resim 2.76. Sayanın Kalıba Çekilmesi

9. Taban Yapıştırma Taban ile Saya dikimi

Taban ile saya çift iğne saraç dikiş tekniği ile birleştirilir.

Resim 2.77. Taban ile Saya Dikimi

10.Aşama Birleştirilen Taban ve Saya Dövülür

Bu aşamada ise dikilen ayakkabı ispiro ocağı yardımı ile yüzey kırışıklıkları ve deri elastikiyeti kazandırılarak, dikiş yerlerinden çekiç ile dövülür, kalıp içerisinde bırakılır.

Resim 2.78. Taban ve Saya Dövülür

11. Mostranın Yerleştirilmesi

Taban ile taban astarı arasına farklı kalınlıklar da dana, koyun ve oğlak özelliğine göre farklı taban astar malzemeleri tercih edilebilir (Geleneksel olarak ara kat malzemesi keçe tercih edilirken, yapay taban pedleri kullanılmaktadır).

Resim 2.79. Mostra Yerleştirilmesi

2.4.6. Ayakkabıda Tasarımın Yeri ve Önemi

Ayakkabının tasarımına etki eden birçok faktör vardır. Bunlar; cinsiyet, yaş, sosyal çevre, sosyal yaşantı, statü, sezon, tarz ve beğeni ayakkabıda moda ve tasarımı ön plana taşımaktadır. Teknoloji ve hızla gelişen dünya içerisinde insanlar spor, avangart, bohem, elegant, maskülen, feminen, hippy, minimalist, retro, vintage gibi birçok tarzın benimsenmesine, ilgi görmesine, ayakkabı kültürünün canlanmasına etki etmiştir.

Ayakkabı tasarımcıları, farklı disiplinlerin, kültürel, sanatsal ve sosyal yönelimlerinden etkilenerken kendi içerisinde temel değer yargılarının süzgecinden geçirerek, Üretim uygulanabilirliğini düşünerek tasarımlarını yapmışlardır. Her tasarlanan ayakkabının kendine özgü kimliği ve bir hikayesi mutlaka vardır.

Ayakkabı tasarımı, her parçası sanat eseri olarak hazırlanan ve birçok evreden geçerek bütün olarak değerlendirilen zahmetli bir süreçtir.

Ayakkabı giyimi tamamlayan bir aksesuar görevi görürken son yıllardaki değişim, gelişim, teknoloji ile birlikte ulaşılabilirlik ayakkabının tarihinde devrim yaratacak bir çığır açmıştır. Durağan hayattan aktif, canlı, dinamik hayatın içinde insanoğlu, şıklık, rahatlık, sağlık, konfor, kalite gibi birçok özelliği barındıran modelden malzemeye kadarki seçimi ile tasarımı ön plana taşımıştır. Ayakkabı modanın ta kendisi olmuştur. Ayakkabıların malzemesini seçerken ana düşünce ayak konforunu ön planda tutarak, tasarımın yerini belirlemektir. Ayağın rahatlığı ve ergonomik yapısında deformasyona sebebiyet vermeyen malzeme seçiminde bulunmak, doğal ürünler tercih etmek kaliteyi arttırmaktadır. Kullanılan malzeme nitelikli değilse, nitelikli bir ayakkabı da ortaya çıkması olanaksızdır. Başarısız bir ürün sektörde uzun süreli kalamadığı gibi markalaşma imkanını zorlaştırır.

Yeni materyallerin çeşitliliğinin artması, yeni keşfedilen malzemelerin ortaya çıkması tasarımcının işini kolaylaştırır ve daha zengin ürünler tasarlamasına yardımcı olur. Sanat eğitimi ile gözlemlene yeteneği olan yeni tasarımcılar da yenilikçi malzemeyi kullanabilme dürtüsü daha fazladır. Yapılan araştırmalar ve geliştirilen programlardan da elde edilen bilgiler ışığında öncelikli olarak ayakkabı için seçilen malzeme ile ayak yapısı uyumu olmak zorundadır. Çünkü üretilen üründe oluşan deformasyon direk vücuda temas ettiğinden insan sağlığını etkilemektedir.

Ayakkabı kökeni itibariyle bir el sanatı ürünüdür. Ürünün üretim aşamaları süreç içerisinde zanaattan sanata evrimini gerçekleştirmiştir. Uzun süre, ayakkabı tasarımını dönemin ayakkabı zanaatkarları hot kültür ve Lonca esnaflığı aracılığı ile zanaatlarını icra etmişlerdir. Ayakkabı tarihinde ün yapmış zanaatkar-tasarımcılar yoğunluklu olarak ayakkabıların stilleri üzerine tasarımlar yapmışlardır ve dönemlerinin ünlü modacılarıyla çalışmışlardır. Bununla beraber ayakkabının daha rahat olması için teknik çalışmalar da yapmışlardır. Günümüzde halen pek çok ayakkabı firması, ayakkabı zanaatkarlarının kullandığı geleneksel ayakkabı yapım yöntemlerini kullanmaktadır. Günümüzde ayakkabı tasarımı ve üretimi mezunları, heykeltıraşlar, endüstri ürünleri tasarımcıları, moda tasarımcıları ayakkabı tasarımlarına yön vermektedir.

2.5. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde deri ve geleneksel ayakkabı ile ilgili Türkiye de yapılmış ve araştırmacılar tarafından ulaşılmış bazı araştırmalar özetlenmiştir.

Kastan'ın 1999 yılında yazdığı “Ayakkabı Teknolojisi” isimli kitabında; ayakkabı ile ilgili genel bilgiler yedi bölümde verilmektedir. İlk bölümde; ayakkabının tarihçesi, ayakkabı çeşitleri, bölümleri, sanayi ve meslek kuruluşları ikinci bölümde; üretim yöntemleri, kullanılan araç ve gereçler ile makineler ele alınmıştır. Üçüncü bölümde; üretim planlaması, dördüncü bölümde; saya ve astarlık gercin kesimi, kesim ilkeleri, sağlık ve iş güvenliği, beşinci bölümde saya dikimi ve tezgâh işlemleri, altıncı bölümde; zenne ve merdane sayalarından birer örnek model dikimi, yedinci ve son bölümde monta (saya ve tabanın birleşme) yöntemleri verilmektedir.

Ötleş'in 2003 yılında yazdığı “Ayakkabıcılık Meslek Bilgisi” isimli kitabında amaç; ayakkabı üzerine genel bilgiler vermektir. Kitap altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; ayakkabının tanımı, tarihçesi, bölümleri ve çeşitleri, ikinci bölümde; ayakkabı üretiminde kullanılan el aletleri, makinalar ve üretim aşamaları anlatılmaktadır. Üçüncü bölümde; saya kesimine hazırlık, dördüncü bölümde; saya dikim aşamaları beşinci bölümde, montaya hazırlık ve monta yöntemleri, finisaj (bitirme işlemleri) kalite kontrol ve ayakkabı satın alma kuralları ile ilgili bilgiler verilmektedir.

Özdemir, (2004) “Geçmişten Günümüze El Sanatları Çerçevesinde Üretilen Deri Ürünler” başlıklı Doktora tezinde, geçmişte ve günümüzde el sanatlar çerçevesinde yapılan deri örnekleri incelenmiştir. Deri ürünleri üretiminde kullanılan malzeme, teknik, kullanım yeri desen ve renk özellikleri tespit edilmiştir. Geçmişte ve günümüzde el sanatları çerçevesinde yapılan deri örnekleri incelenmiştir. Bu amaçla alınan Topkapı Sarayı Müzesi Beşiktaş Deniz Müzesi, İstanbul Türk İslam Eserleri Müzesi, Süleymaniye Kütüphanesi ve Ankara Etnografya Müzelerinde yer alan 60 adet eski deri örnekleri olmak üzere toplam 120 adet örnekte kullanılan özellikler tespit edilmiştir. Geçmiş ve günümüzde yapılan deri örneklerin farklı kullanım alanlarına sahip olduğu belirtilmiştir.

Sakaoğlu ve Akbayan'ın 2002 yılında yazdığı “Derinin Anadolu'da Bin Yıllık Öyküsü” isimli kitabın ilk bölümünde ilkçağlardan başlayarak, Mezopotamya, Mısır, Hitit ve Doğu Roma'da deri işleme sanatı ve ürünlerin yapılış özellikleri üzerine

bilgi verilmiştir. İkinci bölümde; Anadolu Selçukluları ve Anadolu beylikleri döneminde Türklerde dericilik sanatı ve ticareti ile Ahilik Teşkilatı üzerine açıklamalar bulunmaktadır. Osmanlı dönemi dericiliği üçüncü bölümde incelenmiş, debbağlar ve debbahhaneler, deri çeşitleri, ayakkabıcılar, eğerciler ve deri ticareti üzerinde durulmuştur. Safranbolu, Simav ve Manisa Anadolu’da deri işlerinin yapıldığı üç önemli merkez olarak ele alınmıştır. Son bölümde Cumhuriyet döneminin başlangıcından günümüze dericilik irdelenerek, yemeni ve yemenicilik, tabakhanelerden fabrikalara, atölyelerden deri hazır giyim fabrikalarına geçiş süreci üzerine bilgiler vermiştir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Yemenia Kadın Girişimi Üretimi ve İşletme Kooperatifi'nde elde üretilen ayakkabı-deri ürün örnekleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise kooperatif de üretilen ve ulaşılabilen 65 adet ayakkabı ve 18 adet deri ürün toplamda ise 83 adet deri ürün oluşturmaktadır. Ayrıca geleneksel Anadolu deri zanaatı ürünü olan çarık ve yemeni biçimlerinden esinlenerek 10 adet yeni ayakkabı tasarımı hazırlanmıştır.

3.3. Verilen Toplama Tekniği

Yemenia Kadın Girişimi Üretimi ve İşletme Kooperatifi'nde elde üretilen ayakkabı-deri ürünler incelenerek katalog oluşturulması için bilgi formları düzenlenmiştir. Düzenlenen bilgi formları her bir ürün için kullanılmıştır. Kooperatifte araştırma kapsamına alınan ayakkabı-deri ürünlerin genel fotoğrafları çekilmiştir. Bilgi formları doğrultusunda ayakkabı-deri ürünler boyut, malzeme, teknik, renk, süsleme ve kompozisyon özellikleri açısından incelenmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Yazılı kaynaklardan elde edilen literatür bilgileri uygun başlıklar altında dolaylı veya direk alıntı olarak kullanılmıştır.

Araştırma çerçevesi dahilinde Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi'nde elde üretilen ayakkabıların-deri ürünlerin incelenmesi ve yeni ayakkabı tasarımlarına ait bilgi başlıkları altında analiz edilerek yorumlanmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi'nde Elde Üretilen Ayakkabılar ve Özellikleri

Her kültürde insanın ayağına giydiği onun çevresi, kültürü ve sosyal durumu hakkında bilgi veren bir kullanım eşyası olmuştur. Ayakkabı, sahip olduğu tarihsel zenginlik ile her dönem yeni estetik ve işlevsel değerler kazanarak geçmişten bugüne kadar moda kavramı içinde yerini korumuştur.

Yemenia Kadın Girişimi Üretimi ve İşletme Kooperatifi'nde, UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Ulusal Envanterinde yer alan zanaatlardan geleneksel ayakkabıcılık ürünü olan yemeniler aslına uygun olarak üretildiği gibi yemeniler modernize edilerek yeni tasarım ve üretimlere de dönüştürülmektedir. Ayrıca terlik ve çizmelerde üretilmekle birlikte olup bu ürünler ayakkabı grubu içerisinde çalışma kapsamına alınmıştır. Ayakkabıların geleneksel tekniklerle, deri, kösele, süet gibi malzemelerle üretilmesinin yanı sıra kutnu gibi yöresel kumaşlar kullanılarak da üretilmektedir.

Yapılan incelemelerden elde edinilen verilere göre Yemenia Kadın Girişimi Üretimi ve İşletme Kooperatifi'nde yaklaşık 60-80 civarında ayakkabının çoğunluğunun sayısı ve tabanı deriden yapılmıştır. İç astarın gözenekli yapısı ile hava alabilen keçi derisi tüm ayakkabılarda kullanıldığı görülmüştür. Ayakkabı sayısı ve taban elde çeşitli teknikler ile süslenmekte ve birleştirme işleminde çoğunlukta elde dikerek birleştirme teknikleri kullanılmaktadır. Üretilen ayakkabıların geleneksel yöntemlerle üretilmesine ve geleneksel özelliklere bağlı kalınmasına önem verilmektedir. Saya üzeri süslemelerinde baskı tekniği, işleme teknikleri, hazır gereçler ve çeşitli boncuklar ile süslendiği tespit edilmiştir. Süslemelerde genellikle bitkisel motifler kullanılmıştır. Süslemeler genellikle Türk el sanatları örneklerinden uygulamalar ile süslenmiştir. Oya, boncuk işi, tel kırma ve kanaviçe işleme gibi Türk Kültürü yansımaları, süsleme unsurlarında sıklıkla kullanılmıştır.

Kooperatifte üretilen geleneksel özelliğe sahip olan ayakkabıların süslemesinde kullanılan motiflerin büyük bir kısmı üreticilerin kendileri tarafından belirlenerek hazırlanmaktadır. Bu sebeple bu ürünlerin tasarımlarını almış oldukları eğitimler doğrultusunda, kitle iletişim araçlarından, dergi ve gazetelerden yararlanarak ortaya çıkarttıkları bilgisine ulaşılmıştır.

Kooperatif bünyesindeki atölyede üretim yapan Zeynep ALTINTAŞ bir ayakkabının en az üç kişinin elinden geçerek tamamlandığı, günlük ortalama 3-5 adet ayakkabı üretildiği bilgisini paylaşmıştır.

4.1.1. Ayakkabı Yapımında Kullanılan Araç ve Gereçler

Geçmişte makinaların olmadığı ya da çok az sayıda olduğu dönemlerde gereçleri ayakkabı şeklini verebilmek için çeşitli araçlardan yararlanılmıştır. El aletleri olarak bir başlık altında toplanan bu araçlardan üretimin her aşamasında yararlanılmaktadır. Günümüzde de halen köşker iğnesi, kalfa bıçağı, dişli, muşta, örs, keski, çekiç vb. birçok el aleti ayakkabı yapımında kullanılmaya devam edilmektedir.

Ayakkabılar; çeşitli özelliklere sahip birçok gereç ile yapılmaktadır. Bu gereçler; saya, astar, taban, mostra, ökçe vb. gibi ayakkabının çeşitli kısımlarında kullanılmaktadır. Tabanda sağlam ve dayanıklı olması için kalın yön kullanılırken astar veya mostra kısmında kalınlık yapmaması ve ayağa rahatsızlık vermemesi için ince meşin, keçi derisi tercih edilmektedir. Gereçlerin seçiminde ayakkabının kullanılacağı mevsim, giyilecek mekân vb. özellikler de etkili olmaktadır.

Ayakkabıların dikiminde bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği, süslemesinde ise mumlu iplik kullanılmaktadır

4.1.2. Deri Ayakkabı Bilgi Formları

Bu bölümde Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi'nde elde üretilen deri ayakkabı örneklerinin özellikleri hazırlanan ayakkabı bilgi formlarına aktararak sunulmuştur.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No	: 1
Resim No	: 1
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Yemeni
Ürünün Numarası	: 39
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı
Süsleme	: Mumlu iplik, muline iplik
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: El ve makine dikiş, monta, sarac dikişi
Süsleme	: Kıyılık ile süsleme, kanaviçe
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Beyaz, kırmızı
Süsleme	: Açık Pembe, Koyu Pembe, Açık Yeşil, Koyu Yeşil

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise beyaz delikli deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Saya üzerine kanaviçe işleme ile bitkisel motif işlenmiştir. Saya kenarları koyu pembe kıyılık ile çevrilmiştir. Saya monta tekniği uygulanarak hazırlanmıştır. Taban ve saya çift iğne saraç dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No	: 2
Resim No	: 2
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Yemeni
Ürünün Numarası	: 39
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı
Süsleme	: -
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme
Süsleme	: Kıyılık ile süsleme
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Kahverengi
Süsleme	: -

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise kahverengi deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları kendi renginden kıyılık ile çevrilmiştir. Taban ve saya düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No	: 3
Resim No	: 3
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Yemeni
Ürünün Numarası	: 38
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı
Süsleme	: Anilin boya
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: El ve makine dikişi, yapıştırma, birleştirme, monta, saraç dikişi
Süsleme	: Kıyılık ile süsleme, fırça ile boyama
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Açık pembe
Süsleme	: Koyu pembe, açık pembe, turuncu

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise dana derisi kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın üzerine analin boya ile sıçratma tekniği uygulanarak süslenmiştir. Saya kenarları turuncu kıyılık ile çevrilmiştir. Saya monta tekniği uygulanarak hazırlanmıştır. Taban ve saya saraç dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 4

Resim No : 4

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 37

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Mumlu iplik

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, işleme

Kullanılan Renkler :

Zemin : Lacivert

Süsleme : Beyaz, turuncu

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise lacivert renk deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları lacivert kıyılık ile çevrilmiştir. Sayanın üst kısmı mumlu iple şal deseni işlenerek süslenmiştir. Taban ve saya düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı sivri ve yukarı doğru kalkıktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No	: 5
Resim No	: 5
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Yemeni
Ürünün Numarası	: 39
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı
Süsleme	: -
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: El ve makine dikişi, yapıştırma, birleştirme, monta, saraç dikişi
Süsleme	: Kıyılık ile süsleme
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Kırmızı, siyah
Süsleme	: Sarı

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya baskılı dana derisinden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları sarı kıyılık ile süslenmiştir. Saya monta tekniği uygulanarak hazırlanmıştır. Saya ve taban saraç dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No	: 6
Resim No	: 6
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Yemeni
Ürünün Numarası	: 38
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı
Süsleme	: -
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme
Süsleme	: Kıyılık ile süsleme
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Açık pembe
Süsleme	: -

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise pembe renk deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları açık pembe kıyılık ile çevrilmiştir. Saya ve taban kısmı pamuk ipe çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No	: 7
Resim No	: 7
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Yemeni
Ürünün Numarası	: 38
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı
Süsleme	: -
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme
Süsleme	: Kıyılık ile süsleme
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Koyu turuncu
Süsleme	: Koyu turuncu

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise turuncu renk deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır Sayanın kenarları koyu turuncu kıyılık ile çevrilmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No	: 8
Resim No	: 8
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Yemeni
Ürünün Numarası	: 36
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı
Süsleme	: -
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: El ve makine dikişi, yapıştırma, birleştirme, monta, saraç dikişi
Süsleme	: Kıyılık ile süsleme, baskı
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Açık kahverengi
Süsleme	: -

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban ve saya kösele deriden kesilmiştir. Saya dana derisinden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Saya üzerine bitkisel motif baskı tekniği uygulanarak süslenmiştir. Sayanın kenarları açık kahverengi kıyılık ile çevrilmiştir. Saya monta tekniği uygulanarak hazırlanmıştır. Taban ve saya çift iğne saraç dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırcalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No	: 9
Resim No	: 9
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Yemeni
Ürünün Numarası	: 36
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı
Süsleme	: -
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme, monta, saraç dikişi
Süsleme	: Kıyılık ile süsleme
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Pembe, mavi, koyu bej
Süsleme	: Mavi

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya iki parça pembe ve mavi renkli deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları açık mavi kıyılık ile çevrilmiştir. Saya monta tekniği uygulanarak hazırlanmıştır. Saya ve taban saraç dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 10

Resim No : 10

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 39

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Mumlu iplik

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, işleme

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kahverengi

Süsleme : Açık kahverengi

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise kahverengi deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisinden kullanılmıştır. Sayanın üst kısmı krem mumlu iple balık kılçığı deseni işleme tekniği uygulanarak süslenmiştir. Sayanın kenarları kahverengi kıyılık ile çevrilmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 11

Resim No : 11

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni (Montali)

Ürünün Numarası : 38

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : -

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırma, birleştirme, monta,
saraç dikişi

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, baskı

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kahverengi

Süsleme : -

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya baskılı dana derisinden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları kahverengi kıyılık ile çevrilmiştir. Saya monta tekniği uygulanarak hazırlanmıştır. Taban ve saya saraç dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sıvanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No	: 12
Resim No	: 12
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Yemeni
Ürünün Numarası	: 39
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı
Süsleme	: Muline ip
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: El ve makine dikiş tekniği, yapıştırarak birleştirme, monta, saraç dikişi
Süsleme	: Kıyılık ile süsleme, işleme
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Açık pembe
Süsleme	: Açık pembe

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise açık pembe deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Saya tül üzerine tel kırma kartanesi işlenmiş, deri üzerine gerilerek süslenmiştir. Saya kenarları pembe kıyılık ile çevrilmiştir. Saya monta tekniği uygulanarak hazırlanmıştır. Taban ve saya, saraç dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırcalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No	: 13
Resim No	: 13
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Yemeni
Ürünün Numarası	: 39
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı
Süsleme	: Sırım
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme
Süsleme	: Kıyılık ile süsleme, sırim ile süsleme
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Açık yeşil
Süsleme	: Koyu sarı

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise yeşil renk süet deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın üst kısmına biz yardımı ile delikler açılarak üzerine çapraz dikiş tekniği uygulanarak süslenmiştir. Saya kenarları yeşil deri kıyılık ile çevrilmiştir. Taban ve saya düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 14

Resim No : 14

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 37

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : -

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırma, birleştirme, monta,
saraç dikişi

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, baskı

Kullanılan Renkler :

Zemin : Koyu kahverengi

Süsleme : -

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban ve saya kösele deriden kesilmiştir. Saya siyah analin boya ile boyanmıştır. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın üst kısmı baskı tekniğiyle süslenmiştir. Saya kenarları kahverengi kıyılık ile çevrilmiştir. Saya monta tekniği uygulanarak hazırlanmıştır. Taban ve saya saraç dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No	: 15
Resim No	: 15
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Yemeni
Ürünün Numarası	: 39
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı
Süsleme	: Boya
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme
Süsleme	: Kıyılık ile süsleme, boyama
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Sarı
Süsleme	: Açık pembe, açık yeşil, siyah

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban ve saya kösele deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Saya deri üzerine uğur böceği çizimi renklendirilerek süslenmiştir. Sayanın kenarları siyah kıyılık ile çevrilmiştir. Sayanın üst kısmı beyaz, mumlu iple işleme yapılarak süslenmiştir. Saya monta tekniği uygulanarak hazırlanmıştır. Taban ve saya saraç dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı sivri ve yukarı doğru kalkıktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 16

Resim No : 16

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 38

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Mumlu iplik

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme, monta,
saraç dikişi

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, işleme

Kullanılan Renkler :

Zemin : Açık yeşil

Süsleme : Açık kahverengi

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise açık yeşil renk manda derisinden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın üst kısmına delikler açılarak üzerine sırim ile deri işleme tekniği uygulanarak süslenmiştir. Saya kenarları aynı renk kıyılık ile çevrilmiştir. Saya monta tekniği uygulanarak hazırlanmıştır. Taban ve saya saraç dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı sivri ve yukarı doğru kalkıktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 17

Resim No : 17

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 38

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Mumlu iplik

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, işleme

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kahverengi

Süsleme : Kahverengi

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise kahverengi süet deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Saya kenarları leopar kıyılık ile çevrilmiştir. Sayanın üst kısmına biz ile delikler açılarak üzerine mumlu iplikle işleme yapılarak süslenmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 18

Resim No : 18

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 39

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Mumlu iplik

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, işleme

Kullanılan Renkler :

Zemin : Turkuaz mavi

Süsleme : Sarı, beyaz, açık yeşil

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise turkuaz mavi renk deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın üzeri bitkisel motiflerle işleme yapılarak süslenmiştir. Saya kenarları kendi renginden turkuaz mavi kıyılık ile çevrilmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırcalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 19

Resim No : 19

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 39

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Boya

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme, monta,
saraç dikişi

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, deri boyama

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kahverengi

Süsleme : Yeşil, kırmızı, mavi, siyah, sarı

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban ve saya kösele deriden kesilmiştir. Saya ise dana derisinden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın üzerine geometrik desen çizimi renkli boyalar uygulanarak süslenmiştir. Sayanın kenarları siyah kıyılık ile çevrilmiştir. Saya monta tekniği uygulanarak hazırlanmıştır. Taban ve saya saraç dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 20

Resim No : 20

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 38

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Perçin, boya

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, ebru

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kahverengi

Süsleme : Açık yeşil, kahverengi

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban ve saya kösele deriden kesilmiştir. Yemeninin sayası iki parça halinde uygulanmıştır. Sayanın bir parçası naturel deri ile diğer parçasına ise ebru tekniği ve perçin metaller uygulanarak süslenmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları kahverengi kıyılık ile çevrilmiştir. Taban ve saya düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırcalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 21

Resim No : 21

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 36

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Moline iplik, mumlu iplik

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, zincir işi, iğne oyası

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kahverengi

Süsleme : Açık yeşil, koyu yeşil, kırmızı

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise kahverengi deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın üzeri renkli iğne oyası işlemleri applike edilerek süslenmiştir. Sayanın kenarları kahverengi kıyılık ile çevrilmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 22

Resim No : 22

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 36

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Hazır gereçler

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme, monta,
saraç dikişi

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, hazır gereçler ile süsleme

Kullanılan Renkler :

Zemin : Koyu Kahverengi

Süsleme : Turuncu, kırmızı, sarı, yeşil, mavi

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise kahverengi süet deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları kahverengi kıyılık ile çevrilmiştir. Sayanın üst kısmını süslemek için renkli ahşap boncuklar ve pullar sırası üzerine dizilerek dikilmiştir. Saya monta tekniği uygulanarak hazırlanmıştır. Taban ve saya, saraç dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı sivri ve yukarı doğru kalkıktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 23

Resim No : 23

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 37

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : -

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, baskı

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kahverengi

Süsleme : -

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise kahverengi deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları koyu kahverengi kıyılık ve baskı tekniği uygulanarak süslenmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 24

Resim No : 24

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 38

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Tel kırma işleme teli

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme, monta,
saraç dikişi

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, tel kırma

Kullanılan Renkler :

Zemin : Beyaz

Süsleme : Bakır ve gümüş

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise beyaz renk delikli deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın üst ve yan kısımlarına tel kırma tekniği işleme ile süslenmiştir. Saya kenarları kahverengi kıyılık ile çevrilmiştir. Saya monta tekniği uygulanarak hazırlanmıştır. Taban ve saya saraç dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sıyrılanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 25

Resim No : 25

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 37

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Perçin

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, aplike

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kahverengi

Süsleme : Sarı, yeşil, kahverengi

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise sarı renk süet deriden kesilmiştir. İç astarında dana derisi kullanılmıştır. Sayanın üzerine ve yanlarına aplike tekniği ile çiçek motifi perçin ile tutturularak süslenmiştir. Sayanın kenarları siyah kıyılık ile çevrilmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 26

Resim No : 26

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 40

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : -

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme

Kullanılan Renkler :

Zemin : Pembe

Süsleme : -

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise pembe renk deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları aynı renk kıyılık ile çevrilmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 27

Resim No : 27

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 38

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Mumlu iplik

Kul

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme, monta,
saraç dikişi

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, applike, baskı

Kullanılan Renkler :

Zemin : Koyu kırmızı

Süsleme : Koyu kırmızı, yeşil, kahverengi

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban ve saya kösele deriden kesilmiştir. Saya ise koyu kırmızı renk deri boyası ile boyanmıştır. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları koyu kırmızı renk kıyılık ile çevrilmiştir. Saya üzerine parça deri yüzeyine Baskı tekniği ile bitkisel motif, applike tekniği uygulanarak süslenmiştir. Saya monta tekniği uygulanarak hazırlanmıştır. Taban ve saya saraç dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı sivri ve yukarı doğru kalkıktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 28

Resim No : 28

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 40

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Deri

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme, monta,
saraç dikişi

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, applike

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kırmızı

Süsleme : Beyaz, turkuaz, mavi, koyu mavi, kırmızı

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise kırmızı renk deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Saya üzerine renkli parça deriler ile çintemani motifi aplike tekniği uygulanarak süslenmiştir. Sayanın kenarları kırmızı kıyılık ile çevrilmiştir. Saya monta tekniği uygulanarak hazırlanmıştır. Taban ve saya saraç dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı sivri ve yukarı doğru kalkıktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No	: 29
Resim No	: 29
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Yemeni
Ürünün Numarası	: 40
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı
Süsleme	: Pamuk iplik
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme
Süsleme	: Kıyılık ile süsleme, deriye şekil verme
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Açık mavi
Süsleme	: Beyaz, sarı, koyu yeşil, turuncu

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise açık mavi renk deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Saya üzerine deri çiçekler ve çapraz dikiş tekniği pamuk iplik ile uygulanarak süslenmiştir. Sayanın kenarları turuncu renk kıyılık ile çevrilmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 30

Resim No : 30

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 40

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Sırım

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, deri çiçek yapım tekniği

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kırmızı

Süsleme : Sarı, kırmızı, yeşil

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban ve saya kösele deriden kesilmiştir. Saya deri boyası ile kırmızı renge boyanmıştır. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları kırmızı renk kıyılık ile çevrilmiştir. Saya üzerine deriden hazırlanan çiçekler ve sırim ile işleme yapılarak süslenmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 31

Resim No : 31

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 40

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı, deri (sahtiyan, meşin), kösele

Süsleme : Mumlu iplik

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, zincir işi

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kırmızı

Süsleme : Beyaz, yeşil, koyu mavi

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban ve saya kösele deriden kesilmiştir. Saya deri boyası ile kırmızı renge boyanmıştır. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları kırmızı kıyılık ile çevrilmiştir. Saya üzerine biz ile açılan delikler içerisine nazar boncuğu motifi, mumlu iplik ile işlenerek süslenmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No	: 32
Resim No	: 32
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Yemeni
Ürünün Numarası	: 38
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı
Süsleme	: Mumlu iplik
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme, monta tekniği, saraç dikişi
Süsleme	: Kıyılık ile süsleme, zincir işi, basit dikiş tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Mor
Süsleme	: Mavi, koyu mavi, açık mavi, kırmızı, sarı, pembe

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban ve saya kösele deriden kesilmiştir. Saya deri boyası ile mor renge boyanmıştır. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları mor kıyılık ile çevrilmiştir. Saya üzerine biz ile açılan delikler içerisine bitkisel motif, mumlu iplik ile işlenmiştir. Saya monta tekniği uygulanarak hazırlanmıştır. Taban ve saya saraç dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 33

Resim No : 33

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 40

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Perçin, sırim

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme

Kullanılan Renkler :

Zemin : Yeşil

Süsleme : Pembe

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise yeşil renk süet deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları pembe renk kıyılık ve dikiş tekniği ile çevrilmiştir. Sayanın üzeri sırim işleme ve perçinle süslenmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 34

Resim No : 34

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 40

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Mumlu iplik

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, basit iğne tekniği

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kahverengi

Süsleme : Koyu yeşil, kırmızı

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise kahverengi süet deriden deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları leopar kıyılık ile çevrilmiştir. Sayanın üzerine bitkisel motif ile işleme yapılmıştır. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No	: 35
Resim No	: 35
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Yemeni
Ürünün Numarası	: 40
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı
Süsleme	: Muline iplik
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme
Süsleme	: Kıyılık ile süsleme, iğne oyası
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Koyu kahverengi
Süsleme	: Sarı, açık yeşil, koyu yeşil

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban ve saya kösele deriden kesilmiştir. Saya deri boyası ile koyu kahverengi renge boyanmıştır. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları kıyılık ve iğne oyası tekniği ile çevrilmiştir. Saya üzerine bitkisel motif, muline iplik ile işlenmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 36

Resim No : 36

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 39

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Mumlu iplik

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, basit iğne tekniği

Kullanılan Renkler :

Zemin : Koyu kahverengi

Süsleme : Kahverengi, krem

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise koyu kırmızı renge deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları kıyılık ile çevrilmiştir. Saya üzerine açılan delikler içerisine kilim deseni, mumlu iplik ile işlenerek süslenmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No	: 37
Resim No	: 37
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Yemeni
Ürünün Numarası	: 40
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı
Süsleme	: Mumlu iplik, miyoki boncuğu
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme
Süsleme	: Kıyılık ile süsleme, işleme, miyoki
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Mavi
Süsleme	: Sarı, turuncu, yeşil

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise açık mavi renk deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları sarı kıyılık ile çevrilmiştir. Saya üzerine mumlu iplikle işleme yapılan süsleme üzerine üçgen biçimde miyoki boncuklu parçalar yerleştirilmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırcalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 38

Resim No : 38

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 40

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Sim iplik

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, işleme

Kullanılan Renkler :

Zemin : Beyaz

Süsleme : Altın sarısı

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya beyaz renk deri kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları beyaz kıyılık ile çevrilmiştir. Saya üzerine biz ile açılan delikler içerisine Maraş işi işleme sarı simli iplik ile süslenmiştir. Saya ve taban kısmı mumlu iple düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No	: 39
Resim No	: 39
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Yemeni
Ürünün Numarası	: 40
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı
Süsleme	: Mumlu iplik
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme
Süsleme	: Kıyılık ile süsleme, işleme
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Siyah
Süsleme	: Kırmızı, sarı

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise siyah renk süet deriden kesilmiştir. İç astarında dana derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları kırmızı kıyılık ve işleme tekniği ile çevrilmiştir. Sayanın üzeri bitkisel motifli işleme ile süslenmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırcalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 40

Resim No : 40

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 40

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Kum boncuk, misina

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, boncuk işi

Kullanılan Renkler :

Zemin : Turkuaz mavi

Süsleme : Beyaz, kırmızı, açık mavi, siyah, turuncu, yeşil

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise turkuaz mavi renk deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları turuncu, turkuaz mavi kıyılık ile çevrilmiştir. Sayanın üzerine kum boncuk ile hazırlanan kuş motifli bir süsleme yerleştirilmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 41

Resim No : 41

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 40

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Mumlu iplik

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, işleme

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kırmızı

Süsleme : Sarı, yeşil, turuncu, açık mor

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise el dokuması kutnu kumaştan kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın üzerine mumlu iplik ile bitkisel motifler işlenerek süslenmiştir. Saya ve taban kısmı düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 42

Resim No : 42

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 40

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, kutnu kumaş, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : -

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme, monta, saraç dikişi

Süsleme : Kıyılık ile süsleme

Kullanılan Renkler :

Zemin : Çok renkli

Süsleme : -

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise kutnu kumaştan kesilmiştir. İç astarında dana derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları kırmızı kıyılık ile çevrilmiştir. Saya monta tekniği uygulanarak hazırlanmıştır. Taban ve saya saraç dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 43

Resim No : 43

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 40

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, kutnu kumaş, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Kurdele

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme, monta, saraç dikişi

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, kurdele nakışı

Kullanılan Renkler :

Zemin : Pembe

Süsleme : Lila rengi, sarı, yeşil, kırmızı,

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise kutnu kumaşından kesilmiştir. İç astarında dana derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları lila rengi kıyılık ile çevrilmiştir. Sayanın üzerine çiçek motifleri kurdele nakış tekniği ile uygulanarak süslenmiştir. Saya monta tekniği uygulanarak hazırlanmıştır. Taban ve saya saraç dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 44

Resim No : 44

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 39

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Tel iplik

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme, monta,
saraç dikişi

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, tel kırma

Kullanılan Renkler :

Zemin : Pembe

Süsleme : Altın sarısı, koyu yeşil

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise kutnu kumaştan kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları koyu yeşil kıyılık ile çevrilmiştir. Sayanın üzerine bitkisel motifler tel kırma tekniği uygulanarak süslenmiştir. Saya monta tekniği uygulanarak hazırlanmıştır. Taban ve saya saraç dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No	: 45
Resim No	: 45
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Yemeni
Ürünün Numarası	: 36
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı
Süsleme	: Deri
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme
Süsleme	: Kıyılık ile süsleme
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Açık kahverengi
Süsleme	: -

Kompozisyon : Yemeni taban ve sayadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Yemeninin sayası açık kahve rengi deriden kesilmiştir. Sayanın kenarlarına aynı renkten kıyılık ile çevrilmiş, ince şerit deri geçebilecek yerler yapılmış ve bileği saran bağcık görevi gören deri şerit geçirilmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 46

Resim No : 46

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.05.2023

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 38

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Kraft, deri kesim bıçağı

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Baskı

Kullanılan Renkler :

Zemin : Açık kahverengi

Süsleme : -

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban ve saya kösele deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları krem düz dikiş tekniği ile krem rengi mumlu ip ile çevrilmiştir. Saya üzerine bitkisel motif, deri kesim bıçağı ve baskı tekniği ile uygulanarak süslenmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 47

Resim No : 47

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Yemeni

Ürünün Numarası : 39

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Muline iplik

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, işleme

Kullanılan Renkler :

Zemin : Koyu yeşil, koyu kahverengi

Süsleme : Bordo, açık kahverengi

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise süet deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları koyu kahverengi kıyılık ile çevrilmiştir. Sayanın üzerine bitkisel motif mumlu ip ile işleme tekniği uygulanarak süslenmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 48

Resim No : 48

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Kısa gladyatör yemeni

Ürünün Numarası : 36

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Mumlu iplik

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kahverengi

Süsleme : Krem rengi

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban ve saya köseleden kesilmiştir. Saya dana derisi kullanılmıştır. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Saya iki parça olarak uygulanmış orta burun kısmında çapraz dikiş işe birleştirilmiştir. Saya kenarları mumlu iplik ile çevrelenmiştir. Taban ve saya düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 49

Resim No : 49

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Uzun gladyatör yemeni

Ürünün Numarası : 38

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Deri sıırım

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Basit dikiş

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kırmızı

Süsleme : Açık kahverengi

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban ve saya kösele deriden kesilmiştir. Saya kırmızı deri boyası ile boyanmıştır. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Saya iki parça olarak uygulanmış orta burun kısmında düz dikiş işe birleştirilmiştir. Saya kenarları mumlu iplik ile çevrelenmiştir. Taban ve saya düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Yemeni boğazlı olarak hazırlanmış ve 5 mm deri sırim bağcıklar hazırlanarak uygulanmıştır. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 50

Resim No : 50

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Çocuk Yemeni

Ürünün Numarası : 26

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Mumlu iplik

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kanaviçe

Kullanılan Renkler :

Zemin : Açık mavi

Süsleme : Kırmızı, bordo, koyu mavi, açık mavi, yeşil, açık kahverengi

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise mavi renk deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın üst kısmına biz ile delikler açılarak renkli mumlu iplikler ile işleme tekniği uygulanarak süslenmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 51

Resim No : 51

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Çocuk Yemeni

Ürünün Numarası : 25

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Mumlu iplik

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : İşleme

Kullanılan Renkler :

Zemin : Açık mavi

Süsleme : Koyu mavi

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise mavi renk deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın üst kısmı delikler açılarak, koyu mavi renk mumlu iplikler ile işleme tekniği uygulanarak süslenmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No	: 52
Resim No	: 52
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Çocuk Yemeni
Ürünün Numarası	: 35
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı
Süsleme	: Mumlu iplik
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme, monta, sarac dikişi
Süsleme	: Dikiş
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Mor, turuncu
Süsleme	: Mor

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya iki parça renkli deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Saya monta tekniği uygulanarak hazırlanmıştır. Taban ve saya sarac dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 53

Resim No : 53

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Çocuk Yemeni

Ürünün Numarası : 29

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : -

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme

Kullanılan Renkler :

Zemin : Turkuaz mavi

Süsleme : -

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan
oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise turkuaz mavi renk deriden

kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Saya turkuaz mavi kıyılık ile çevrilmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 54

Resim No : 54

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Çocuk Yemeni

Ürünün Numarası : 27

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Ahşap boncuk

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Hazır gereçlerle süsleme

Kullanılan Renkler :

Zemin : Turkuaz mavi

Süsleme : Mavi, sarı, turuncu, yeşil, kırmızı

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise turkuaz mavi renk deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın üst kenarlarına renkli ahşap boncuklar tutturularak süslenmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 55

Resim No : 55

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Çocuk Yemeni

Ürünün Numarası : 26

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Mumlu iplik

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : -

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kahverengi

Süsleme : -

Kompozisyon : Yemeni taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise koyu kahverengi deriden kesilmiştir. Sayanın kenarlarına mumlu iplik ile işleme yapılarak süslenmiştir. Taban ve saya düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Yemeninin burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 56

Resim No : 56

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Çarık

Ürünün Numarası : 36

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Pamuk iplik, bal mumu, çiriş, yapıştırıcı, deri (sahtiyan, meşin), kösele

Süsleme : Sırım

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : -

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kahverengi

Süsleme : Kahverengi

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No	: 57
Resim No	: 57
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.05.2023
Ürünün Türü	: Edik
Ürünün Numarası	: 36
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı
Süsleme	: Mumlu ip
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme
Süsleme	: Zincir işi
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Açık kahverengi
Süsleme	: Krem rengi

Kompozisyon : Edik taban, ön saya, konç ve tozluk olarak 4 parçadan oluşmaktadır. Taban kısmı kösele deriden kesilmiştir. Ön sayası, konç ve tozluk dana derisinden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Tozluk üzerine mumlu ip ile motif işlenerek süslenmiştir. Taban ve saya çapraz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Edik burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 58

Resim No : 58

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.05.2023

Ürünün Türü : Ayakkabı

Ürünün Numarası : 37

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Sırım

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, sırim ile süsleme, baskı tekniği

Kullanılan Renkler :

Zemin : Koyu kahverengi

Süsleme : Açık rengi

Kompozisyon : Ayakkabı taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban ve saya kösele deriden kesilmiştir. Saya kahverengi deri boyası ile boyanmıştır. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları açık kahverengi kıyılık ve sırimla işleme tekniği ile süslenmiştir. Saya üzerine geometrik motif, baskı tekniği ile uygulanmıştır. Taban ve saya düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Ayakkabının burun kısmı yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 59

Resim No : 59

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Terlik

Ürünün Numarası : 36

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Mumlu iplik

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, kanaviçe

Kullanılan Renkler :

Zemin : Açık pembe

Süsleme : Bordo, açık pembe, pembe, koyu yeşil

Kompozisyon : Terlik taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya ise sarı renk deriden kesilmiştir. İç astarında dana derisi kullanılmıştır. Sayanın ön burun topuk kısmı yukarıdadır. Sayanın kenarları aynı renkte kıyılık ve düz dikiş tekniği ile çevrilmiştir. Saya üzerine bitkisel motifler işleme tekniği uygulanarak süslenmiştir. Taban ve saya düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırcalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Terliğin burun kısmı kapalı ve yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 60

Resim No : 60

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Terlik

Ürünün Numarası : 36

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : -

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme

Kullanılan Renkler :

Zemin : Turuncu

Süsleme : -

Kompozisyon : Terlik taban ve saya olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya tek parça halinde dokulu turuncu deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları sarı kıyılık ile çevrilmiştir. Taban ve saya düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Terliğin burun kısmı açık ve yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 61

Resim No : 61

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Terlik

Ürünün Numarası : 37

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : -

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : -

Kullanılan Renkler :

Zemin : Koyu Turuncu

Süsleme : Beyaz

Kompozisyon : Terlik taban ve sayadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Saya turuncu deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarlarını beyaz kuzu tüyü ile çevrilmiştir. Taban ve saya düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Terliğin burun kısmı kapalı ve yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No	: 62
Resim No	: 62
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Terlik
Ürünün Numarası	: 39
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı
Süsleme	: Mumlu iplik
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: El ve makine dikişi, yapıştırma birleştirme
Süsleme	: Kıyılık ile süsleme, dikiş
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Kırmızı
Süsleme	: Çok renkli

Kompozisyon : Terlik taban ve sayadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Terliğin sayası iki parça halinde kırmızı düz renk ve çok renkli desenli deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın kenarları açık mavi kıyılık ile çevrilmiştir. Sayanın ortasından mumlu iplik ile dikiş tekniği uygulanarak süslenmiştir. Taban ve saya düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Terliğin burun kısmı kapalı ve yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 63

Resim No : 63

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Erkek Terlik

Ürünün Numarası : 39

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Mumlu iplik

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Dikiş

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kahverengi

Süsleme : Krem rengi

Kompozisyon : Terlik taban ve sayadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Terliğin sayası ise kahverengi deriden kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın ortası mumlu iplik ile düz dikiş tekniği uygulanarak süslenmiştir. Taban ve saya düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Terliğin burun kısmı kapalı ve yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 64

Resim No : 64

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Terlik

Ürünün Numarası : 40

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Mumlu iplik

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Aplike

Kullanılan Renkler :

Zemin : Pembe

Süsleme : Altın sarısı

Kompozisyon : Terlik taban ve sayadan oluşmaktadır. Taban kösele deriden kesilmiştir. Terliğin sayası ise pembe renk deriden kesilmiştir. Sayanın üzeri altın rengi parlak deri aplike tekniği uygulanarak süslenmiştir. Taban ve saya düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Terliğin burun kısmı kapalı ve yuvarlaktır.

Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No : 65

Resim No : 65

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Terlik

Ürünün Numarası : 36

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (sahtiyan, meşin), kösele, keçi derisi, pamuk
iplik, bal mumu, yapıştırıcı

Süsleme : Sırım

Kullanılan Teknik :

Yapım : El ve makine dikişi, yapıştırarak birleştirme

Süsleme : Kıyılık ile süsleme, baskı

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kahverengi

Süsleme : Koyu kahverengi

Kompozisyon

: Terlik taban, saya ve topuktan oluşmaktadır. Taban ve topuk köseleden kesilmiştir. Saya ise dana derisinden dört parça olarak kesilmiştir. İç astarında keçi derisi kullanılmıştır. Sayanın üzeri bitkisel motifler, baskı tekniği uygulanarak süslenmiştir. Sayanın ayağın üstüne gelen kısmına sağlı sollu her iki tarafı da çarklı zımba ile dört delik açılmıştır. Açılan bu deliklere kahverengi sıırım çapraz olarak bileği saracak şekilde yerleştirilmiştir. Taban ve saya düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Dikiş işleminde elde bükülmüş, bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği kullanılmıştır. Terliğin burun kısmı yuvarlaktır.

4.2. Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifinde Elde Üretilen Deri Ürünler ve Özellikleri

Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi'nde üretilen deri ürünlerden, 15 adet çanta, 2 cüzdan, 1 kemer olmak üzere toplamda 18 adet deri ürün çalışma kapsamına alınmıştır. Çantalarda el, kol ve sırt çantası olarak üretimler mevcuttur. Malzeme olarak deri, süet ve kösele kullanılmıştır. İncelenen 18 adet ürünün yapım ve birleştirme işleminde birçok tekniğinin bir arada kullanıldığı görülmüştür. Çanta, cüzdan, kemer süslemelerinde baskı tekniği ve aplike tekniği uygulandığı görülmüştür. İki tekniğin bir arada kullanıldığı örneklerde bulunmaktadır. Süslemelerde bitkisel ve geometrik motif kullanılmıştır. Çanta, cüzdan ve kemerlerde süslemelerinde metal hazır malzemeler kullanılmıştır.

4.2.1. Deri Ürün Yapımında Kullanılan Araç ve Gereçler

Geçmişte el aletleri olarak bir başlık altında toplanan araçlardan üretimin her aşamasında yararlanılmaktadır. Günümüzde de halen kalıp, kösele deri, mumlu iplik, iğne, deri cilası, sünger, çarklı zımba, deri kesim bıçağı, deri bıçağı vb. birçok el aleti deri ürün yapımında kullanılmaya devam edilmektedir. Çanta, cüzdan ve kemer dikiminde pamuk ipliği, süslemesinde ise mumlu iplik kullanılmıştır.

Derin ürünlerin üretiminde ana malzeme olarak, kösele, süet ve farklı deri çeşitleri kullanılmıştır. Pamuk iplik, mumlu iplik, çeşitli boyalar, vernik, boncuklar, hazır gereçler vb. gibi malzemeler deri ürünlerin birleştirme, yüzey renklendirme ve süsleme aşamalarında kullanılan gereçlerdir.

4.2.2. Deri Ürün Bilgi Formları

Bu bölümde Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi'nde üretilen deri ürün örneklerinin özellikleri hazırlanan deri ürün bilgi formlarına aktararak sunulmuştur.

Deri Ürün Bilgi Formu

Örnek No	: 66
Resim No	: 66
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Kol Çantası
Ürünün Boyutları	:
En	: 25 cm
Boy	: 155 cm
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (kösele), pamuk iplik, boya, vernik
Süsleme	: -
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: Dikiş
Süsleme	: Baskı

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kahverengi

Süsleme : Kahverengi, siyah

Kompozisyon : Kare biçimli çanta önden kapaklıdır. Kösele derinin kullanıldığı çantanın kapağı baskı tekniği kullanılarak oluşturulmuş hayat ağacı motifi ile süslenmiştir. Çantanın kapak kısmı asimetrik olacak şekilde hazırlanmıştır. Çanta düz dikiş tekniği ile birleştirilmiş ve deri verniği ile parlatılmıştır. Kapağı mıknatıslı toka ile kapatılmaktadır. Saplari çıtçitlar ile çantaya tutturulmuştur.

Deri Ürün Bilgi Formu

Örnek No : 67

Resim No : 67

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Sırt Çantası

Ürünün Boyutları :

En : 52 cm

Boy : 75 cm

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (kösele), pamuk iplik, boya, vernik

Süsleme : Boya

Kullanılan Teknik :

Yapım : Dikiş

Süsleme : Baskı, applike

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kahverengi, koyu yeşil

Süsleme : Sarı, turuncu, açık yeşil

Kompozisyon : Çanta dikdörtgen biçimde olup, bir parçası açık kahverengi kösele diğer parçası yeşil nubuk deri kullanılarak oluşturulmuştur. Üstte nubuk derinin geri dönüşüyle oluşturulmuş bir kapak bulunmaktadır. Kapak kısmının üst ortasından şerit şeklinde kanca detaylı kapanış inmektedir. Çantanın alt kısmına üzerine baskı tekniği ile hayvan figürleri uygulanmış deri parçalar aplike edilmiştir. Çanta düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir.

Deri Ürün Bilgi Formu

Örnek No : 68

Resim No : 68

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Kol Çantası

Ürünün Boyutları :

En : 21 cm

Boy : 35 cm

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (kösele), pamuk iplik, boya, vernik

Süsleme : Kumaş

Kullanılan Teknik :

Yapım : Dikiş

Süsleme : Baskı, dikiş

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kahverengi

Süsleme : Mavi, yeşil, turuncu, sarı

Kompozisyon : Çanta dikdörtgen biçimdedir. Vaketa deri kullanılan çanta üç gözden oluşmaktadır. Gözlerin üzeri ve kenarı dikiş tekniği ile süslenmiştir. Çanta düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Üstten altta uzanan bir tane renkli sapı vardır.

Deri Ürün Bilgi Formu

Örnek No	: 69
Resim No	: 69
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Kol-El Çantası
Ürünün Boyutları	:
En	: 31 cm
Boy	: 40 cm
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (kösele), pamuk iplik, boya, vernik
Süsleme	: İplik
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: Dikiş
Süsleme	: Dikiş, baskı

Kullanılan Renkler :

Zemin : Krem rengi

Süsleme : Kahverengi

Kompozisyon : Çanta dikdörtgen biçimdedir. Vaketa deri kullanılan çantanın kapak kısmı dikdörtgen yapıdadır. Kapağın alt kısmında bir küçük göz bulunmaktadır. Çantanın kapağında baskı tekniği ile oluşturulmuş bir bordür bulunmaktadır. Kapak kemer detayı ve çanta aparatıyla süslenmiştir. Çanta düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Çantanın sapı kapak kısmı üstüne ve çantanın iki yanına çıtçıtlar ile tutturulmuştur.

Deri Ürün Bilgi Formu

Örnek No : 70

Resim No : 70

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Kol Çantası

Ürünün Boyutları :

En : 25 cm

Boy : 45 cm

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (kösele), pamuk iplik, boya, vernik

Süsleme : Sırım

Kullanılan Teknik :

Yapım : Dikiş

Süsleme : Dikiş, baskı, yakma

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kahverengi

Süsleme : -

Kompozisyon : Çanta dikdörtgen biçimdedir. Çanta vaketa deriden dört parça olarak hazırlanmıştır. Parçalar deri semer dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Çantanın sapları mumlu iplik ile tutturulmuştur. İç astarında kuzu derisi kullanılmıştır. Çantanın üzeri bitkisel bir motif ile süslenmiştir. Çanta düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir.

Deri Ürün Bilgi Formu

Örnek No	: 71
Resim No	: 71
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Kol Çantası
Ürünün Boyutları	:
En	: 30 cm
Boy	: 30 cm
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (kösele), pamuk iplik, boya, vernik
Süsleme	: Sırım
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: Dikiş
Süsleme	: Dikiş, kesme
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Koyu yeşil
Süsleme	: Doğal, siyah

Kompozisyon : Çanta kare biçimde olup kösele deri kullanılmıştır. Çanta ön arka ve körük olarak üç parçadan oluşmaktadır. Çanta üzeri geometrik ve bitkisel motifler deri kesim ve baskı tekniği uygulanarak süslenmiştir. Çanta düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Sap kısmı üstündedir ve perçin ile çantaya tutturulmuştur.

Deri Ürün Bilgi Formu

Örnek No : 72

Resim No : 72

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Sırt Çantası

Ürünün Boyutları :

En : 80 cm

Boy : 45 cm

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (kösele), pamuk iplik, boya, vernik

Süsleme : -

Kullanılan Teknik :

Yapım : Dikiş

Süsleme : Dikiş, baskı

Kullanılan Renkler :

Zemin : Kahverengi

Süsleme : -

Kompozisyon : Çanta dikdörtgen biçimdedir. Kösele deri kullanılan çantanın kapağı dikdörtgen yapıda olup kenarları baskı tekniği ile süslenmiştir. Çanta düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Çantanın sapları metal aparatlarla birleştirilmiştir.

Deri Ürün Bilgi Formu

Örnek No	: 73
Resim No	: 73
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: El Çantası
Ürünün Boyutları	:
En	: 15 cm
Boy	: 40 cm
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (kösele), kumaş, pamuk iplik, boya, vernik
Süsleme	: Kancalar, metal gereçler, sırim
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: Dikiş
Süsleme	: Dikiş, baskı
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Açık kahverengi
Süsleme	: Krem rengi, kahverengi

Kompozisyon : Çanta yuvarlak biçimdedir. Çantanın orta bordürü vaketa deriden yan körükleri ile nubuk deriden kesil düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Çantanın orta bordürü üzerine bitkisel motifler, baskı tekniği uygulanarak süslenmiştir. Çantanın kulp kısmı derinin bitim kısmındaki deri ile oluşturulmuştur.

Deri Ürün Bilgi Formu

Örnek No	: 74
Resim No	: 74
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Kol-El Çantası
Ürünün Boyutları	:
En	: 38 cm
Boy	: 40 cm
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (kösele), pamuk iplik, boya, vernik
Süsleme	: -
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: Dikiş
Süsleme	: Baskı
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Kahverengi
Süsleme	: Siyah, kahverengi

Kompozisyon : Çanta silindirik biçimde olup kösele deriden 5 parça halinde hazırlanmıştır. Çanta düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Çantanın ön yüzeyinin üç kenarında baskı tekniği ile oluşturulan bitkisel motiflerle süslenmiştir. Yüzeye cila ile ahşap efekti verilmiştir. Çantanın sapları perçin ile tutturulmuştur.

Deri Ürün Bilgi Formu

Örnek No	: 75
Resim No	: 75
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Kol Çantası
Ürünün Boyutları	:
En	: 25 cm
Boy	: 25 cm
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (kösele), pamuk iplik, boya, vernik
Süsleme	: -
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: Dikiş
Süsleme	: Dikiş, keserek işleme, boyama
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Sarı
Süsleme	: Açık kahverengi, koyu kahverengi, siyah

Kompozisyon : Çanta kare biçimli olup kösele deriden 3 parça şeklinde hazırlanmıştır. Kapak kısmına yaprak motifi deri kesim bucağı ile damar etkisi verilerek süslenmiştir. Çantanın kenarları dikiş tekniği uygulanarak birleştirilmiştir. Çanta düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Çantanın sapı iki yanına çıtçıtlar ile tutturulmuştur.

Deri Ürün Bilgi Formu

Örnek No : 76

Resim No : 76

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Sırt Çantası

Ürünün Boyutları :

En : 42 cm

Boy : 45 cm

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (kösele), pamuk iplik, boya, vernik

Süsleme : -

Kullanılan Teknik :

Yapım : Dikiş

Süsleme : Dikiş

Kullanılan Renkler :

Zemin : Mavi, Kahverengi

Süsleme : Kahverengi

Kompozisyon : Çanta dikdörtgen biçimde olup kahverengi kösele deriden ve mavi deri kullanılarak hazırlanmıştır. Çantanın kapağı dikdörtgen şekildedir. Çantanın kapanış şekli büzülecek şekilde uygulanmıştır. Çanta düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir.

Deri Ürün Bilgi Formu

Örnek No : 77

Resim No : 77

Ürünün İnceleme Tarihi : 24.11.2022

Ürünün Türü : Kol Çantası

Ürünün Boyutları :

En : 20 cm

Boy : 20 cm

Kullanılan Malzemeler :

Üretim : Deri (kösele), zincir, pamuk iplik, boya, vernik

Süsleme : -

Kullanılan Teknik :

Yapım : Dikiş

Süsleme : Baskı

Kullanılan Renkler :

Zemin : Yeşil

Süsleme : -

Kompozisyon : Çanta kare biçimdedir. Kösele deri kullanılmıştır. Çanta düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Metal klips ile kapanış sistemi oluşturulmuştur. Metal klips üzerinde bulunan kancalara zincir kulp takılmıştır.

Deri Ürün Bilgi Formu

Örnek No	: 78
Resim No	: 78
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Kol Çantası
Ürünün Boyutları	:
En	: 30 cm
Boy	: 20 cm
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (kösele), pamuk iplik, boya, vernik
Süsleme	: -
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: Dikiş
Süsleme	: Dikiş
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Siyah
Süsleme	: Siyah

Kompozisyon : Çanta dikdörtgen biçimde olup kösele deriden 3 parça halinde hazırlanmıştır. Körük, arka ve ön kısımlarına sırim ile çapraz dikiş tekniği uygulanarak dikilmiştir. Metal aparat ile kapama sistemi oluşturulmuştur.

Deri Ürün Bilgi Formu

Örnek No	: 79
Resim No	: 79
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: El Çantası
Ürünün Boyutları	:
En	: 45 cm
Boy	: 20 cm
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (kösele), pamuk iplik, boya, vernik
Süsleme	: Pamuk iplik
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: Dikiş
Süsleme	: Dikiş, aplike
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Siyah
Süsleme	: Sarı, siyah

Kompozisyon : Çanta dikdörtgen biçimdedir. Kösele deri kullanılmıştır. Çanta üzerine parça deri ile bir bant yapılmış ve üzerine aplike tekniği ile geometrik bir süsleme yerleştirilmiştir. Çanta düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir.

Deri Ürün Bilgi Formu

Örnek No	: 80
Resim No	: 80
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: El çantası
Ürünün Boyutları	:
En	: 20 cm
Boy	: 10 cm
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (kösele), pamuk iplik, boya, vernik
Süsleme	: -
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: Dikiş
Süsleme	: Dikiş, baskı
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Açık kahverengi
Süsleme	: -

Kompozisyon : Çanta dikdörtgen biçimde olup kösele deri kullanılmıştır. Çanta kapanışı için metal aparat kullanılmıştır. Cüzdan kenarları baskı tekniği uygulanarak süslenmiştir. Çanta düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir.

Deri Ürün Bilgi Formu

Örnek No	: 81
Resim No	: 81
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Cüzdan
Ürünün Boyutları	:
En	: 11 cm
Boy	: 22 cm
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (kösele), pamuk iplik, boya, vernik
Süsleme	: -
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: Dikiş
Süsleme	: Dikiş, baskı
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Açık kahverengi
Süsleme	: Sarı, yeşil, mavi

Kompozisyon : Cüzdan dikdörtgen biçimde olup kösele deri kullanılmıştır. Kapama için içeriden mıknatıslı aparat kullanılmıştır. Cüzdan kenarlarına dikiş tekniği uygulanarak süslenmiştir. Kapak baskı tekniği uygulanarak bitkisel motiflerle süslenmiş ve renklendirilmiştir. Cüzdan düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir.

Deri Ürün Bilgi Formu

Örnek No	: 82
Resim No	: 82
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Cüzdan
Ürünün Boyutları	:
En	: 12 cm
Boy	: 15 cm
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (kösele), pamuk iplik, boya, vernik
Süsleme	: -
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: Dikiş
Süsleme	: -
Kullanılan Renkler	:
Zemin	: Kahverengi
Süsleme	: -

Kompozisyon : Cüzdan dikdörtgen biçimde olup kösele deri kullanılmıştır. Cüzdan kapanışı için iki sıra çıtçıt kullanılmıştır. Yanlardan körük sistemi ile 3 bölmeli olacak şekilde çıtçıt ile tutturulmuştur. Cüzdan düz dikiş tekniği ile birleştirilmiştir.

Deri Ürün Bilgi Formu

Örnek No	: 83
Resim No	: 83
Ürünün İnceleme Tarihi	: 24.11.2022
Ürünün Türü	: Kemer
Ürünün Boyutları	:
En	: 8 cm
Boy	: 102 cm
Kullanılan Malzemeler	:
Üretim	: Deri (kösele), pamuk iplik, boya, vernik
Süsleme	: Boncuk
Kullanılan Teknik	:
Yapım	: -
Süsleme Tekniği	: Keserek işleme, boyama, hazır gereçlerle süsleme

Kullanılan Renkler :

Zemin : Siyah

Süsleme : Mavi

Kompozisyon : Kemer kösele deriden kesilmiştir. Yüzeyde baklava şeklinde motifler deri kesim bıçağı ile oluşturulmuş olup köşelere çapraz çentikler uygulanarak süslenmiştir. Çentiklerin birleşim noktasına mavi boncuklar yerleştirilmiştir. Metal kemer tokası ile kapanış uygulanmıştır.

4.3. Yeni Tasarımlar

Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan çeyiz geleneği günümüzde etkisini kaybederek yok olmaya başlamıştır. Modernleşen yaşam tarzı nedeniyle çeyizlerde bulunan el sanatı ürünleri eskisi gibi yoğun olarak kullanılmamaktadır. Büyüklerin çeyiz sandıklarında bulunan el sanatı ürünleri kullanılmayıp dolap içlerinde beklemektedir. Bu sebeple yapılacak olan ayakkabı tasarımlarında sürdürülebilirlik açısından bu ürünlerin yeni ayakkabı tasarımlarıyla buluşturulması kullanılabilir hale gelmesi hedeflenmiştir. Yeni ayakkabı tasarımlarında yemeni gibi geleneksel ayakkabı biçimleri üzerinde çeyizlerde bulunan oyalar, çorap, patik, işleme ve dokuma örneklerindeki motifler seçilerek süsleme unsuru olarak kullanılmıştır. Geleneksel Anadolu deri zanaatı ürünü olan çarık ve yemeni biçimlerinden esinlenerek ayakkabı, çizme ve terlikten oluşan 10 adet tasarım; kullanılmayan çeyiz ürünlerinin hem sürdürülebilirlik açısından hem de yok olmaya yüz tutmuş geleneksel çarıkların, yemenilerin yeni biçimlerle üretimi konusunda kişi veya kooperatiflere fikir vermesi düşüncesiyle hazırlanmıştır. Tasarımlarda Sketch çizim programı kullanılmıştır.

Tasarım 1

Tasarım 2

Tasarım 3

Tasarım 4

Tasarım 5

Tasarım 6

Tasarım 7

Tasarım 8

Tasarım 9

Tasarım 10

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

5.1. Sonuç

Araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır.

Çalışmada, Yemenia Kadın Girişimi Üretimi ve İşletme Kooperatifi'nde, elde üretilen ayakkabı-deri ürün örnekleri incelenmiş ve geleneksel Anadolu deri zanaatı ürünü olan çarık ve yemeni biçimlerinden esinlenerek 10 adet yeni ayakkabı tasarımı hazırlanmıştır. Ürünler, ayakkabılar ve deri ürünler olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir. 10 adet yeni ayakkabı tasarımı hazırlanmıştır.

"Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi", 11 Kasım 2020'de İlknur Ünal öncülüğünde, Ankara'da 7 kadın, Anadolu'nun yöresel el dikimi deri ayakkabısı yemeniyi modern tasarımla birleştirerek doğallığını bozmadan üretmek, yurt içinde ve yurt dışında tanıtımını yapmak ve kadın istihdamına katkı sunmak amacıyla kurulmuştur. Kooperatif üyesi deri işleme zanaatkarı kadınlar, Ankara Kalkınma Ajansı'ndan alınan hibe ile işe başlamış ve 60 yıllık geleneksel yemeni üretimi yapan alaylı bir ustadan yemeni eğitimi almışlardır.

Atölyede incelenen ayakkabı grubu içerisinde yemeni, çarık, terlik, çocuk yemenisi, edik, gibi ayakkabı çeşitlerinin hepsi üretilmektedir.

Yemenia Kadın Girişimi Üretimi ve İşletme Kooperatifi'nde üretilen ayakkabıların çoğunluğunun sayası ve tabanı deriden yapılmıştır. Sayada ağırlıklı olarak kösele, deri, süet gibi deri malzeme kullanımı yanı sıra kutnu gibi yöresel kumaş kullanımı da mevcuttur. İç astarın gözenekli yapısı ile hava alabilen keçi derisi tüm ayakkabılarda kullanıldığı görülmüştür. Ayakkabı sayası ve taban elde çeşitli teknikler ile süslenmekte ve birleştirme işleminde çoğunlukta elde dikerek birleştirme teknikleri kullanılmaktadır. Üretilen ayakkabıların geleneksel yöntemlerle üretilmesine ve geleneksel özelliklerine bağlı kalınmasına önem verilmektedir. Saya üzeri süslemelerinde yüzeyde baskı tekniği, işleme teknikleri, hazır gereçler süslediği tespit edilmiştir. Süslemelerde genellikle bitkisel motifler kullanılmıştır. Süslemeler genellikle Türk el sanatı örneklerinden uygulamalar ile süslenmiştir. Oya, boncuk işi, tel kırma ve kanaviçe işleme gibi Türk Kültürü yansımaları, süsleme unsurlarında sıklıkla kullanılmıştır.

Kullanılan el aletlerinden hemen hepsi üretimin her aşamasında kullanılmaktadır. Köşker iğnesi, kalfa bıçağı, dişli, muşta, örs, keski, çekiç vb. birçok el aleti ayakkabı yapımında kullanılmaktadır.

Ayakkabı üretiminde çeşitli özelliklere sahip birçok gereç kullanılmakta olup bu gereçler; saya, astar, taban, mostra, ökçe vb. gibi ayakkabının çeşitli kısımlarında kullanılmaktadır. Tabanda sağlam ve dayanıklı olması için kalın yön kullanılırken astar veya mostra kısmında kalınlık yapmaması ve ayağa rahatsızlık vermemesi için ince meşin, keçi derisi tercih edilmektedir. Gereçlerin seçiminde ayakkabının kullanılacağı mevsim, giyilecek mekân vb. özelliklerde etkili olmaktadır.

Ayakkabıların dikiminde bal mumu ile sırçalanmış pamuk ipliği, süslemesinde ise mumlu iplik, muline ve tel kırma ipliği kullanılmıştır. Birleştirmede yapıştırıcı olarak çiriş, iplik olarak da pamuk ipliği gibi bitkisel iplikler kullanılmıştır.

Ayakkabıların süslemesinde kıyılık ile süsleme, makine dikişiyle, elde çeşitli teknikler kullanarak, aplikasyon, işleme, keserek işleme ve yapıştırma, hazır gereçlerle süsleme tekniklerini kullanılmıştır. Ayakkabı parçalarını birleştirmede makinede dikerek, elde dikerek, yapıştırarak ve elde dikerek birleştirme teknikleri uygulanmıştır. Ayakkabıların renklerinde ana renk olarak kahverengi ve tonları tercih edilmesinin yanı sıra kırmızı, siyah, beyaz, yeşil, turuncu, sarı, bordo, mavi, pembe ve mor gibi birçok renk kullanılmaktadır. Ayakkabıların süslemesinde ağırlıklı olarak bitkisel motifler kullanılmıştır.

Kooperatif bünyesinde üretim yapan bireyler tasarımlarını dergi, broşür, kitle iletişim araçlarından yararlanarak hazırlamaktadır. Bazı üreticiler ayakkabıların geleneksel görünümde olması yönünde tercihlerde bulundukları gibi, bazıları da günün modasına uygun olması yönünde uygulamalara gitmişlerdir. Bir ayakkabı en az üç kişinin elinden geçerek tamamlanmakta olup günlük ortalama 3-5 adet ayakkabı üretilmektedir.

Yemenia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi'nde üretilen diğer bir grup olan deri ürün türlerini kemer, çanta ve cüzdanlar oluşturmaktadır. Çantalarda el, kol ve sırt çantası olmak üzere üç tip mevcuttur. Ürünlerde malzeme olarak deri, süet ve kösele kullanılmıştır. İncelenen ürünlerin yapım ve birleştirme işleminde birçok teknik bir arada kullanılmıştır. Çanta, cüzdan, kemer süslemelerinde baskı tekniği ve applike tekniği uygulandığı görülmüştür. İki tekniğin bir arada kullanıldığı örneklerde bulunmaktadır. Süslemelerde bitkisel ve geometrik motif kullanılmıştır. Çanta, cüzdan ve kemerlerde süslemelerinde metal hazır malzemeler kullanılmıştır.

Baskı uçları, çarklı zımba, deri kesim bıçağı, deri bıçağı, iğneler, yakma aleti, birçok el aleti vb. deri ürün yapımında kullanılmıştır.

Deri ürünlerin üretiminde ana malzeme olarak, kösele, süet ve farklı deri çeşitleri kullanılmıştır. Pamuk iplik, mumlu iplik, cila, çeşitli boyalar, vernik, boncuklar, hazır gereçler vb. gibi malzemeler deri ürünlerin birleştirme, yüzey renklendirme ve süsleme aşamalarında kullanılan gereçlerdir.

Çanta, cüzdan ve kemer dikiminde pamuk ipliği, süslemesinde ise mumlu iplik kullanılmıştır.

5.2. Tartışma

Yapılan çalışma doğrultusunda aşağıdaki önerilere yer verilmiştir.

- 1) Geleneksel el sanatlarının devamlılığı, nitelikli üretimler, geleneksel ve tasarımsal yeni oluşumlara yönelmek için kadın girişimi kooperatiflerin çoğaltılarak desteklenmeli,
- 2) UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Ulusal Envanterinde yer alan geleneksel ayakkabıcılık alanında üretim yapan zanaatkarlar desteklenmeli,
- 3) Deri sanatlarının geliştirilmesi adına geleneksel ayakkabı zanaatı ile uğraşan önemli ustalara bölgelerinde destek verilmeli,
- 4) Geleneksel deri ve ayakkabı zanaatkarlarının üretimlerinin satışı için turistik bölgelerde satış noktaları oluşturulmalı ve yurt dışı fuarlara katılımları için kurumlardan destek sağlanmalı,
- 5) Geleneksel ayakkabı tasarımı yarışmaları düzenlenmeli,

- 6) Dericilik sektörünün gelişiminin sağlanabilmesi için üretim, özellikle tasarım ve modelcilik alanında kalifiye eleman yetiştirecek meslek okulları, merkezlerin veya kursların açılması konusunda düzenlemeler ve çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Abalı, N. (2009), *Geleneksellik ve Modernizm Açısından Kılık Kıyafet*, İstanbul: Karmat Matbaacılık.
- Akar, A. ve Keskiner, C. (1978), *Türk Süsleme Sanatlarında Desen ve Motif*, İstanbul: Güzel Sanatlar Matbaası.
- Akçakale, N. (2015), *Sadece Ayakkabı*, İstanbul: Kitap & Kafe Serüven Yayıncılık.
- Akçakale, N. (2017), *18-23 Yaş Genç Erkeklerin Ayak Ölçülerinin Ayakkabı Tasarımında Kullanılan Ölçüler ile Karşılaştırılması*, Bolu.
- Aker, M., Bostancıoğlu, H. (1970), *Genel Teknoloji*, Ankara: Güneş Matbaacılık.
- Alpout, A. (1957), *Tatbiki Dericilik*, Ankara: İstiklal Matbaası.
- Akar, A. ve Keskiner, C. (1978), *Türk süsleme sanatlarında desen ve motif*, İstanbul: Güzel Sanatlar Matbaası.
- Anonim, (1984), *Büyük Kültür Ansiklopedisi*, Başkent Yayınevi, Cilt VII, Ankara.
- Anonim, (1984), *TC. Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracat Stratejisi 1984 2005*, Ankara.
- Anonim, (1988), *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara: Cilt 1.
- Aytaç, K. (1981), *Çağdaş Eğitim Akımları*, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Aydın, N. (1996), *Deri Ev Aksesuarları Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Balcı, A. (2007), *Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler*, Beşinci baskı. Ankara: PEGEM A yayıncılık.
- Balcı, A. (2007), *Türk Eğitim Sisteminde İlköğretimin Yönetimi ve Denetimi, Mevcut Durum ve Yeni Perspektifler*, Ankara.
- Bossan, M. J. (2007), *The Art Of The Shoe*, London: By Grange Books.
- Cingöz, H. (2007), *Celal Bayar Üniversitesi Salihli Meslek Yüksek Okulu Deri Konfeksiyon Bölümü Programının İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Cinköse, H. (1993), *Deri Teknolojisi*, Ankara: Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Çiçek, R. (2010), *Ankara İli Merkezinde Üretilen Deri Çantaların İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- ÇİĞ, K. (1971), *Türk Kitap Kapları*, İstanbul: Doğan Kardeş Yayıncılık.
- Dağtaş, L. (2007), *Müze ve Koleksiyonlardan Deri Eserler*, İstanbul: Dönence Basım ve Yayın Hizmetleri.
- Dalkıran, G. B. (2017), *3 The Support of Women Work within Cooperative Enterprises*, Sample of Turkey: Social Sciences Research Journal.
- Doğan, M.ve Kaya, Ş. C. (1999), *Gaziantep Ev ve El Sanatları Kitabı*, Gaziantep: Gaziantep İl Turizm Müdürlüğü Yayınevi.
- Duguid, F.& Weber, N. (2016), *Gendere quality and women's sempo werment in cooperatives*. ICA
- Erçin, F. (2006), *Mustafa Kemal Atatürk ve Türk Kooperatifçiliği İstanbul*, İstanbul: Derin Yayınları.
- Ertuğrul, İ. (2000), *Ankara piyasalarında bulunan dekoratif deri ürünler*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Eronç, Y., P., (1981), *Giyim Süsleme Teknikleri*, Ankara: M.E.B. Yayınları.
- Gözükızıl, M. (1975), *Elişleri*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Gökçesu, Z. (2002), *Deri Teknikleri*, Ankara: Yapa Yayınları.
- Görür. (2007), *İstanbul İl Piyasalarında Bulunan El Yapımı Dekoratif Ev ve Giyim Aksesuarları Üzerine Bir Araştırma*, Ankara: Yüksek Lisans Tezi.

- Güler, M. (1994), *Kösele ve Köseleden Yapılan Dekoratif Ürünler*, Ankara: Kültür Sanat Dergisi, 23, 52-53.
- Güler, M. (1995), *Türk Dericilik Sanayi ve Beykoz Fabrikası*, Ankara: Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Fakültesi Dergisi, 3.
- Güzel, E. ve Oskay, N. (2017), *Tunceli Yöresine Ait Tığ ve Şiş Örmeleri*, İstanbul.
- Hançerlioğlu, O. (1992), *Türk Dili Sözlüğü*, İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Hazar, N. (1990), *Kooperatifçilik Tarihi*, Ankara: Türk Kooperatifçilik Eğitim Vakfı yayınları.
- Kastan, C. (2007), *Modern Yöntemle Stampa Çıkarma*, Bursa.
- Kayabaşı, N. ve Özdemir, M. (2005), *Kahramanmaraş ilinde ayakkabı yapımı*, Milli Folklor Uluslararası Halkbilimi Dergisi, 17(65), 75-81.
- Keskiner, C. (1987), *Türk el sanatları düzen motifleri*, İstanbul: Tercüman Sanat ve Kültür Yayınları.
- Koçu, R.E. (1996), *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*, İstanbul: Güncel Yayıncılık, (2. Basım).
- Koçu, R. E. (1967), *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*, İstanbul: Sümerbank Yayını.
- Köklü, H. (2002), *El İşlemeleri*, İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama San. Ve Tic. A.Ş.
- İmre, G. (1998), *Türk Sanatında İnce Kâğıt Oymacılığı (Kat'ı)*, İstanbul: İş Bankası Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Naskali, G.E. (2003), *Ayakkabı Kitabı*, İstanbul: Kitapevi Yayınları.
- İmre, H.M. (2011), *Tarihsel Gelişim İçerisinde Moda, Ayakkabı ve İnsan İlişkileri*, Ankara.
- Sağol, G. (2003), *Ayakkabı Kelimelerinde Anlam Değişimleri*, İstanbul: Ayakkabı Kitabı, Kitabevi Yayınları.
- Serinikli, N. (2017), *Kooperatifçilik ve Ahi Birlikleri*, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.
- Şimşek, A. (**Şubat,2004**), *Kooperatifçilik Eğitim Çalışmalarının Değerlendirilmesi*, Ankara: TKK. Karınca Dergisi, Sayı. 806.
- Ögel, B. (1973), *Türk Kültür Tarihine Giriş 5*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Ögel, B. (1984), *İslamiyet'ten Önce Türk Kültür Tarihi*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Öncü, C. (1968), *Dericilik Temel Bilgileri*, Ankara: Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları.
- Öncüler, A. (1987), *Büyük Baş Hayvan İşlentisinde Kireçliğin Önemi*, Ankara: Deri Dergisi, 55,17.
- Ötleş, İ. (2003), *Resimli Ayakkabıcılık Terimleri Sözlüğü*, İzmir: Ayakkabıcılık Meslek Eğitim Merkezi.
- Özdemir, M. (1995), *Ankara İli Piyasalarında bulunan Dekoratif Deri Ev ve Giyim Aksesuarları Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özdemir, M. (2004), *Geçmişte ve Günümüzde El Sanatları Çerçevesince Üretilen Deri Ürünleri*, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özdemir, M. ve Kayabaşı, N. (2007), *Geçmişten günümüze dericilik*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Özaslan, (2001), *Geleneksel Sanatlarımızdan Kırkpere-Parça Birleştirme*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Uzgören, N. N. (1983), *Atatürk Kooperatifçilik ve Türk Kooperatifçilik Kurumu*, Ankara: Türk Kooperatifçilik Kurumu Yayınları.

- Polat, C. ve Güllüdağ, N. (2020), *Türk Kültüründe Geleneksel Ayakkabı sanatı*, İstanbul: Hiper yayın.
- Sakaoğlu, N. Yelmen. H. ve Akbayer, N. (2001), *Derinin Anadolu'da Bin Yıllık Öyküsü*, İstanbul: Cretive Yayınları.
- Sarioğlu, H. (2005), *El Sanatlarını Değer Olarak Algılamak*, Milli Folklor Uluslararası Halkbilimi Dergisi, 17(65), 72–74.
- Toptaş, A. (1993), *Deri Teknolojisi*, İstanbul: Sade Ofset.
- Yakalı, T. (1981), *Deri Teknolojisi*, İzmir: Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi.
- Yegin, A. (1982), *Eskiden Beğenilmeyen Deri Giysiler Bugün Kapışılıyor*, İstanbul: Milliyet Gazetesi.
- Yelmen, H. (1997), *Ayakkabıda Moda Roma Devrinde Gelişti*, Deri Leather Fashion, 1,3-4.
- Yıldız, N. (1993), *Bozkırda deri sanatı*, Sanat Tarihi Araştırmaları Dergisi, 3.
- Yıldız, N. (1993), *Eski çağda deri kullanımı ve teknolojisi*, İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Zirek ve Özcömert, M. (2003), *Ayakkabı Sektör Araştırması*, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.
- Züher, H. (1971), *Türk Süsleme Sanatı (1. Baskı)*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> (03.06.2022 Tarihinde erişim sağlanmıştır).
- İnternet Bilgileri 1: <https://ticaret.gov.tr/kooperatifcilik/kooperatifler-hakkinda-bilgiler> (18.03.2023 Tarihinde erişim sağlanmıştır).
- İnternet Bilgileri 2: <https://www.ankara.bel.tr/kadin-calismalari/calismalarimiz/kadin-kooperatifleri> (22.03.2023 Tarihinde erişim sağlanmıştır).
- İnternet Bilgileri 3: <https://www.tech-worm.com/deri-nedir-derinin-yapisi-fonksiyonlari-ve-katmanlari-nelerdir/> (30.04.2023 Tarihinde erişim sağlanmıştır).
- İnternet Bilgileri 4: <http://nostalji-antika.com/urun/deri-carik/> Ticaret Bakanlığı (2012d). Kooperatifçilik. <https://ticaret.gov.tr/kooperatifcilik/koop-des>. (07.08.2023 Tarihinde erişim sağlanmıştır).
- İnternet Bilgileri 5: <https://tr.pinterest.com/pin/15692298686014039/> (12.11.2022 Tarihinde erişim sağlanmıştır).
- İnternet Bilgileri 6: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/495789> (23.04.2023 Tarihinde erişim sağlanmıştır).
- İnternet Bilgileri 7: <https://www.bayrakmuzayede.com/osmanli-donemi-bir-cift-nalin.html> (23.04.2023 Tarihinde erişim sağlanmıştır).
- İnternet Bilgileri 8: <http://soke.gov.tr/soke-koruklu-cizme> (23.04.2023 Tarihinde erişim sağlanmıştır).
- İnternet Bilgileri 9: <https://www.facebook.com/arkeootarih/posts/2442724432624408/> (23.04.2023 Tarihinde erişim sağlanmıştır).

EKLER

EK-1. Ayakkabı Bilgi Formu

Örnek No :

Resim No :

Ürünün İnceleme Tarihi :

Ürünün Türü :

Ürünün Numarası :

Kullanılan Malzemeler :

Üretim :

Süsleme :

Kullanılan Teknik :

Yapım Tekniği :

Süsleme Tekniği :

Kullanılan Renkler :

Zemin :

Süsleme :

Kompozisyon :

EK-2. Deri Ürün Bilgi Formu

Örnek No :

Resim No :

Ürünün İnceleme Tarihi :

Ürünün Türü :

Ürünün Boyutları :

En :

Boy :

Kullanılan Malzemeler :

Üretim :

Süsleme :

Kullanılan Teknik :

Yapım :

Süsleme :

Kullanılan Renkler :

Zemin :

Süsleme :

Kompozisyon :

EK-3. Tasarım Formu

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı Adı : ÇOLAKOĞLU İlayda

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet
Tarihi		
Yüksek Lisans	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	-
Lisans	İstanbul Üniversitesi	2023
	Çocuk Gelişimi	
Lisans	Gazi Üniversitesi	2020
Lise	Özcan Sabancı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	2014

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2018	Baha Deri, Ankara	Stajyer

Yabancı Dil

İngilizce

